

proleter teori

karakızıl düşünce ve tartışma yayını

- Nedeniyle, Nasılıyla Örgütlenme
- Anarşist Komünizm
- İtalya'da Anarşist Hareketin Tarihi
- Sınıf Mücadelesinde Anarşist Potansiyeller
- Demokrasi ve Sivil Toplum Örgütleri
- Proleter Radikalizmi

Aralık-2005

J.A Andrews - Avusturalyalı Anarşist Komünist

- 1865 Bendigo, Victoria'da doğdu.
- 1882 Ölen babasının yerine aynı şirkette işçi olarak çalışmaya başlar.
- 1883 Genç edebiyat topluluğuna katılır
'Günde 8 Saat' isimli jiriyle ödül kazanır.
- 1886 Müşteriye özür dilemediği gerekçesiyle işten atılır.
Melbourne Anarşist topluluğuna (MAC) katılır
- 1887 MAC'ın yayın organı 'Dürüstlük' çıkmaya başlar.
- 1889 Grup içinde saflaşmalar başlar. Mutualist anarşistler ve komünistler arasında tartışmalar alevlenir. Komünistler grubu bırakır.
(J.A Andrews tartışmalar sırasında anarşizmin ve komünizmin ortak noktalarını dile getirmiş ve tartışmalara yeni boyut kazandırmıştır.)
- 1889 Ayrılan anarşist komünistler ve Melbourne'un diğer sosyalistleri Avusturalya Sosyalist Birliğini (ASL) kurarlar. Birlik, 'Sosyal Demokrat Birliğe' dönüşüncü a.k. ler yine ayrılırlar.
- 1890 İş bulmak için Melbourne'un kuzeyine gider.
Maritime grevinde etkin rol alır.
- 1891 Sydney'e gider. Sydney ASL'ye katılır. Anarşist Joseph Shellenberg ile tanışır. Sydney'in dışında bir çiftlikte 'eylem merkezini' kurarlar.
- 1894 'Anarşinin Elkitabı' adlı broşürü basarlar. Polis J.A. Andrews ve diğer arkadaşlarını tutuklar. Cezaevine girerler.
- 1895 7 ay cezaevinde kaldıktan sonra serbest bırakılır. Bu süre içinde Çince öğrenebilmiş ve bir roman yazmaya başlamıştır.
- 1896 Güney Yarra'ya (Victoria) yerleşir 'Neden' adlı bir dergi çıkarır.
Sydney Topluluğunu oluşturmak için yapılacak önemli bir toplantıya çağırılır. Sydney'e geri döner.
- 1898 Yeni bir anarşist yayın 'Toksın' çıkar J.A. Andrews Victoria İşçi Federasyonunun sekreteridir
- 1900 1901 Toksin'in editörlüğünü yapar.
- 1902 Hastalanır ve hastaneye kaldırılır.
- 1903 26 Haziran, 38 yaşındayken ölür.

J.A Andrews

'Devrim, ücretli çalışmayı reddederek, işyerlerinin tahliyesine karşı koyarak, fabrikalara, makinelere gazetelere el koyarak, üreterek, üretileni saklayarak, 'iş yerini' terk edip ama çalışmayı bırakmayarak, gerektiğinde şiddete başvurarak olabilir ancak...'

'Anarşi özgürlüktür, özgürlük; bireyin ne yapmak istediğine, neler yapabileceğine kendisinin bağımsızca kara verebilmesidir..'

İtirazın İki Şartı

- çok olmadığımız kesin
çok olan tarafta değiliz
çok olan tarafta olmayacağız
Türkiye'de Kürt olacağız
Kürtlerde ermeni
Ermenilerde Süryani
gidip Almanya'da Türk olacağız
Hollanda'da Sürinamlı
Fransa'da Cezayirli
İran'da Azeri
Amerika'da zifiri zenci
çoğalan zencide mutlaka kızilderili
İsrail'de Filistinli
köpeğin karşısında kedi
kedinin karşısında kuş olacağız
kuşun karşısında börtü böcek
hakemler hep karşı takımı tutacak
ve biz hep yedi kişi tamamlayacağız maçı
çiçeklerden kamelya olacağız
az kolumuzun tarafında
solda olacağız
bu itirazın ilk şartı
solda da az olacağız
devrimi çoğaltırken çünkü
başka bir devrime hızla azalacağız
bu da itirazın ikinci şartı
Nevzat Çelik

Çıkışımız

*“Dövüşenler de var bu havalarda
El ayak buz kesmiş, yürek cehennem
Ümit öfkeli ve mahzun
Ümit sapında kadar namuslu
Dağlara çekilmiş
Kar altındadır”*

Başka bir dünyanın mümkün ve gerekli olduğuna dair umutların azaldığı, ideolojik politik açıdan yaşanan çözümsüzlük, gelişen süreçlere karşı politika üretememe ve emekçilerin, ezilenlerin daha fazla ekonomik, siyasal, örgütlülük, yarısızlık açısından daha fazla saldırı altında olduğu bir dönemden geçiyoruz.

Çıkışımız; kapitalizme ve onun yarattığı her şeye karşı yeni bir hayat kurma mücadelesinde özgürlükçü bir mücadele yolunun gerekli olduğuna dair inanç ve isteğimizdendir.

Kapitalist düzene ve onun yarattığı her şeye öfkeliyiz, çünkü biliyoruz ki öfke; geleceğe dair olan umuttur. Umut yoksa öfke yoktur.

Ahmed Arif'in yukarıdaki dizelerinde belirttiği üzere,

“ Ümit öfkeli ve mahzun

Ümit sapına kadar namuslu ”

Öfkemiz, umudumuz ve direncimiz var !

Biliyoruz ;

Her devrim red ile başlar. Dergi çabamız ve biriktirdiklerimiz red'in başlangıcıdır.

Reddettiğimiz yerine dayanışmacı, eşitlikçi, özgürlükçü bir mücadele hattı ve hayat koyuyoruz.

Reddimiz bütünseldir ve ideolojiktir. İdeolojik kopuş ezen-ezilen, yöneten-yönetilen ilişkisini parçalamak amaçlıdır.

Söyleyeceklerimiz, yazacaklarımız, yaptıklarımız/yapacaklarımız, örgütlenmemiz bütün sömürü ve iktidar ilişkilerini yok etme ve yeni bir hayat kurmanın kendisidir.

Red, devrimi hayatın her alanında üretmemizin koşuludur.

Güç kaynaklarımızın ilki inancımızdır. Yaratacağımız dünyaya inancımız ; emekçilerin, ezilenlerin yoketme/yaratma gücüne, insana olan inancımız... Diğer bir güç kaynağımızda bu toprakların varolan mücadele birikimi ve geleceğidir.

Çıkışımız anarşist komünizmi bu topraklarda özgürlükçü mücadelenin ana hattına oturtmak, komünizme varmak içindir. Bunun sadece bizim işimiz olmadığını da biliyor, her türlü desteğe açık olduğumuzu da açık yüreklilikle söylüyoruz.

Görev; anarşist komünist teorik alanın özgürlükçü tanımlanması/açılması, kapitalizmin yeni üretim değişikliklerinin, bu değişikliklerin işçi sınıfının ve ezilenlerin gündelik yaşamında, bilincinde yarattığı değişikliklerin analizi ve mücadele hattının tanımlanmasıdır. Anarşist komünizmin hedeflerinin mümkün olan en geniş düzeyde propaganda edilmesi, anti-kapitalist mücadelenin asıl öznesi olan işçi sınıfı ve ezilenlerin kendi öz örgütlenmelerinin yaratılarak, mücadelenin yükseltilmesidir.

Sınıfsız, sömürsüz bir komünist dünyayı savunuyoruz. Aşamacı bir toplumsal özgürlükten!! değil, emekçilerin ve ezilenlerin dolaysızca ürettiği ve kendi öz örgütlenmeleri yoluyla kendi dünyalarını idare ettikleri bir komünizm istiyoruz. Bu dünyanın emekçilerin, ezilenlerin kendi mücadeleleriyle oluşabileceğini de biliyoruz.

Anti-emperyalistiz; emperyalizmin ve kapitalizmin ortadan kaldırılmasını savunuyoruz.

“Sınıfsız, sömürsüz bir komünist dünyayı savunuyoruz. Aşamacı bir toplumsal özgürlükten!! değil, emekçilerin ve ezilenlerin dolaysızca ürettiği ve kendi öz örgütlenmeleri yoluyla kendi dünyalarını idare ettikleri bir komünizm istiyoruz. Bu dünyanın emekçilerin, ezilenlerin kendi mücadeleleriyle oluşabileceğini de biliyoruz.”

Anti-faşistiz; faşizmin temeli olan sermayenin egemenliğinin ortadan kaldırılmasını savunuyoruz.

Anti-şövenistiz; halkların, tüm ezen-ezilen, yöneten-yönetilen, sömürü biçimlerini ortadan kaldıracak şekilde ve enternasyolizmin özgürlüğün çimentosu olacağının farkındalığıyla kendi kaderlerini tayin hakkını savunuyoruz.

Anti-otoriteriz; tüm iktidar biçimlerinin ve tüm sömürü biçimlerinin ortadan kaldırılmasını savunuyoruz.

Her türlü hiyerarşik, sömürücü, otoriter yönetim anlayışına karşı, tüm emek güçlerinin emeklerinin tüm ürünleri üzerinde olduğu kadar yaşamları üzerinde de kendi öz örgütlenmeleriyle denetim ve söz sahibi olduğu bir hayat istiyoruz. Kapitalizme karşı mücadelenin kendi ezilme ilişkileri ve kendi çıkarları yönünde davranan farklı birçok politik öznenin birleşik mücadelesiyle olanaklı olacağını savunuyoruz.

Kürt atasözünün dediği gibi " Delikli taş yerde kalmaz " varolan anarşizm anlayışı isteyen istediği yere çektiği, belirsizleştirdiği, eğdiği bütüğünü, kapitalizmin arka bahçesine dönüştürdüğü marjinalleştirdiği, kafaları karıştıran bir durumda ve sekilsizlikte.

Bizler cesur bir adım atıyoruz ! ne olduğu muğlak, post-modern anarşizmden, gerçek toplumsal-politik alana anarşist komünizme, anarşist komünizmin bu topraklarda asıl muhataplarına taşımaya hedefliyoruz.

Anarşist komünizm, anarşizmin devlet düşmanlığının kendi başına bir şey ifade etmediğini, iktidar karşıtlığının örgütlenmenin, stratejinin, planlamanın yerine geçemeyeceğinin farkındadır. Anarşist komünizm devrimcidir; devrimcilikse bir yaşam biçimi, bir duruş ve karşı çıkıştır, devrim için sistemli karşı çalışmaların bütünüdür.

Anarşist komünizm devletin, otoritenin, hiyerarşinin tüm biçimleriyle ortadan kaldırılması için politik devrimi, yaşamın bütünüyle dönüştürülmesi için toplumsal devrimi savunur.

"Mülsüzleştirilenleri mülsüzleştirecek ve devlet aygıtını parçalayacak bir toplumsal devrim "

Şiarımız dayanışmadır.

Dayanışma ezilenlerin farklılıklarını bir arada, amaç birliği yaratarak, eşitler arası, otorite olmadan hayatı dönüştürme çabasıdır. Dayanışmanın muhatabı kapitalizmin her türlü sömürü biçimlerini dolaysızca ve en ağır şekilde yaşayan varoşlardır.

Dayanışmanın üç argümanı vardır ;

- Kapitalizmin çelişkilerinin derinleşmesi
- İnsanal değerlerin arttırılması isteği ve çabası
- Ezilenlerin hayatı değiştirme gücüne sahip olduklarının farkındalığı.

Yayınımız Devrimci Anarşist Komünist bir yayın olma çabasında olacaktır. Yayın ilkeleri kendi çalışmalarımıza, iç hukukumuzla, iç işleyişimize, diğer özgürlükçü kişi/gruplarla ilişkilerimize, mücadele inancı ve direnci olan özgürlükçü komünizm arayışlarına bir zemin sunma çabamızdır.

Devrimci Anarşist Komünizm yayın ve pratik örgütlü bir zeminde teorik çabalarla, stratejiyle ve programla mümkün olacaktır. Bu strateji anti-kapitalist bir devrimi, devleti ortadan kaldıran bir süreci içermelidir. Çünkü ;

" Devrimin korunması için hemen ve bu amaçla kurulan devlet, kaçınılmaz bir şekilde ihtiyaç ve özellikleri tarafından saptırılıp, kendisini bir amaç olarak koyarak, ayrıcalıklı, özel tabakalar üretir ve devamında kapitalist otorite ve devletin temelini, kitlelerin şiddet yoluyla köleleştirilmesi ve sömürülmesini yeniden kurar"(Platform Metni)

Anarşist Komünizm kapitalizme karşı mücadelesinde teorik gelişmeyi başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilenler arasında propaganda ve öz örgütlülükler yoluyla arttıracaktır. Öz örgütlenmeler aracılığıyla da proletaryanın üretim ve dağıtım noktalarında örgütlenmesinin yolunu açacak ve devrim sonrasında üretim-dağıtım yeniden düzenleyecek devrimci sınıf gücünün gelişmesinin ve inşasını yapmaya çalışacaktır.

" Mükemmel insan yoktur.Mükemmel insan ölmüş insandır " Biliyoruz eksiziz, mükemmel değiliz.

Özgürlükçü devrimci bir mücadele inancıyla YOLA ÇIKIYORUZ !

" Anarşist komünizm, anarşizmin devlet düşmanlığının kendi başına bir şey ifade etmediğini, iktidar karşıtlığının örgütlenmenin, stratejinin, planlamanın yerine geçemeyeceğinin farkındadır. Anarşist komünizm devrimcidir; devrimcilikse bir yaşam biçimi, bir duruş ve karşı çıkıştır, devrim için sistemli karşı çalışmaların bütünüdür

Nedeniyle, Nasılıyla

ÖRGÜTLENME

Birey olarak çevremizi anlamaya, buna paralel, çevremizin bizi kabul etmeye başlamasıyla yani aslında hayata gözlerimizi açtığımız ilk andan itibaren kendi seçimlerimiz dışında, doğal olarak –ancak ideolojik arka planıyla beraber- örgütlü yapıların şekillendirdiği bir hayata başlarız. Aile kurumu, doğduğumuz sağlık kuruluşu, okuduğumuz okul, sosyal ilişkilerimiz, çalıştığımız iş yerleri... hepsi özünde birer örgütlü yapının, ve aslında total olarak kapitalist örgütlenmenin küçük yapıtaşlarıdır. Kendi yorumlama gücümüze sahip olmamızla beraber ve bunda etkili olan okuduklarımız, yaşadıklarımız, tartışmalarımız, yukarıda sayılan 'örgütlenme' biçimlerini kendi ihtiyaçlarımız doğrultusunda yeniden gözden geçirmemizi ve yorumlayıp anlamlandırmamızı sağlar.

Bireylerin önüne seçimleri dışında konulmuş olan bu tür örgütlenmelerin toplumsal anlamına karşı, ilk aşama olan yorumlama ve tekrar anlamlandırma sürecinden sonra, kapitalizmin sürekli hale gelmiş olan manipüle etme, dezanforme etme çabalarının da neyi amaçladığını doğru anlayarak, alternatifler yaratma çabası, asıl olarak ve öncelikle kendi içimizde yeni bir zemin yaratma çabasının ikinci evresini oluşturacaktır. Bu noktada temelde var olan iki farktan bahsetmek mümkündür. Birincisi; önümüze konmuş olan ve özünde kapitalist sistemin devamına katkı sunmaktan başkaca bir işe yaramayan biçimleri kabullenmek ve hayatı apolitikleşmiş biçimde, bu yapılanmalar içinde sürdürmek gelmektedir. İkincisi ise; kendi sınıfsal veya bireysel ihtiyaçlarımız doğrultusunda politik, sosyal, ekonomik, kültürel vs. birliktelikler, örgütlülükler çerçevesinde bir aradalıklar oluşturma çabası içerisinde olmaktır. Bu noktada örgütlenme tercihi içerisinde, daha da siyasallaşmış biçimleri birkaç başlık altında kabaca toparlamak mümkündür. İlk olarak; sistemin özüne yönelmemiş, sistemin yaratmış olduğu çelişkileri bildiği halde eleştirmeyen, aksine ondan beslenen ve dayanışma adı altında asıl olarak sistemi besleyen liberal, küçük burjuva anlayışlar içinde ve toplumsal görünmekle beraber, özünde sosyal birlikler etrafında anlam bulmuş örgütlenme biçimleri sayılabilir.

İkinci olarak; daha siyasallaşmış ancak ulusalcılık, milliyetçilik, İslamcılık etrafında ifadesini bulmuş olan faşist, köktenci vb. yapılar vardır. Üçüncü olarak; sosyalist sol içinde yer alan ancak revizyonist yaklaşımlardan sıyrılmamış olan legal oluşumlar. Dördüncüsü; sol otoriter Marksist kimlikli, sistem eleştirisini güçlü tutan, bunu vurgulayan, koşulları toplumsal devrimle değiştirmek isteyen ancak, yapısal nedenlerden kaynaklı örgüt içinde ve dış dünyaya karşı tutumlarda önemli sorunlar yaşayan, kan kaybeden ve bununla paralel olarak toplumsal anlamda güven yitirmiş yapılar. Beşinci olarak; liberter sol içerisinde olan ancak sentezci bir yaklaşımla, özgürlükçü tutum içerisinde konumlanmış anti-otoriter, anti-militarist, örgütlenme karşıtı bireyci yaklaşımlar. Son olarak da; yine liberter sol içinde yer alan sentezciliği reddeden, ilkeli, bütünlüklü bir duruş sergilemeyi, ezilenler arası dayanışma ve bunun içinde özgürlükçü çalışmayı önemseyen, kapitalizmin temel çelişkisi olarak emek-sermaye çelişkisini gören, sınıf vurgusunu sahiplenen ve ilerlemesini bu temel üzerine kurma derdinde olan, referansını platformizmden alan anarşist-komünist perspektif.

Birey, ihtiyaçları ve bu doğrultudaki tercihlerinden kaynaklı olarak, yukarıda değinilmeye çalışılan örgüt modellerinden bir ya da birden fazlası içinde kendini konumlandırmaktadır. Kapitalizmin asıl gücünü aldığı ve bugünkü modern iş yaşamı içinde de kendini güçlü bir biçimde hissettirmekte olan ve özünde, kapitalist sistemin temelini oluşturan, emek-sermaye ya da sınıf çelişkisini temel

"sol içinde yer alan sentezciliği reddeden, ilkeli, bütünlüklü bir duruş sergilemeyi, ezilenler arası dayanışma ve bunun içinde özgürlükçü çalışmayı önemseyen, kapitalizmin temel çelişkisi olarak emek-sermaye çelişkisini gören, sınıf mücadelesini sahiplenen ve ilerlemesini bu temel üzerine kurma derdinde olan, referansını platformizmden alan anarşist-komünist perspektif."

argüman olarak almamış örgüt modellerini bir kenara bırakırsak, bu çelişkiyi temel zemin edinmiş olan yapılar bir ideoloji ve siyasete sahip çıkmakta ve otoriter sol/liberter sol olarak temelde ikiye ayrılabilir. Bunun devamında liberter solu da kendi içinde ikiye ayırmak mümkündür. "Yaklaşık iki yüzyıldır anarşizm - otorite karşıtı fikirlerin çok evrensel bir bütünü oluşturmuş - iki karşıt eğilim arasındaki gerilimle gelişti: Bireysel özerkliğe kişisel bağlılık ile toplumsal özgürlüğe kolektivist bir bağlılık.(1) Bu ayrım bugünde örgütlülüğü tanımlamak, nasıl bir örgütlenmenin olması gerektiği noktasında güçlü bir ayrımın ifadesi olmaktadır. Aynı zamanda anarşistler içinde örgütlenme anlayışlarından yola çıkarak "yapma-yapmama" özgürlüğü, örgütlenmeye bakış açısıyla doğrudan bir bağlantıya sahip olmuştur. ... temelde anarşizm, bir bütün olarak, aslen bir "yapmakta özgürlük" yerine, Isaiah Berlin'in "olumsuz özgürlük" dediği, biçimsel olarak "yapmamakta özgürlük"ü ileri sürmüştür." (2) Buna bağlı olarak da bir çok anarşist M. Foucault'un "kişisel isyan" yaklaşımıyla "devlete karşı muhalefetin minimalist bir inancı olarak" örgütlenmeyi açıklamayı yeterli görmektedir. "Bu akım, toplumsal devrimin gerçek olasılığını - ya "olanaksız" ya da "hayali" görerek- sildiği oranda, sosyalist ya da komünist anarşizmi temel anlamda bozar."(3)

Kapitalizm kendi yarattığı/yaratılmasına zemin hazırladığı tüm kurumlarıyla, emekçilerin yaşamlarına doğrudan etki eden, güçlü bir örgütlenme biçimine sahiptir. Bunun farkında olarak, 1960'larla şekillenen ve sol muhalefetin liberal etkilere açılmasıyla sonuçlanmış olan, yeni sol akımın yaratmış olduğu parçalı muhalefet görünümüne bir eleştiri olarak da, ekoloji sorunu, kadın sorunu, etnik kimlikler sorunu, cinsel tercihler çerçevesinde yaşanan sorunları emek-sermaye çelişkisinden ayrı görmeden, bütünlüklü bir bakış açısıyla değerlendirerek, ancak her hareketin kendine has sorunları çerçevesinde, öz örgütlenmesini yaratması gerekliliğini de göz ardı etmeden, sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda bir perspektife sahip olmak, mücadele zeminini, araçlarını bu doğrultuda tarif etmek önemlidir. Bütünsel olarak yaşanan sömürü ilişkileri dünyasının parçaları olan ve özünde hiç de küçük sayılmayacak olan, toplumsal hayatın yaratmış olduğu sorunların, doğrudan içinde olanlarla daha dışında kalarak bir değerlendirme yapanlar arasında kaçınılmaz olarak, sonuçlardan etkilenme anlamında bir farklılık söz konusudur. Yazının niyeti dünya ölçeğinde yaşanan her tür sorunu, doğrudan ve sadece emek-sermaye çelişkisine indirgemek değildir. Özgün nedenlerin özgün sorunlar yaratabileceği gerçeğini göz ardı etmemek, sorunları daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirmemize yardımcı olabilir.

Ancak, emek-sermaye çelişkisinin emekçi kesimler üzerinde yaratmış olduğu ekonomik dar boğazın; kültürel, sosyal gelişime etkisi, bugünkü kültürel, sosyal gelişimin yaratmış olduğu olumsuzlukların; vurdumduymazlığı, adam sendeciliği, ben merkezliği tetiklediği gerçeğini de göz ardı edemeyiz. Peki bu durumda yapılması gereken, öncelikle insanların ekonomik sorunlarına çözüm aramak mıdır? Asıl olarak, ekonomik sorunlarla mücadele etmenin, gerçek anlamda doğru sonuçlar yaratabilmesinin; paralelinde sosyal ve kültürel gelişime de olumlu bir etkide bulunacağını kabul etmek sanırım soruya bir nebze de olsa cevap oluşturabilir. Önemli olan bir başka şey de, yürütülen mücadelenin ilkeli-özgürlükçü-toplumsal devrim perspektifi içerisinde ifade edilebilmesidir. Bu, öncelikle kendi içinde otoriter kanalları, doğrudan katılım yoluyla kapatmak, en küçük kolektif yapıdan niceliksel olarak en gelişmişine kadar farklılıkları barındırabilmek, temel olarak ortaya konmuş ilkesel duruşa aykırı düşmeyecek bir biçimde anarşist-komünist örgütlenmelerde de karar alma sürecinde "şerh" koyma hakkını tanıyabilmek ve böylelikle hiyerarşik bir yönetime izin vermemekle başlayabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir nokta mevcuttur. Kişisel serbestlikle özgürlük anlayışı tehlikeli bir biçimde birbirine karıştırılabilmektedir. "Yaşam tarzı anarşistleri, özgürlük yerine özerklik istemek suretiyle, özgürlüğün zengin toplumsal yan anlamlarını feda ederler." der M. Bookchin.(4) Buradan yola çıkarak, karar alma aşamasına ilişkin "şerh" koyma hakkı içinde, özerkliği ya da özgürlüğü "kişisel serbestlik" ilkesi olarak algılamak, ilkeli bir duruşun savunucusu olan anarşist-komünistlerin çözüme kavuşturması gereken bir durumdur aksi taktirde "özgürlük" anlayışı "kişisel serbestlik" ilkesine feda edilerek basitleştirilecek ve kökleri, Roma İmparatorluğu'nun "libertas" geleneğine dayanan "kişisel hırsların giderilmesi" hakkı olarak önümüze çıkacaktır.

"Bugün, "mutlak haklar" ile donatılmış birey, birçok yaşam tarzı anarşisti tarafından yalnızca devlete değil aynı zamanda bizzat topluma da karşı olarak

"Kapitalizm kendi yarattığı/ yaratılmasına zemin hazırladığı tüm kurumlarıyla, emekçilerin yaşamlarına doğrudan etki eden, güçlü bir örgütlenme biçimine sahiptir."

görülür.”(5) Devlet karşıtlığını en küçük toplumsal yapıya da karşı olmak olarak algılayan “örgütlenmelerin” savunduklarında, toplumsal anlamda en küçük yapı taşının özünde devletin küçük bir benzeri olduğundan yola çıkarak bir gerçeklik payı bulmak mümkün olmakla beraber özünde bu durum örgütlenmeye karşı tahammülsüz tutumun bir yansıması olarak değerlendirilmelidir ve bu tutum, toplumsal devrimi isteyenlerin otoriter yaklaşımlar kadar uzağında olmalıdır. Özgürlük adına yapılan ancak özünde bununla bağdaşmayan bir diğer tehlikeli tutum da bireysel iradeyi kolektif iradeye tersinden kolektif iradeyi bireysel iradeye ezdirmektir. “Bir anarşist olmak -komünist, bireyci, karşılıkçı, sendikalist ya da feminist olsun- bireysel özgürlüğün öncelikliğini onaylamaktır.”(6) Bu tutum birey haklarını tartışmasız bir biçimde kolektifin üzerinde tutan bir yaklaşımın ifadesidir. Ancak özgürlükçü bir örgütlenme ne bireyi ne de kolektifi feda eden bir tutum içinde olamaz. Bireyi feda etmek otoriteye boyun eğmek aksi bir biçimde kolektif kararı yok saymak, platformizme aykırı bir biçimde “ben”i besleyen, ortaklaşmaya zarar verici sonuçlar doğuracak bir tutum halini alacaktır. Ne bireyi ne de kolektif iradeyi yok saymayacak bir örgütlenme biçimini yaratmak biraz daha tartışmayı ve deneyimi gerektirecek gibi gözükmemekte ancak “şerh” koyma mekanizmasını işletebilmek tüm zorluklarına rağmen daha özgürlükçü, bireysel ve kolektif iradeye saygı duyan bir ilişki biçiminin yaratılması açısından iyi bir başlangıç olacaktır/olabilir. Hiçbir tahakküm biçimini kabul etmemek ve pratikte de bu mantıkla yol almak, söylenenle yapılanın ne oranda örtüştüğünün ve içselleştirildiğinin göstergesidir. Ancak, sorumluluk bilinci olmayan, neyi, ne zaman, nasıl ve ne için yapacağı konusunda güven vermeyen, öz-disiplinden yoksun bir tutumun bizce -kendine birazda olsa yarar sağlamak dışında- toplumsal olarak etkisinin olamayacağı açıktır.

Anarşi ve özgürlük kavramları iç içe geçmiş, teorik ve pratik olarak bireysel tutuma, bireysel özgürlüğe önem vermekle beraber, bununla sınırlı bir biçimde değerlendirildiği takdirde, özünde varolan toplumsal niteliğinden, örgütlülüğünden uzaklaşacak/uzaklaştırılacaktır. Bu noktada “anarşi” kavramı üzerine iki tanımdan bahsetmek mümkündür ve bu tanımlar örgütlenme anlayışları üzerine fikir verici olabilir. “Bunların biri anarşinin temel bileşeni olarak “özgürlüğü” vurgular. Bu yaklaşım özgürlük gibi tanımı güç ve tartışmalı bir kavramı içermektedir. Öte yandan, peşinde koşulacak amaç olarak özgürlük idealini ortaya atan toplum teorisyenlerinin hepsi sonunda herkesin özgürlüğünün diğerlerinin özgürlüğüyle ve diğerlerinin özgürlüğü için sınırlanması gerektiğini kabul etmiştir. Bu nedenle, mutlak, koşulsuz bir amaç olarak özgürlük arayışı kendi içinde imkansız bir arayıştır. İkinci tanım “anarşi”nin kendine özgü bir anlamı olamayacağını ve konuşanın istediği bir anlama gelebileceğini ileri süren anlayıştır. Bu iki tanım kavramsal düzeyde sorunu çözmek yerine daha da karmaşıklaştırmaktadır.”(7) Halbuki kendi ilişkileri içinde öz-disipliner tutumu sağlayabilmiş bir örgütlenme, örgüt içinde herkesin yetenekleri oranında sorumluluk alma kanallarını sağlıklı bir biçimde işletmeyi becererek ve bu çerçevede birey olma vurgusunu, otoriter veya diğer olumsuz tutum olan liberal yaklaşımlara mahkum etmeden, herkesin yetenekleri oranında katkı sağlamasının yollarını açmayı gerçekleştirebilir. Bu yaklaşım, örgüt içi özgürlük anlayışını pekiştirerek bunu toplumsal bir proje olarak sunmanın ilk adımı olarak değerlendirilmelidir. Yukarıda yer verilen her iki tanımda aksi bir etkiyle “özgürlük” ve “anarşi”yi “kendi kafamıza göre, sadece kendi ihtiyaçlarımıza göre” tanımlamaya kalkışmak gibi ben merkezci bir tutuma mahkum olma anlamını taşıyacaktır.

“Nasıl bir örgütlenme?” tartışmaları içerisinde, “kadro” kavramı tartışması birçok anarşist açısından ilk etapta uzak durulması gereken bir kavram/tartışma olarak algılanmıştır. Bu tavrın gerçeklik payı olmadığını söyleyemeyiz. Ancak otoriteden kaynaklı bir takım ön yargılarla hareket etmek, bazı meseleleri doğru değerlendirememeyi de beraberinde getirme tehlikesine barındırmaktadır. Devrimci bir örgütlenmede yapılmak istenenlere daha fazla emek harcanması, bazı kişilerin kendi aralarındaki iletişimin daha yoğun olması bireylerin kendini kolektif yapının içinde daha doğrudan tarif edebilmesi karar alma aşamasında elbette bir farklılaşma yaratmamalıdır. Burada önemli olan, kolektif anlamda ortaya konan ilkeleri ve bu ilkeler doğrultusunda yürütülen pratik faaliyeti ortaklaştırabilmiş olmak ve kolektif tarifi, bu ikisinin bütünlüğü içinde yaparak, örgütlenme çabasını bunlarla ilişkili olarak

“Öte yandan, peşinde koşulacak amaç olarak özgürlük idealini ortaya atan toplum teorisyenlerinin hepsi sonunda herkesin özgürlüğünün diğerlerinin özgürlüğüyle ve diğerlerinin özgürlüğü için sınırlanması gerektiğini kabul etmiştir.”

yürütebilmektir. "Doğru devrimci bir çizgi belirlendikten sonra, bizzat devrimci çizginin geleceğini, başarı ya da başarısızlığını örgütsel çalışma belirler." (8) Buradan da yola çıkarak, anarşist-komünistler açısından "kadro" kavramı yetenekleri ölçüsünde kolektif sorumluluk almaktan kaçınmayan özgür bireylerin politik ilişkilenmesi olarak tarif edilebilir yani "kadro" örgütsel yapı içerisindeki tüm bireyleri tarif eder, bunun devamında toplumsal alanın her tarafında güçlü bir biçimde örgütlenmiş olan, ihtiyaçları doğrultusunda yeri geldiğinde "demokratikleşen", yeri geldiğindeyse faşist unsurları dahi kullanmaktan çekinmeyen, yasaları, kanunları olan kapitalizme karşı öncelikle ilkeli bir örgütlenmenin gerekliliğinin kaçınılmazlığı açıktır. Bunun aksi bir tutum (eleştirel olursa dahi), kapitalist sistemin yaratmış olduğu, insan hayatına dair tüm olumsuzlukları kabullenmek anlamını taşıyacaktır.

Bu noktada nasıl bir tercih yapıldığı çok önemlidir. "Kolektif karar alma için akılcı, ifadeye dayanan ve doğrudan demokratik işlemleri "zorla kabul ettirici" ve "yönetici" olarak karalamak, bir egemen egoyu çoğunluğun kararını düşürme hakkıyla ödüllendirir. Ama şu da bir gerçek ki, özgür bir toplum ya demokratik olacaktır ya da hiç elde edilemeyecektir."(9) Kuşkusuz bu kendi "küçük" örgütlenmelerimizle başlayacak ve gelişecektir.

İlkeli bir örgütlenme vurgusu, kimi anarşist yapılanmalarca indirgemeci bir biçimde sektirizmle, otoriterlikle, "sol" olmakla bağdaştırılsa da, kapitalizmin yukarıda açılmaya çalışılan niteliklerinden dolayı, kendi içinde neyi, nasıl yapacağını net bir biçimde ortaya koyabilmek, örgüt içi bireysel güveni azami bir biçimde sağlayabilmek, bunun devamında, daha oturmuş bir politik-örgütsel hat çizebilmek ve yeni bireyler veya örgütlerle, soru işaretlerine yer bırakmayan bir ilişki biçimi yaratabilmek açısından gereklidir. Aksi bir tutum ise, kapitalizmin öfke boşaltma araçları yaratma oyunu dışına çıkmayan eylem birlikleri mantığının ötesine geçemeyecektir. Proudhon "anarşi örgütlü bir toplumdur, insanlığın arzu edebileceği en ileri hürriyet derecesi ve düzendir" derken, İtalyan anarşisti Errico Malatesta örgütlenmeyi otoriter olmayla eşitleyen anarşistlere şöyle sesleniyordu: "Onlara (örgütlenme fobisi olan anarşistlere) verilen otoriter eğitimin etkisi altında, onlar otoritenin toplumsal örgütlenmenin ruhu olduğunu ve ilkiyle mücadele etmek için ikincisini reddetmeleri gerektiğini düşünürler... Örgütlenmeye karşı çıkan anarşistler, otorite olmadan örgütlenme olamayacağına inanma temel hatasını yapmaktadırlar. Bu hipotezi kabul ederek, asgari bir otoriteyi kabul etmektense her türden örgütlenmeyi reddederler... Otorite olmaksızın örgütlenmenin imkansız olduğuna inanmış olsaydık, bizler otoriter olurduk, çünkü o zaman hayatı örgütsüzlüğe mahkum eden ve keyifsiz kılan otoriteyi tercih ediyor olurduk, ki bu onu imkansız kılar.(10)

Anarşist-komünistlerin sınıf perpektifini önemsemeleri de yukarıdaki tutumla doğrudan ilgilidir. Emek-sermaye çelişkisinin özünde hala kapitalizmi ayakta tutan en önemli unsur olduğunu belirtmiştik. Bununla beraber artık, etnik sorunlar, açlık, kimliklere yönelik erkek egemen tutumlar, savaşlar, ekolojik sorunlar da bu çelişkiye başka çelişkiler ekleyerek, kapitalizmin yaratmış olduğu tahribatı daha da net bir biçimde ortaya koymaktadır. Üretim araçlarını elinde tutan sermaye sınıfının, yaratılan bu tahrifatta etkisi tartışılmazdır.

" Anarşist-komünistlerin sınıf perpektifini önemsemeleri de yukarıdaki tutumla doğrudan ilgilidir. Emek-sermaye çelişkisinin özünde hala kapitalizmi ayakta tutan en önemli unsur olduğunu belirtmiştik."

Üretimin sürmesi, artı değer sömürsünün devamlılığı, sermayenin geleceği açısından önem taşımaktadır. Bu çarktaki küçük bir aksama dahi, geleceğe ilişkin yapılan planlarda da bir aksama anlamını taşıyacağı için, sermaye olabildiğince dikkatli davranmak zorundadır. Sendikal bürokrasinin mücadeleye olumsuz etkisi bir kenara bırakılırsa, sermaye ve devlet ilişkisi, bu iki olgunun pratikte de birbirini beslemesi, sermayenin sınıfsal bir tutumunun göstergesidir. Sermaye ve devlet olguları bir bütünün parçalarıdır. Sermaye değişik kanallarla devlet içinde konumlanırken, devletin içindeki örgütsel işleyişte sermayeye yeni olanaklar sağlamaktadır. Burjuva niteliğe sahip olan bu iki örgütlenme modeli, topluma yarar sağlama görüntüsü altında, özünde ve doğal olarak kendi sınıfsal çıkarlarını ön plana çıkarmaktadır. Bununla beraber, emek sömürsüyle kazanılanların çok küçük bir miktarıyla yapılan işler şova dönüştürülerek, ekonomik gerçeklerin üstü örtülmeye, bayrak krizi, AB gibi meselelerle bu tutum güçlendirilmeye çalışılmaktadır. Bu noktada üretim araçlarının gerçek sahibi olması gereken emekçilerin örgütlü tutumu, sermayenin gerçek anlamda sonunu getirebilecek tek yöntem olduğu için, sınıf vurgusu, bu mücadeleye uygun araçlar yaratabilmek, örgüt içi bürokrasi ağları yaratmadan özgürlükçü bir perspektifle yol alabilmek, bunu dayanışma bilinciyle güçlendirebilmek daha da önemli hale gelmektedir. Bu noktada yirminci yüzyıl Rus anarşisti Voline'in "... örgütlenme ... özgürce, toplumsal olarak ve her şeyden önce aşağıdan kurulmalıdır. Örgütlenme ilkesi, bütünü ele geçirmek ve kendisini bunun üzerine dayatmak için önceden yaratılan bir merkezden kaynaklanmaz, aksine eşgüdümün düğüm noktalarını, tüm bu noktalara hizmet edecek doğal merkezleri yaratmak üzere tüm yönlerden gelmelidir. ... Öte yandan, eski baskıcı ve sömürgeci toplumunkini kopyalayan "örgütlenme" tipi ... eski toplumun kusurlarını daha da büyütecektir.(11) sözleri, tabandan güç alan bir genel grevin yaratacağı sonuçları sadece tahmin etmek dahi anlatılmak istenenleri tamamlar niteliktedir.

Üretimin kilit noktalarında bulunan emekçilerin kendi haklarını, sınıf bilinciyle savunmaları, asıl olarak ürünler üzerinde elde edilen maddi değerlerin paylaşımına doğrudan etki sağlayacaktır. Bu, özünde artı değer üretiminin toplumsal paylaşımını sağlamaya dönük bir çaba olarak değerlendirilebilir. Elbetteki sermaye artı değer kazancını doğal olarak yitirmek istemeyeceği için, yazının başında değinilmeye çalışılan, tercihler dışı, geleneksel, kapitalist devletin küçük yansımaları olan örgütlenmeler, basın-yayın kuruluşları, politik manevralar ve bunlarla birlikte, kendi ekonomik planları sonucu kapitalizmin yaratımı olan işsizlik olgusu devreye girmekte ve en ufak hak arama eyleminde dahi medyanın ve diğerlerinin yarattığı kültürel yozlaşmayla beraber, işten atma tehdidi ve "güvenlik" güçleriyle şiddet yollu bastırma yöntemleri kullanılmaktadır. Fabrikaların insanlara istihdam olanakları sağladığı bir gerçek olmakla beraber bu bir lütf değil, toplumsal hayatın gerekliliğidir. Sorunsa fabrika kapısından içeri girdikten sonra başlamaktadır. Sigortasız çalışma, iş güvenliğinin olmaması, ücretlerin yetersizliği, çalışma saatlerinin insanın yapabileceklerine, ihtiyaçlarına göre değil de, sermayedarın kar etmesine göre belirleniyor olması, sendikalaşmanın engellenmesi, bunlara paralel olarak çalışma yerlerinin olumsuz koşullarına yaşam koşullarının olumsuzluğunun ekleniyor olması, kapitalistlerin emeğe değerinin en güçlü göstergesidir (Tabi tüm bunlardan bahsederken emekçi kesim içerisinde ayrıcalıklı bir konuma sahip olan, kesimlerden çok, asgari ücretle çalışan, bir çok haktan yoksun bırakılmış kesim kastedilmektedir).

Kapitalizm kurumsal nitelik kazanmış örgütlenme biçimlerini, kendi varlığına hizmet edecek birer kontrol mekanizması haline getirmeyi becermiştir ve bireyleri de bu mekanizma içerisine hapsedmiştir. 1984 yılında Zürih'de çıkan bireysel ağırlıklı gençlik isyanından sonra, şehir yetkililerinin bağımlı genç insanların kendilerine yasal olarak zarar vermeleri için kurdukları ünlü uyuşturucu mekanı Needle Park (İğne Parkı) ya da "işgal evleri" asıl olarak kitle örgütlenmelerine duyulan nefretin, ahlaki çöküntünün, geçiciliğe, programsızlığa övgünün sonuçları olarak ortaya çıkmakta, öfke boşaltma, marjinal "takılma" ve en önemlisi de devletin kontrol mekanizmasını güçlendirme alanları haline gelmektedir. Ekonomik olarak da, bir önceki örnekten çok farklı görünmekle beraber aslında benzer olan ancak bu defa emekçi insanları, başkaca kurumlar içinde "istihdam" ederek, maddi olarak hem emek/sermaye üzerinden artı değer elde etmiş, hem de manevi anlamda insanların zihinle-

"Kapitalizm kurumsal nitelik kazanmış örgütlenme biçimlerini, kendi varlığına hizmet edecek birer kontrol mekanizması haline getirmeyi becermiştir ve bireyleri de bu mekanizma içerisine hapsedmiştir. "

rinde bir ufuksuzluk yaratarak ve yeri geldiğinde kendi yaratımı olan dini ve milliyetçi motifleri kullanarak, insanları açık hapishaneleri andıran yaşam biçimlerine mahkum etmiştir. Bu durumu kültürel anlamda bir takım araçlarla beslemeyi ihmal etmeyerek, insanları birbirlerinden ve kendi kültürel değerlerinden mümkün olduğunca uzaklaştırmış, ulaşmak istedikleri ama ulaşamadıkları bir "yaşam biçimini" değişik kanallarla sürekli afişe etmiştir. Bununla beraber o hayata ulaşma yani sınıf atlama özlemini besleyen, buna olanak verebilecek araçları da kullanarak bireysel kurtuluş umudunu, dolayısıyla sömürüyü güçlendirmiş ve bu anlamda kendi örgütlülüğünün yıkımını geciktirmeyi başarmıştır. Ayrıca kapitalizmin en önemli pazarlama araçlarından biri olan reklamlar vs. sonucu, ekonomik anlamda en zor durumdaki insanlar bile kendi maddi olanakları dışına çıkarak, bu olanakları zorlayarak neredeyse lüks tüketime girecek bir biçimde üretilenlerden elde etme gayreti içine girmiştir. Bu durum özünde çift yönlü bir emek sömürüsünün gerçekleştirilmesidir.

Artı değer üreterek sömürülen kişi, ürettiği ürünü sonradan satın alarak bir kez daha sömürülmektedir. Sermaye sınıfı sosyal katmanlar oluşturarak, eğitimde, sağlıkta, yaşam alanlarında emekçiler üzerinden kendine ayrıcalıklı bir konum yaratmıştır. Özünde bu tutum bir yanı sıra emekçi yığınları meydan okumak, göz dağı vermektir. Her çalışan kendi yaşamlarıyla onların yaşamları arasındaki derin uçurumu görmekte ama bunu örgütlü bir tepkiye dönüştürememektedir. Toplumsal anlamda varolan dayanışma kültürü, insanların özellikle ekonomik zorluklara bir nebze daha dayanmalarını sağlamakla birlikte (bu bir olumluluk olmakla beraber) varolan öfke, biraz da bundan dolayı henüz bir potansiyel olarak kaldığı için, dayanışma kültürünün daha politikleşmemiş bir biçimde, hala bu tarafıyla yaşanıyor olması bir dezavantajdır. Bir örgütlülüğün temel unsurlarından biri olması gereken dayanışma olgusu da sınıfsal çelişkilerin bu denli yoğun bir biçimde yaşandığı günümüz dünyasında, bu gerçeklik içinde anlaşılmalı ve çalışılmalıdır. Dayanışmanın ideolojik, sınıfsal içeriği, bazı toplumsal kesimlerce/örgütlenmelerce her ne kadar yok sayılarak içi boşaltılmaya çalışılsa da, kapitalist örgütlenmelerin yapmış oldukları "dayanışma" faaliyetlerinin bile ideolojik, sınıfsal, ekonomik arka planı güçlüdür. Tüm bunlardan dolayı "sınıf dayanışması" kavramı "sınıf mücadelesi" kavramıyla iç içe geçerek daha da önem kazanmaktadır.

Emekçiler, kapitalizm tarafından daha fazla sömürülmeye son vermek, kapitalizme mahkum olmamak için, hiyerarşisiz, şefsiz, "sömürsüz", "herkesten yeteneğine göre; herkese ihtiyacı kadar" sloganını temel almış bir örgütlenmeyi gerçekleştirmek zorundadır .

"Ukrayna ve İspanya'da ki isyan mücadelelerinde toplumsal anarşistlerin açtığı kara bayrak, züppe küçük burjuvaların zevki için moda bir giysi haline geldi."(12) Bugün de söz konusu olan bu durumu emekçiler lehine çevirebilmek, özgürlüğü ve devrimi oluşturacağımız araçlarla görebilmek, gerçekleştirebilmek inancıyla...

Komünizm için örgütlü anarşi!

KAYNAKLAR

1. M.Bookchin, Toplumsal Anarşizm mi Yaşamtarzı Anarşizm mi? syf.15
2. a.g.e. syf.15
3. a.g.e. syf.23
4. a.g.e. syf.25
5. a.g.e. syf.25
6. a.g.e. syf.27
7. Richard C. Fields, Anarşist Örgütlenme Olarak Anti Kitle Kolektifleri
8. Örgüt, Güç ve Kadrolar, Kurtuluş Cephesi Sayı:19
9. M.Bookchin, Toplumsal Anarşizm mi Yaşamtarzı Anarşizm mi? syf.30
10. Daniel Guerin, "Anarşizm Ütopist Değildir" başlıklı makalesi
11. a.g.e. syf.2
12. M.Bookchin, Toplumsal Anarşizm mi Yaşamtarzı Anarşizm mi? syf.34

"Emekçiler, kapitalizm tarafından daha fazla sömürülmeye son vermek, kapitalizme mahkum olmamak için, hiyerarşisiz, şefsiz, "sömürsüz", "herkesten yeteneğine göre; herkese ihtiyacı kadar" sloganını temel almış bir örgütlenmeyi gerçekleştirmek zorundadır ."

ANARŞİST KOMÜNİZM

1. ANARŞİST KOMÜNİZMİN TARİHSEL KÖKENİ:

Anarşist komünizm, kendini siyasal yelpazenin "solunda" konumlandırmış bir çok insan için günümüzde hala, yeterince kavranamamış ve bu yüzden de genel geçer bir takım ithamlara en fazla maruz kalmış anlayışların başında gelmektedir. Öyle ki, anarşistler arasında dahi bu tespiti kolaylıkla yapabilmek mümkündür. Özellikle son yarım yüzyıla damgasını vuran ve kendini yenileyemeyen politik argümanlara nesnel zemin hazırlayan "post" ve "neo" siyaset yapma biçimi, bilinçlerde yarattığı kavram karmaşasını en çok anarşist söylemlerde hissettirmiştir. Daha anarşist komünizme gelmeden önce, henüz anarşizmle karşılaştığımız noktada dahi, karşımıza çıkan ürkütücü boyutlara ulaşmış çarpık külliyat; bizi, anarşist komünizmi kavramak için tarihsel kökenine inmeye zorlamaktadır. Zira bugünü çözümlenmenin ve savunulan değerleri, bize öğretilen basma kalıp düşünme alışkanlığından kurtularak gerçekten savunabilmenin önemli yollarından birisi de budur.

Anarşizmin siyaseten ilk ortaya çıkışına dair izleri, 1789 Fransız devrimine kadar sürebiliriz. Ancak, özgürlükçü düşüncenin ve anti-otoriter söylemin belli belirsiz varlığı için çok daha gerilere gitmek de mümkündür. Anarşizmin ete kemiğe büründüğü ve toplumsal alanda kendine bazı kulvarlar açmayı başardığı ilk dönem politikaları için ise, 1. Enternasyonal dönemi baz alınabilir. Keza anarşizmin siyaset sahnesinde, hem toplumsal alanla ilişkilendiği, hem de politik muhataplarıyla kelimenin tam anlamıyla karşı karşıya geldiği dönem aşağı yukarı bu dönemdir. Zannedildiğinin veya varsayıldığının aksine anarşizm; Enternasyonal döneminde, Bakunin ve örgütün üye seksiyonlarının neredeyse tamamı tarafından anti-otoriter komünizm olarak tanımlanmıştır.(1) Toplumun, çok nesnel kriterlerle bir tarafta emekçiler diğer tarafta sömürücüler şeklinde net bir biçimde ikiye ayrıldığı bu tarihsel dönem, anarşizmin komünist kökenlerinin ortaya çıktığı öznel dönemle tam anlamıyla örtüşmektedir. Sömürüye karşı gelişen sınıf mücadelesi bilinci, beraberinde bugünün toplumunun küllerinden doğacak yeni bir toplumu tasfir etme çabasını ortaya çıkarmış, tüm ezilenlerin kendi yaşamlarını kendi ellerine alacakları özgür ve eşit bir toplum adına, "komünizm" neredeyse tek ve vazgeçilmez alternatif haline gelmiştir. Anarşizm de, kendi toplumsal alternatifini komünist bir yeniden yapılanma süreciyle belirginleştirmiştir.

Anarşizm bu bağlamda, en baştan beri komünist bir karaktere sahiptir. Komünizmin genel toplumsal vizyonu ve gelecek tasarımı anarşistler açısından tüm toplumsal kalkışma dönemleri de dahil olmak üzere, propaganda ve eylem faaliyetlerinde birincil referans noktasıdır. Bu durumu ünlü İtalyan anarşisti Carlo Cafiero şöyle tanımlamıştır: "komünizmin gerçekleşmesi mümkün bir sistem olduğunu vurgulamak yetmez...bizler aynı zamanda onun gerekliliğini de vurgulamalıyız. Sadece komünist olmak yetmez, devrimin yenilebileceği riskinin bilinci ile yaşanmalıdır. Kendimizi anarşist komünist olarak tanımlarken; çizgimizi bireycilerinkinden ve otoriter komünistlerden ayırdığımız ve emek araçları ile kolektif emek ürünlerinin arasında ayırım yapmaksızın hepsinin, ortak kontrolde olması gerektiğini savunduğumuz için kendimizi böyle tanımladık. Komünist olmadan anarşist olunamaz, gerçek eşitlik ve özgürlüğe sadece komünizmle ulaşılabilmesi için komünist olmalıyız. Bizler anarşist olduğumuz ve anarşi ile komünizm devrimin ayrılmaz iki parçası olduğu için komünist olmalıyız".(2) Anarşistler dönemin en sert sınıf mücadelesi atmosferi içinde, örgüt-

"Anarşizm bu bağlamda, en baştan beri komünist bir karaktere sahiptir. Komünizmin genel toplumsal vizyonu ve gelecek tasarımı anarşistler açısından tüm toplumsal kalkışma dönemleri de dahil olmak üzere, propaganda ve eylem faaliyetlerinde birincil referans noktasıdır."

lendiği ve kolektif faaliyet sürdürdüğü hemen hemen bütün ülkelerde belli başlı temel anarşist komünist fikirlerin ışığında hareket etmişlerdir. Buna ilişkin bir diğer örneği ise, hükümetin açıktan yarattığı baskı ortamına rağmen toplanan "İtalyan Anarşistler Kongresinde" benimsenen şu ilkede görmek mümkündür: "Herkes, toplum için kendi yeteneklerinin elverdiği herşeyi yapmalıdır ve herkes toplumdaki bütün ihtiyaçlarının, üretimin ve toplumsal imkanların elverdiği ölçüde karşılanmasını talep etme hakkına sahiptir."(3) Açıkça komünist olan bu temel ilke, dönemin İtalyan anarşizminin neredeyse ana karakterini vermektedir. İlerleyen yıllarda, lokal ve sınırlı etkinlik alanını aşmaya ve toplumsal taban edinmeye başlayan anarşizmin, bu tabanı ezilen, yoksul ve emekçi kesim içinde geliştirmiş olması da belirleyici bir öneme sahiptir. Açıkça sınıfsal olan mücadele dinamikleri, anarşist komünizmin otoriter komünizme alternatif olmayı başardığı her yerde, anarşizme ilgiyi hızlı bir şekilde artırmıştır. Anarşizmin özgürlükçü komünist söylem ve propagandası geniş emekçi yığınlarda etkileri 1940'lara kadar sürecek kalıcı izler bırakmıştır. Bu izleri en net ifade eden deneyim ise 1930'ların İspanya'sıdır. İspanya'yı anarşist tarih içinde özel yapan unsurların başında, anarşizmin "özerklik", "birlik" ve "federasyon" ilkelerine en uygun mizaca sahip geleneğin İspanya'da olması yatar. Öyle ki, İspanya'da kökleri ortaçağa kadar giden uzun bir "bağımsız komünler" geleneği vardı. İspanyol emekçi sınıfı, Bakunin'in çabalarıyla İspanya'da oluşan ilk Enternasyonal seksiyonundan çok önceleri, içgüdüsel bir biçimde komünizme yatkındı. Bu yatkınlık anarşizmin özgürlükçü komünist fikirleriyle birleşince, tarihte eşine ender rastlanan bir özgürlükçü deneyim İspanya'da kök saldı. 1911 de kurulan CNT (Confederacion Nacional del Trabajo - Ulusal Emek Konfederasyonu), uzun yıllar İspanyol anarşizminin önde gelen örgütlenmesi olarak kaldı. Temel varoluşunu anarko-sendikalizmden alan CNT, 1919'da toplanan kongresinde temel ideolojik yönelim olarak comünismo libertario'nun (liberter komünizm) ilkelerini resmi anlamda kabul etti.(4) CNT üç yıl içerisinde ilkesel tutumunu biraz daha ileri taşıyarak 1922 Zaragoza kongresinde "Birinci Enternasyonal'de Bakunin tarafından benimsenen ilkelerin kararlı savunucusu" olduğunu ilan etti. İç savaşın çıktığı 1936 yılında, CNT toplanan ikinci Zaragoza kongresine yaklaşık yarım milyon işçiyi temsil ederek gitti ve savaşın hemen öncesinde, kongrede, birkez daha devrimci anarşist inançlarını pekiştirdi: "Devrimin gelişmesiyle birlikte şunların derhal fesedileceği ilan edilecektir: Özel mülkiyet, devlet, otoriter ilkeler ve sonuç olarak insanları sömüren ve sömürülenlere, ezen ve ezilenlere ayıran sınıflar."(5) On günlük kongrede alınan kararlar, anarşist komünizmin en açık ve net ifadelerinden birini içermektedir. Buna göre; yeni toplumun, yaşamak için zorunlu olan maddeleri bölgesel ve ulusal federasyonlar aracılığı ile üretmek ve mübadele etmek üzere özgürce birleşmiş sendikalar temelinde kurulan komünlerden oluşması gerektiği ifade edildi. Anarşist komünizmin bu somut sonuçları sadece kongre kararlarının okunduğu zabitlarda yazılı birer metin olarak kalmadı. 1936 sonunda 1,5 milyona ulaşan CNT üyesi emekçi sayısı, iç savaş boyunca, İspanya'nın genel siyasal atmosferini belirleyen birçok gelişmeye ön ayak oldu. Fabrikalar hızla kolektifleştirildi, tarımsal alanlar köylüler tarafından işletilmeye başlandı ve aktif devrimci mücadele, milisler aracılığı ile her bölgede sürdürüldü. George Orwell'ın gözlemlerine göre; Barselona'da kent yönetimi hızla anarşistler tarafından organize edilmeye başlandı ve kentteki faal devrimcilerin neredeyse tamamı "her türlü parlamentoya güvensizlik duyan anarşistlerdi".(6)

Benzer bir anarşist komünist devrimci mücadele deneyimini İspanya 1936'dan yaklaşık 15 yıl önce, Rus devrimi sırasında görmek de mümkündür. Sıklıkla çarpıtılan veya Bolşevik ihtilalin belirgin gücü karşısında görmezden gelinen Ukrayna deneyimi de, anarşist komünizm adına güçlü bir miras üretmiştir. Nestor Mahno'nun esiniyle gelişen anarşist deneyim, nüfusu o dönem 7 milyon olan, 400 kilometre karelik bir ülkeyi özerk bir bölge haline getirmeyi başardı. Ukrayna anarşist hareketi etkisi altındaki bölgede "komünler" ve "özgür emek Sovyetleri" kuruldu. Ağır şartlar altında ve Kızıl Ordu da dahil olmak üzere üçten fazla düzenli orduyla savaşmak zorunda kalan Mahnovist isyan ordusu, kontrolüne geçen her bölgede hızla kolektifleştirme faaliyetlerine girişiyor ve komünist ilkeleri özgürlükçü bir dinamikle hayata geçirmeye çalışıyordu. Yaklaşık 9 ay süren direnişinin ardından askeri bir yenilgiyle sonuçlanan bu deneyim de, arkasında paha biçilmez zenginlikte bir miras bıraktı. Mahno, sürgündeki diğer yoldaşlarıyla birlikte kaleme aldığı "Liberter Komünistlerin Örgütsel Platformu"

" Komünist olmadan anarşist olunamaz, gerçek eşitlik ve özgürlüğe sadece komünizmle ulaşılabileceği için komünist olmalıyız. Bizler anarşist olduğumuz ve anarşi ile komünizm devrimin ayrılmaz iki parçası olduğu için komünist olmalıyız."

adlı broşürle, Rusya'daki deneyimlerinden çıkardığı sonuçları ve anarşistlerin nasıl ve ne şekilde mücadele etmesi gerektiğine dair geliştirdiği fikirleriyle, anarşistler arasında bugüne değin devam eden bir tartışmayı da kışkırtmış oldu. Bu tartışmanın sonuçları anarşizm açısından ele alındığında hala temel bir takım ikilikleri barındırmaya devam etmektedir.

CNT ve Mahnovist İsyân Ordusu nezdinde savunulan anarşist komünist idealler, anarşizmin ancak ve ancak sınıfsal tabana sahip ve emekten yana bir örgütlenme anlayışıyla "sahici" bir alternatif olabileceğini göstermeye yetmektedir. Ancak anarşist komünizmin neden 1950'lerden sonra hızla kan kaybettiğini anlamamıza yetecek veriyi bu tarihsel deneyimlerden çıkartmak pek olası değildir. Çoğu zaman nostaljik bir esin kaynağı gibi algılanan bu deneyimler, tarihin tozlu raflarında kalmış birer anı olarak nitelendirilegelmiştir. Anarşizm doğuşunda tamamen komünist bir karaktere sahip olmuş olmasına rağmen, 1950'lerle birlikte gelişen kapitalizmin basıncına ve yeni dünya düzeninin, yeni ideolojik hegemonyasına yanıt üretmekte zorlanmıştır. Anarşizmin komünist özünden yaşanan sapmalar, yeni sosyal hareketlerin komünist olmayan anarşizm yoluyla yorumlanmasına neden olmuş; bu yorum günümüzde neredeyse anarşizme komünizmi uzlaşmaz karşıtlıkların gibi algılamanın kapılarını açmıştır. Anarşizm zamanla; "ne için ve nasıl" sorusuna yanıt vermeyen bir "özgürlük" söylemiyle, "kime karşı ve hangi araçlarla" sorusuna yanıt vermeyen bir "mücadele" kavramına mahkum kalmıştır. Bu durum, aslında bundan bir asır önce söylenmiş olan "komünizmsiz bir anarşizm mümkün değildir ve gerçek özgürlüğe ancak komünizmle ulaşılabilir" tezini ironik bir biçimde doğrulamaktadır.

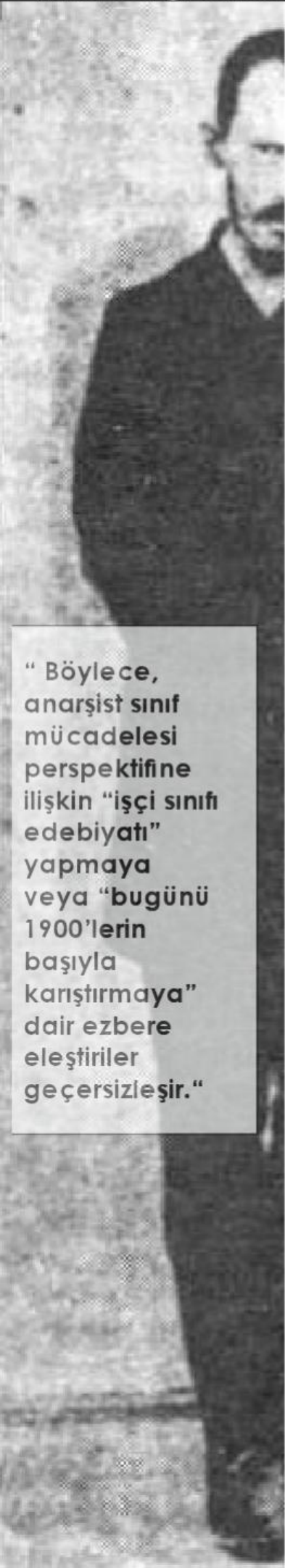
2. ANARŞİST KOMÜNİZMİN TEORİK AÇILIMI:

Anarşist komünizm pratikte birbiriyle ilişkili ama birbirinden farklı birkaç yönelimi ifade ederken, teoride bu farklı yönelimleri birleştiren bir zemine sahiptir. Pratikte yaşanan farklılık, daha çok "örgütlenme" konusundaki yaklaşım farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Teorik olarak bakıldığında ise, anarşist komünizmin temel önermesi; mücadelenin sınıfsal bir karakter taşıması gerektiğine ilişkin bakış açıdır. Malatesta anarşist komünist perspektife ilişkin en basit tanımlamayı şu şekilde yapmıştır: "Tek bir insanlık yoktur, çıkarları birbiriyle taban tabana zıt iki insanlık vardır, bunlar, ezenler ve ezilenlerdir. Bizler bu iki insanlıktan ikincisinin içinde ve yanındayız." (7) Toplum, Malatesta'nın da en basit haliyle belirttiği gibi, temel anlamda ezen ve ezilenler şeklinde örgütlenmiştir. Bu ikilik, anarşist komünizme mücadeledeki temel referansı verir. Tüm insanlar er yada geç bu iki kesimden birisine aittir. Sınıf mücadelesi bu anlamda, ezilenlerin kurtuluşunu sağlamaya yönelik öncelikli çıkış noktasını belirtir. Anarşist komünizm, en genel ifade şekliyle özgürlükçü mücadelenin, ezilenlerden yana ve sınıfsal karakter taşıyan bir devrimci mücadeleyle örgütlenmesini ön görür. Çünkü özgürlüğe ve devrime, kelimenin en geniş anlamıyla sadece ezilenler ihtiyaç duymaktadırlar.

Ezilenler kavramı ise; toplumsal ilişkilerde, ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik anlamda yarısızlığa mahkum edilmiş, sömürülen tüm insanları kapsar. Anarşist komünizm bu haliyle dahi, anarşizmin salt iktidarı hedef alan ve mücadeleyi mikro düzeyde bireysel kurtuluşa indirgeyen anlayışıyla anlaşılır bir zıtlığa sahiptir. Anlaşılır olan tarafı, komünizmi reddeden anarşist varoluşun sadece bireyin kişisel özgürlüğüne bel bağlayarak kişisel isyanı kutsaması ve doğasında sınıf mücadelesini reddetmesi ile ilgilidir. Vurgu sadece "iktidar" (soyut bir kavrayışla) ilişkileri üzerine yapılırken sömürü ilişkileri arka plana itilir. Bu temel çelişki, anarşist komünizmin ısrarla vurguladığı "örgütlenme" kavramına dair yaklaşımda da görülür ve anarşizmin içinde devrimci çabayı önemsizleştiren bir "örgütlenme karşıtı" söylem ortaya çıkar. Anarşist komünizm örgütlenme kavramını ikili anlamıyla ele alarak toplumsal ve grupsal örgütlenmeleri birbiriyle paralelleştirir. Toplumu dönüştürmek ve devrimci bir mücadele yürütmek için gerekli ve kaçınılmaz olan örgütlenme; hem anarşistlerin kendi faaliyetleri ve kurumsal kimlikleri bakımından hem de ezilenlerin öz örgütlenmeleri geliştirmeleri açısından zaruridir.

Anarşist komünizm, örgütlü sınıf hareketinin gündelik çıkarlarıyla genel devrimci çıkarlar arasında herhangi bir çelişki görmez. Gündelik çıkarların ka-

"Benzer bir anarşist komünist devrimci mücadele deneyimini İspanya 1936'dan yaklaşık 15 yıl önce, Rus devrimi sırasında görmek de mümkündür"

“ Böylece, anarşist sınıf mücadelesi perspektifine ilişkin “işçi sınıfı edebiyatı” yapmaya veya “bugünü 1900’lerin başıyla karıştırmaya” dair ezbere eleştiriler geçersizleşir.”

çınılmaz muhatabı olan kapitalizm, her vesileyle bu çıkarları ezilenler cephesine karşı bir koz olarak kullanmayı sürdürecektir. Hak mücadelesinin kendisi, sorunun kapitalizmle çelişen ve doğası gereği uzlaşmaz olan çıkarların varolduğu bilincini edinmiş bir sınıf mücadelesinde, reformizme kaymayı engelleyecektir. İşte tam bu noktada anarşist komünizm devreye girer ve sürekli ve kalıcı bir sınıf mücadelesinin hem bir bileşeni hem de örgütleyicisi olma sorumluluğunu geliştirmek zorundadır. Bu haliyle de anarşist komünizm ikili bir örgütlenmeyi savunur. Bunlardan ilki; kitle örgütlerinin içinde olup (sendikalar, dernekler, mahalle ve işyeri konseyleri vb.), aynı teoriyi aynı politik stratejiyi ve net bir şekilde tanımlanmış taktikleri paylaşan tüm milatanların örgütlenmesidir. Bir yandan sınıf hafızasının (tarihinin) taşıyıcısı olarak davranmak diğer yandan da bir uyarıcı veya özgürlükçü reflekslerin gelişmesine yardımcı olmak, çeşitli mücadele pratiklerini genel sınıf mücadelesiyle birleştirmeye çalışmak bu ilk örgütlenmenin görevidir. Aslında bunun anlamını Bakunin şu cümlesiyle açık bir biçimde ortaya koymuştur: “...yalıtılmış bir biçimde sadece kendi inisiyatifimize dayalı bir çalışmayı sürdürmekte ısrar edersek kesinlikle güçsüz ve aciz kalmaya mahkum olacağız. Aynı fikir, aynı hedef, aynı ilkelerden ilham alarak tek bir basit kolektif eylemde bile ne kadar az olursak olalım, birleşip güçlerimizi örgütlediğimiz taktirde ise yenilmez olacağız”(8) Diğer bir yandan ise, kitle örgütleri emekçilerin çıkarlarını korumak ve geliştirmek için vardır. Amacı emekçilerin doğrudan eylemi ve öz örgütlülüğü yoluyla, sürekli uygulanabilen bir mücadele hattı örerek onlarla birlikte ezilenlerin zincirlerinden kurtulmasını sağlamaktır. Gerçek sınıf mücadelesinin hedefi, sermayenin birleşmiş ezilenler aracılığıyla kamulaştırılması ve özgürlüğün taban inisiyatifiyle tüm topluma yayılması, bir başka ifadeyle, ezilenlerin emeğiyle üretilmiş olan bu dünyanın tüm zenginliklerinin tekrar gerçek sahiplerinin eline geçmesidir. Anarşist komünizmin genel propaganda yöntemleri ve onun örgütlü mücadele pratiği, ezilenlere fikirlerini dayatmaksızın ama fikirlerin paylaşımını esas alan, mücadeleyi onlar adına değil ama onlarla birlikte sürdüren ve her daim kapitalizmi teşhir ederek özgürlükçü mücadele eğilimlerini güçlendirmeye çalışan bir tarza sahip olmalıdır.

Mücadelenin sınıfsal bir zeminde örgütlenmesi gerektiğine dair yapılan bu genel tespit, sadece geçmişten referans alınan bir takım sınıf tanımlamalarına yaslanılarak ortaya konmamaktadır. Burada birkaç önermeye dikkat çekmek, konuyu aydınlatmak bakımından faydalı olacaktır. Sınıf mücadelesi kavramı, dönemsel ve sadece emekçilerin mücadele etmeye ilişkin genel eğilimlerinden doğmamıştır. O, aynı zamanda nesnel ve çağlar boyu niteliksel değişimlere gebe kalsa da, özü itibarıyla değişmeyen bir gerçeği işaret ettiği için vardır. Bu gerçek, bir çok anarşistin bugün hala burun kıvrımayı tercih ettiği emekçi sınıfın realitesidir. Sınıf mücadelesini sadece modern sanayi proleteryasının bilincine indirgeyen klasik marksizmin aksine anarşist komünizm, sınıfı, gelecek ümidini yitirmiş, emeğinden başka satacak birşeyi olmayan insanların toplamı olarak tanımlamakta bir sakınca görmez. Böylece, anarşist sınıf mücadelesi perspektifine ilişkin “işçi sınıfı edebiyatı” yapmaya veya “bugünü 1900’lerin başıyla karıştırmaya” dair ezbere eleştiriler geçersizleşir. Milyonlarca insanın bu ülkede veya dünyanın herhangi başka bir yerinde bugün hala asgari geçim standartlarını karşılamak için gece gündüz çalışıyor oluşu gerçeği, son derece somut bir vurgudur. Yaşamak için üretmenin ve üretileni nasıl paylaştığının belirleyiciliği altında şekillenen bir dünyada, sınıf mücadelesinin anlamını yitirdiğini düşünmek için, “gerçek dünya” ile bağları koparmış olmak gerekmektedir. Tüm toplumu şekillendiren temel çelişki; emek sürecinin bileşenlerinin ürettiği meta, hizmet veya imkanlara el koyanlarla, o emeği sadece üreterek yaşamaya çalışanlar arasındaki uzlaşmaz zıtlık üzerine kuruludur. Bugünün emekçilerinin, geçmişin işçi sınıfıyla aynı şartlarda yaşamadığını söyleyen ve çelişkinin giderildiği üzerinde duran bir çok anarşist, tuhaf bir biçimde, “ideolojilerin sonunun” geldiğini ilan eden Kapitalist ideolog Francis Fukuyama ile aynı tezi işlemektedir. Birçok yeni çağ sosyal bilimcisini de esir alan bu anlayışın ısrarla görmek istemediği ise şudur: “Her ne kadar, günümüz emekçi sınıfları (o da sınıfın küçük bir azınlığı) geçmişe nazaran görece daha iyi yaşam şartlarına erişmiş olsa da, üretilen zenginlikten, onu üretenlerin aldığı payda, her hangi bir iyileşme söz konusu değildir. Görece artan toplumsal refah ve olasılıkların çeşitliliği, bugün geçmişte üretilenden çok daha fazlasının üretilmesiyle ilgilidir. Ama orantısız olarak bakıldığında, üretilen toplumsal zenginlik hala ve yine, çok güçlü bir biçimde, kapitalistlerin cebine girmektedir. İnsanın üretim kapasitesi ve dolayısıyla “pas-

ta" büyümüş, haliyle onun emekçilere düşen payı da büyümüş ancak bu payın toplam pastaya oranı küçüldükçe küçülmüştür". Kapitalizm bu noktada, emekçilere ayrılan payın, sistemin kendi lütfekarlıklarıyla ilgili olduğu propagandasını, elinde tuttuğu sayısız manüplasyon aracılığı ile ince ince işlemekte, teknoloji ve bilimin hızlı gelişimi sayesinde yarattığı sanal "seçenek çeşitliliği" ile insanlara "vaadedilmiş dünyayı" sunmaktadır. Doğrusu ise, toplumsal zenginliğin yarattığı sonsuz sayıda imkan ve seçenek olmasına rağmen, bunlara ulaşma şansı yok denecek kadar az olduğudur. Milyonlarca insan, "birgün bu imkan ve zenginliğe ulaşacağım" yanılsamasıyla yaşamı ve dolayısıyla sistemi sürdürmektedir.

Anarşist komünizm, yukarıda bahsi geçen genel tablonun altını çizirken, yeni çağın yarattığı başka birçok çelişki ve sorunun üzerinden atlamaz. 20. yüzyılda gelişen devasa boyutlardaki ekolojik tahribat, ezilen kişisel kimlikler, kadın ve çocukların sömürü ve aşağılanması, özellikle son birkaç yılda dünyayı kasıp kavuran militarist histeri, sivil ve resmi faşist baskılar ve dünyanın birçok ülkesinde hızlanarak artan "kazanılmış sosyal hakların" gaspı gibi birçok sorun anarşist komünizmin kulak arkası ettiği meseleler değildir. Tüm bu meselelere ilişkin genel tutum, "devrim sonrasında ertelenerek" basitleştirilemez de. Burada anarşist komünizmi günümüz post veya pan anarşizmlerinden ayıran en belirgin önerme, mücadelenin anlaşılır, kalıcı ve sağlıklı gelişime izin veren bir tanımının yapılmasıdır. Mücadele, ama hangi mücadele olursa olsun, sınıfsal bir zemine dayandırılmak zorundadır. Temel ve genel toplumsal çelişkileri reddeden, görmek istemeyen veya doğru konumlandıramayan tüm mücadele biçimleri kaçınılmaz bir biçimde sistemle uzlaşma kapılarını açık tutmak durumunda kalacaktır. Mücadele denilen karşıtlıklar ilişkisi, toplumsal tabandan beslenir veya toplumsal taban yaratamamanın kaçınılmaz sonu gereği sönmüştür. Sınıflar mücadelesi, ekonomik, sosyal ve kültürel etkileşimin manivelası; karşı duruşun ve yeni bir dünya yaratma özleminin arka planıdır. Bu bağlamda, ekonomik, kültürel ve sosyal bakımlardan hiçliğe mahkum edilmiş milyonlarca insanın yaşam ve gelecek mücadelesine sırt çeviren hiçbir anlayışın, uzun vadede istediği sonuçlara ulaşması mümkün olmayacaktır.

Bu konuda dünyada yaşanan genel sınıfsal çelişkilerin bizi nasıl bir tabloyla karşı karşıya bıraktığına şöyle bir bakabiliriz. Bu tablo aynı zamanda, sınıfsal çelişkilerin yokedildiğini veya en azından azaltıldığını iddia edenlere de gereken yanıtı vermektedir.

"Son yirmi yılda dünyada yoksulluk ve eşitsizlik hızla artmıştır. 6.3 milyarlık dünya nüfusunun en yoksul yüzde 5'lik kesiminin toplam dünya üretiminden aldığı pay, son yirmi yılda 2.3 den 1.4'e gerilemiştir. Aynı dönemde en zengin yüzde 5'lik dilimin toplam üretimden aldığı pay, %70'den %85'e çıkmıştır. Bugün dünyada günlük 1 doların altında (yaklaşık 1.3 milyon lira, aylık olarak yaklaşık 40 milyon lira) bir ücretle yaşamaya çalışan insan sayısı 1.2 milyardır. Türkiye'de de durum pek farklı değildir. DİE (Devlet İstatistik Enstitüsü) verilerine göre bugün Türkiye'de yaklaşık 12 milyon kişi açlık sınırı altında bir gelire mahkum iken, yaklaşık 35 milyon insan da, yoksulluk sınırı altında bir gelire sahiptir."(9)

Yukarıdaki alıntılar dahi, toplumsal çelişkilerin hangi temel dinamiklerle belirlendiğini anlamamıza yeterlidir ki, bu verilerin resmi kurumlara ait olduğu ve belli oranda gerçek rakamların altında tutulmaya çalışıldığı da unutulmamalıdır. Anarşist komünizm tüm bu gerekçeler ışığında, toplumsal bir devrim hedefini sınıf mücadelesi perspektifiyle ilişkilendirir. Mücadeleye ana bir eksen sağlamak, gücü ve toplumsal muhalefeti geliştirip, büyütecek temel bir dinamik yaratmak için sınıf mücadelesi kaçınılmazdır. Anarşist komünist teori ve pratik, farklı alanlarda yürütülen mücadele dinamiklerini "güçler birliği" mantığı çerçevesinde, ilkeli ve örgütlü bir yanyanalıkla tanımlar. Sınıf mücadelesi anlayışı, bu ilkeli ve örgütlü birliği, toplumsal muhalefeti devrimci bir çizgiyle buluşturacak şekilde yeniden yaratmak için ana omurga görevi görür. Eğer devrim, herşeyden önce sınıflı toplumu ortadan kaldırmaya dayalı bir iradeyi temsil edecekse, o irade, emekçi ve ezilen sınıfın sisteme karşı kendini konumlaması ile mümkün olacaktır. Mahno, anarşist mücadelenin olması gerektiği ve gelişeceği yeri açıklarken; "Anarşizm ne güzel bir ütopya, ne de soyut felsefi bir önermedir. O, emekçi yığınların toplumsal hareketidir."(10) demiştir. Benzer bir vurguyu Malatesta'da da görmek mümkündür: "Anarşistler emek hareketinin yarar ve önemini far-

"Bu konuda dünyada yaşanan genel sınıfsal çelişkilerin bizi nasıl bir tabloyla karşı karşıya bıraktığına şöyle bir bakabiliriz. Bu tablo aynı zamanda, sınıfsal çelişkilerin yokedildiğini veya en azından azaltıldığını iddia edenlere de gereken yanıtı vermektedir."

kına varmalıdırlar, bu hareketin gelişimini desteklemeli, onun içinde yer almalı, emek hareketini kendi fikirlerinin manivelası yapmayı denemeli, sınıfların ortadan kaldırılmasına, özgürlüğe, eşitliğe, barışa ve tüm insanlar arasında dayanışmaya varacak toplumsal devrime, var olan tüm güçlerini birleştirerek ulaşmak için ellerinden geleni yapmalıdırlar.”(11)

Sadece birkaç anarşist düşünür ve eylem adamının fikirleriyle değil ama genel insanlık tarihinin gelişiminin analiziyle de bu noktaya kolayca ulaşılabilir. Toplumsal alanda, neredeyse tüm insanlık tarihi sınıf mücadelelerinin tarihi olarak okunabilir. Spartakistlerin köleliğe karşı başkaldırısı, Fransız devriminin “eşitlik, özgürlük ve adalet” şiarı, Paris Komünü’nün yeni bir toplum yaratma mücadelesi, Rus devrimi ve daha birçok toplumsal alt-üst oluş sınıf mücadelelerinin eseridir. Anarşist komünizm tüm bu mücadelelerin ışığında doğmuş ve gelişmiştir. Devrimci değerleri, sömürü ilişkileri ortadan kalkıncaya dek sürdürmesi olası yegane anlayış da budur.

3. ANARŞİST KOMÜNİZMİN PRATİK ÖNERMELERİ:

Yazının başında da belirtildiği gibi, tek bir pratik anarşist komünist önermeden bahsetmek güçtür. Anarşist komünizm geçirdiği evreler dikkate alındığında birkaç farklı pratik ve örgütlenme yöntemi ortaya çıkarmıştır. Her birinin ortak noktası sınıf mücadelecisi anlayış olsa da, bu mücadelenin genel seyrine ilişkin örgütlenme önerilerinde farklılaşmalar söz konusudur. Temel ön-kabul ise, devrimci bir dönüşüm için örgütlenmenin gerekli ve hatta kaçınılmaz olduğudur. “Nasıl bir örgütlenme” sorusu, başka bir yazının konusu olduğu için şimdilik sadece örgütlenmenin gerekliliği ve basitleştirilmiş politik anlamı üzerinde durmak yeterlidir.

Bu önermelerin belki de en bilineni ve uygulama alanı bakımından en fazla deneyim üretmiş olanı kuşkusuz anarko sendikalizmdir. Bazı anarşistler açısından bakıldığında, anarko-sendikalizm ile anarşist komünizm arasında çok net farklılıklar söz konusudur. Ancak İspanyol anarko-sendikalizmi bu bahsi geçen farklılığın en aza indirildiği temel örnektir. Birinci bölümde geçen CNT örneği, hem sendikalizmi somut bir işleyişe taşımış hem de neredeyse her kongresinde anarşist komünizmi savunduğunu doğrudan deklare etmiştir. Anarko-sendikalizm bir yarıyla sınıf mücadelesini sendikal eksene yerleştirirken, diğer bir yarıyla da, gelecek toplum tasarımı sendikal örgütlenmenin işlevselliğiyle açıklar. Ona göre yeni toplum “işçilerin sendikal örgütlenmelerinden doğacaktır”. Kolektif üretim, toprağın kamulaştırılması, dağıtım ve paylaşım sorunlarının tümü sendikal modellerle açıklanır. Ancak anarşist komünizmi tek başına anarko-sendikalist bir önermeyle açıklamak mümkün değildir. Asıl tartışma konumuz bu olmadığı için, şimdilik şunu söylemekle yetinelim; bu konuda ayrıntılı bir bilgi için Rudolf Rocker’ın Anarko-sendikalizm kitabına başvurulabilir.

Anarşist komünizmin pratik devrimci faaliyete ilişkin temel varsayımı ikili bir örgütlenme anlayışını tarif eder. Bunlardan ilki, sürekli ve sağlıklı bir çalışma halini alması gereken sınıf örgütlenmesi, diğeri ise bu sınıf örgütlenmesini her düzeyde özgürlükçü refleksleriyle etkileme, yaratıcılık katma ve hızlandırma amacını güdecek olan “anarşistler örgütlenmesi”. Bu haliyle anarşist komünistler bir taraftan sınıf mücadeleleriyle ilişkilenmeyi ve gündelik somut yaşam kavgasında yer almayı sağlayacak çalışmalar sürdürmeli, bir diğer taraftan ise, bu çalışmalarını sürdürülebilir dinamiklerle açığa çıkartacak iç örgütlülükleri geliştirmelidirler. Emekçiler toplumsal değişim adına güçlü bir potansiyel yaratıcılığa sahiptirler ve anarşist komünistler bu yaratıcılığın açığa çıkmasında ve onu engelleyen şartların ortadan kalkmasında aktif rol üstlenmelidirler. Bu aynı zamanda, anarşistlerin de gelişen ve gelişebilecek olan mücadele dinamiklerine son derece hazırlıklı olmalarını gerektirir. O halde anarşistlerin de kendi örgütlülüklerini sağlamaları ve mücadelenin kimi zaman parçalanmış, dağılma eğilimi güçlü ve zayıf yönüne angaje olmamaları gerekir. Bu yüzden anarşistlerin örgütlenmeye özel bir önem atfetmeleri kaçınılmazdır.

Örgütlenme başlığı, kendi başına değerlendirilmesi gereken başka bir yazının konusu olmakla birlikte, anarşist komünizmi benzerleri ve karşıtlarından ayıran öncelikli konulardan biridir. Birçok anarşist için “örgütlenme” kavramının kendisi, herhangi bir içeriğe atıfta bulunmaya gerek dahi duymadan reddedilmektedir. Bu reddiyeinin özünde ise anlaşılmasız bir “iktidar” korkusu yatmaktadır.

“Bu haliyle anarşist komünistler bir taraftan sınıf mücadeleleriyle ilişkilenmeyi ve gündelik somut yaşam kavgasında yer almayı sağlayacak çalışmalar sürdürmeli, bir diğer taraftan ise, bu çalışmalarını sürdürülebilir dinamiklerle açığa çıkartacak iç örgütlülükleri geliştirmelidirler.”

Anlaşılmazdır, çünkü "iktidar", sadece dıştan dayatılan bir baskı aracı olarak yorumlanamaz. Oysa insanın kendi yaşamının tek ve gerçek sahibi olmasını sağlayacak ve özgür iradesiyle kendisi gibi olanlarla ortak bir zemini üretmesine izin verecek irade de "iktidar" kavramıyla açıklanabilir. İktidar bu haliyle, bireyin kendi yaşamını belirleyeceği kişisel gücü ifade eder. Aynı şekilde "iktidarın" tek elde ve ayrıcalıkların sürdürülmesine dayalı konumunu değiştirebilmenin yolu da, onu toplumsal tabana yaymaktır. Herkese ait, eşitliğe dayalı ve kişisel gelişimin kaynağı olabilecek bir "iktidar" kavrayışına anarşist komünizm karşı değildir ki çoğu zaman buna iktidar da denilemez. Bu durum bizi "örgütlenme" sorununa karşı da aydınlatmaktadır. "örgüt" ve "örgütlenme" kavramları bu yüzden, anarşist komünizm açısından, sakınılması gereken bir takım anlamlar taşımaz. Aksine; toplumsal dönüşümün devrimci bir yönelimi açığa çıkartacak yegane yaratıcı işlevi, onun nasıl örgütlendiği olacaktır. Örgütlenme otoriter de olabilir, özgürlükçü de; o, hiyerarşiye dayalı bir merkezi birimi de geliştirebilir, yatay ilişkilere dayalı kolektif iradeyi de. Anarşist komünizm bu konudaki teorik ve pratik yönelimini hiçbir soru işaretine neden olmayacak ölçüde net bir biçimde tanımlamış ve hayata geçirmiştir.

Anarşist komünizmin, emekçi ve ezilenlerin gündelik çıkarlarına duyarlı olduğuna daha önce değinilmişti. Bu duyarlılık anarşist komünistlere, tüm çalışma alanlarında "özgürlükçü bir dayanışma" ağını yaratma sorumluluğu yükler. Dayanışma, Malatesta'nın bu konudaki açıklımına kulak verecek olursak; "kaçınılmaz bir gerçektir. Ya tüm toplumun menfaatine uyacak şekilde özgürce ve bilinçli olarak kabul edilir ve uygulanır yada bilinçsizce ister istemez kabul edilir ki, bu durumda, dayanışma dayanışma olmaktan çıkarak, insanın insana boyun eğmesi, insanın insanı sömürmesi olarak ortaya çıkar".(12) Anarşistler dayanışmayı "politika gereği", bir dönem katlanılması gereken propagandist bir araç olarak göremezler. Özgürlükçü düşüncenin mirası bize özgürlüğe giden yolun ancak ve ancak özgürlükçü araçlarla yaratılabileceğini, olumlu ve olumsuz sayısız örneklerle göstermiştir. Dayanışma bu yüzden anarşist komünizm için herhangi bir araç değil, düşüncelerin toplumsal alanda karşılık üretmesine izin verecek ölçüde güçlü bir amaçtır. Kutsal bir amaca hizmet edecek her türlü yöntemi mübah sayan "pragmatist" politik anlayışların aksine anarşist komünizm, geleceğin toplumunu bugünün birikimi ve mirasından doğacağına inandığı için; hızla ve derhal özgürlükçü reflekslerle hayata müdahil olabileceği alanlar açmak zorundadır. Dayanışma, toplumun en eski ve belki de en yaygın kendini koruma yollarından birisidir. Kimi zaman kültürel, kimi zamansa ekonomik ama her zaman sınıfsal bir karakter taşır. Kapitalizmin devrimci değerlere ilişkin yaratmaya çalıştığı "içini boşaltma ve altını oyma" stratejisi elbette yaşamın tüm doğal reflekslerini etkilemektedir. Ancak kapitalizmin kendine insancıl bir düzen imajı vermesine izin veren dayanışma anlayışı içinde dahi, net bir biçimde bağımlılık ilişkisi görmek mümkündür. Muhtaç olmayı ve öyle kalmayı besleyen sistem aynı zamanda bu yoksulluktan nemalanır ve toplumu kendisine muhtaç bireylerin toplamı olarak görür. Dolayısıyla, örgütlenme konusundakine benzer bir çıkarsamaya ulaşmak olasıdır. Dayanışmanın da hem, bağımlılığı ve karşısındaki kişi veya kuruma biat etmeyi kutsayan, böyle olması tercih edilen bir tarafı vardır, hem de, özgürce ve eşitler arası, Kropotkin'in geliştirdiği biçimiyle karşılıklı yardımlaşmaya dayalı güçlü bir anlamı vardır. Anarşist komünizm bu anlamlardan ikincisini güçlü bir toplumsal muhalefetin ve devrimci mücadelenin olmazsa olmazı olarak görür ve ivedilikle geliştirilmesi gerektiği üzerinde durur.

4. ANARŞİST KOMÜNİZMİN BUGÜNÜ:

Anarşist komünizm en son direnişin örgütlendiği 1936 İspanya'sı ardından genel bir geri çekiliş dönemi yaşamıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın uzun yıllar süren yıkıcı etkileri sadece ideolojiler bazında değil, genel sınıf hareketleri ölçeğinde de kalıcı izler bırakmıştır. Savaştan güçlenerek çıkan kapitalizm, liberal ideolojiyi daha da geliştirerek, stratejik "globalizasyon" politikalarına hız vermiştir. Henüz sınıf hareketleri ve devrimci mücadele gelenekleri kendini yeterince toparlamadan başlayan bu stratejik ve ideolojik kuşatma politikası, meyvelerini "sol" ve "devrimci" düşüncelerin yeniden güç kazanması muhtemel noktalarda toplamaya başlamıştır. Kapitalizmin bu stratejisi, Sovyetler Birliği'yle giriştiği "soğuk savaş" dönemi politikalarıyla da çakışmaktadır. Amaç, "komünizm" olarak tanımlanan devlet kapitalizminin, yaratması muhtemel bir "domino taşı" etkisini kırmaktır. Sistem bu anlamda, Rus devrimiyle birlikte

"Anarşist komünizmin, emekçi ve ezilenlerin gündelik çıkarlarına duyarlı olduğuna daha önce değinilmişti. Bu duyarlılık anarşist komünistlere, tüm çalışma alanlarında "özgürlükçü bir dayanışma" ağını yaratma sorumluluğu yükler. "

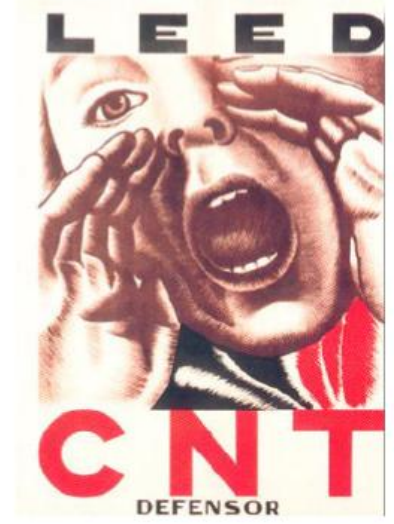
dünya ölçeğinde gelişen bloklaşmayı kapitalizm lehine yeniden düzenlemeyi hedeflemekteydi. Sovyetler Birliği nezdinde girilen "komünizmi" tecrit etme ve onun toplumsal etkilerini yok etme politikaları, refah devleti uygulamalarını beraberinde getirdi. Kapitalizm için, karşısında kanlı canlı duran "alternatif bir sistem" olan Sovyet modeli, derhal ve etkin bir biçimde zayıflatılmıyordu. Dünya kapitalizminin Sovyetler Birliği'nin dağıldığı ve gayri resmi soğuk savaş döneminin sona erdiği 1989 yılına dek uyguladığı bu politika, ülkelerin toplumsal hafızalarında liberalizmin genel geçer ideolojisini yerleştirmeye son derece elverişli bir zemin hazırladı.

İşte tam da böyle bir atmosferde, sadece anarşist komünizmle sınırlı olmamak kaydıyla, neredeyse bütün devrimci ideolojilerde kısmi felç süreci başlamış oldu. Bu durumu bir nevi kısmi felç olarak tanımlamamızın nedeni, devrimci ideolojinin tıpkı bitkisel hayattaki bir hastada olduğu gibi, bir şekilde yaşamaya devam etmesi ama hareket edememesi yani politika üretememesidir. Politika üretememez ise, varolan politik angajmanlara ister istemez dahil olmak anlamını taşıyordu. 1900'lerin ikinci yarısıyla birlikte, 30-40 yıl öncenin devrimci örgüt ve partilerinin birer birer reformist kanada savrulduğunu gördük. Liberalizmin bireysel özgürlüğü fetişleştirdiği ve devrimci nitelikten yoksun, parçalanmış bir toplumsal muhalefeti meşru zemine taşıdığı bir düzlemde, devrimci söylem kendi kitle tabanını ve alternatif muhalefet çizgisini korumayı başaramadı.

Anarşizm, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ortaya çıkan ve hızla gelişen bu neo-liberal, post modern siyaset arenasından en fazla etkilenen ideolojik yönelim oldu. Anarşizmin politik savunularından biri olan "bireysel özgürlük" düşüncesi ile liberalizmin kutsadığı bireyci kimlik, birbiriyle örtüş(türül)meye - eğer güçlü bir teorik arka plandan beslenmez ise - son derece müsait söylemlerdi. Anarşizmin komünist kimliğini ve kökenini elinin tersiyle bir kenara iten "yeni dönem anarşistleri", kapitalizmin kendisinden hiç bir şekilde rahatsız olmayacağı bir anarşizm geliştirdiler. Bu anarşizmlerden bazıları, mistisizme kayan bir "akıl karşıtlığını" savunurken, bazıları ise ilkel çağlara özlemi ifade eden "uygarlık karşıtı" bir söylemi geliştirdiler. Bunların dışında kalan birçok anarşist ise, çağın popüler mücadele alanları olan yeni sosyal hareketler içinde "devrimci özünden arındırılmış" bir muhalif kimlikle yetinmeye razı oldular.

Tüm bu gelişmeler, anarşist komünizmi ısrarla savunmaya çalışan bazı yerel grup ve örgütleri, eskisinin gölgesinde kalacak ölçüde etkisizleştirdi. Aslında bu etkisizleşme sürecinin altında, sadece anarşizmin kendine özgü sorunları yoktu; çünkü anarşist komünizm doğası gereği sınıf mücadeleleri içinde doğmuş ve orada gelişmişti ki, 20.yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte, sınıf hareketleri eski görkemli dönemlerinden oldukça uzaktaydı. Sınıf hareketleri toplumsal zeminini yitirerek, kendini sadece sınırlı hak arama mücadelelerine hapsetti. Bu hak arama mücadeleleri ise, hak arama mücadelelerine ukalaca bir küçümsemeyle bakan bazı anarşistler için zaten yeterince anlamsızdı. Böylece, giderek kendini toplumsal muhalefetin dışına taşıyan, marjinal bir anarşizm oluşmaya başladı. Bu anarşizm, yarım yüzyıl önceki devrimci anarşist gelenek ve mücadele çizgisini neredeyse reddeden bir kimliğe büründü; öyle ki, artık anarşizm, sadece şeklen isyanı benimseyen, "örgütlenmeye" büyük oranda karşı çıkan, altı doldurulamamış bir bireysel özgürlüğün fanatikliğini temsil eder oldu. Anarşist komünizm geleneğinin ısrarlı savunucuları ise artık egemen anarşist anlayışların yarattığı "negatif" havanın da etkisiyle, yalnızlaştırılmıştı.

Bugün, anarşist komünizm, dünyanın birçok ülkesinde yeni yeni bir takım canlanmalar yakalamaktadır. Bu canlanmaların temelinde, "Soğuk Savaşın" bitmesiyle birlikte hız kazanan ve emekçi sınıfları yoksulluğa ve açlığa mahkum eden neo-liberal politik saldırıların da etkisi vardır. Öyle ki, yüzyıllar alan mücadelelerle kazanılmış bir çok hakkın, emekçilerin elinden tekrar birer birer alındığı bir dönemi yaşamaktayız. Neredeyse Afrika veya Güney Amerika veya Asya'daki herhangi bir ülkenin milli gelirini geride bırakan gelirleriyle çokuluslu şirketlerin

"Anarşizm, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ortaya çıkan ve hızla gelişen bu neo-liberal, post modern siyaset arenasından en fazla etkilenen ideolojik yönelim oldu"

hegomanyası, buna bağlı gelir dağılımındaki artan eşitsizlikler, enerji kaynaklarının kontrolüne dayalı emperyalist savaş politikaları ve daha birçokları, sınıf mücadelelerini yeniden güçlendirebilecek dinamikleri üretmektedir. Anarşist komünizmi ve onun daha net vurgulara sahip bir parçası olan "Platformizmi", bugün daha net bir biçimde ortaya koyan anarşist gruplar da hali hazırda gelişmektedir. Bunlardan en bilinenleri arasında; Kuzey Amerika ve Kanada'da faaliyetlerini sürdüren NEFAC (Northeastern Federation of Anarcho-comunists - Kuzeydoğu Anarko-Komünistler Federasyonu) ile, İrlanda'da bulunan WSM (Workers Solidarity Movement - İşçiler Dayanışma Hareketi) sayılabilir. NEFAC kendisini, 1918-1921 yılları arasındaki Ukrayna Anarşist İsyan Ordusu ile İspanya iç savaşındaki CNT/FAI geleneğinin bir parçası olarak tanımlamaktadır.(13) Her iki hareket de, sınıf mücadelecisi bir çizgiyle emekçi ve çalışan kesim içinde örgütlenme faaliyetlerini sürdürmekte, aynı zamanda kendi ülkelerine özgü toplumsal bir çok soruna ilişkin belirgin politikalar üretmeye çalışmaktadır. Benzer çalışmaları Avrupa'nın birçok başka ülkesinde de takip etmek mümkündür. Hali hazırda bugün, arzu edilen devrimci bir mücadeleyi geliştirecek boyutlara ulaşmış bir mücadeleden bahsetmek güç olsa da, ezilmeye ve sömürüye karşı verilen savaşta, böyle anlayışların varlığını koruması ve geliştirmesi umut kaynağıdır.

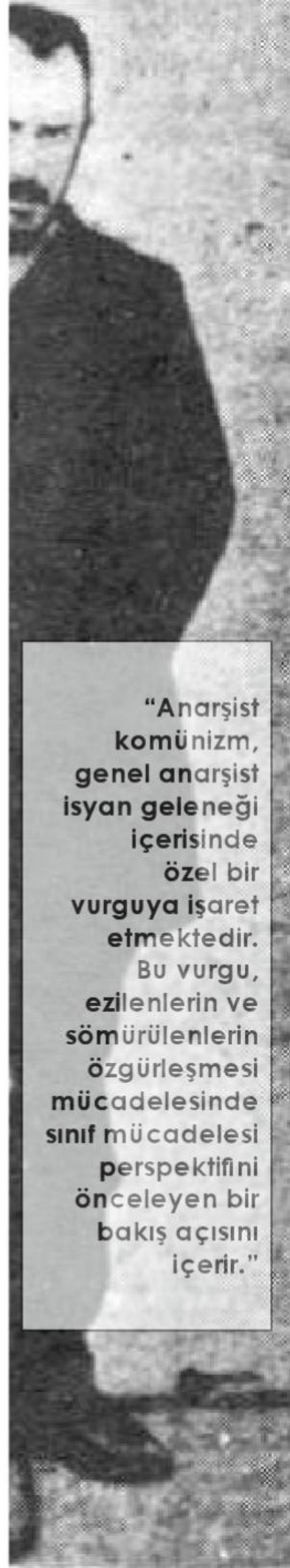
5. SON SÖZ YERİNE:

Anarşist komünizm, genel anarşist isyan geleneği içerisinde özel bir vurguya işaret etmektedir. Bu vurgu, ezilenlerin ve sömürülenlerin özgürleşmesi mücadelesinde sınıf mücadelesi perspektifini önceleyen bir bakış açısını içerir. Anarşizm kendisini geliştirme zemini bulduğu her toprakta, devrimci bir dönüşümü hedef almış ve mücadeleyi ezilenlerden yana koyduğu tavırla pekiştirmiştir. Bu yüzden, anarşist komünizm inkar edilemez bir devrimci gelenek ve ezilenlerin kurtuluş mücadelesinde özgürlükçü bir taraftır. Yine aynı nedenlerden ötürü, geleceğin toplumunun, emekçilerin ve ezilenlerin özgürlük mücadelesinden doğacağına inanır. Anarşist komünizm örgütlenmek, mücadele etmek demektir. Anarşist komünizm, emekçilerin toplumsal, sosyal, ekonomik ve kültürel her türlü mücadelesinden bağımsız ve ondan ayrı düşünülemez. Gelecek, bugünü yaratan, üreten ve zenginleştiren emeğin, kendi yarattıklarını tekrar ele geçirmesi ve bunu tüm toplumun çıkarlarıyla birleştirerek özgürlükçü bir refleksle yeniden örgütlemesiyle yaratılacaktır.

DİPNOTLAR:

- 1) "Anarşizmin Komünist Kökenleri", Adriana Dada, İtalya'daki FdCA (Anarşist Komünist Federasyon) adlı örgütün internet sitesinden alınmıştır.
- 2) İtalyan Anarşist Komünisti Carlo Cafiero'nun Jura Federasyonu Kongresi'nde yaptığı konuşmanın özetinden alınmıştır, alıntının orijinali, A. DADA, L'anarchismo in Italia: fra movimento e partito, Milan, 1984 p. 187-190
- 3) "Anarşizm: Bir Düşünce ve Hareketin Tarihi", George Woodcock.
- 4) "Anarşizmin Tarihi", Peter Marshall.
- 5) "Anarşizmin Tarihi", Peter Marshall.
- 6) "New English Weekly", 29 Temmuz, 2 Eylül 1937, George Orwell.
- 7) "Bir İtalyan Anarşisti: Malatesta, Hayatı ve Düşünceleri", Vernon Richards.
- 8) "Bakunin'in Celso Ceretti'ye mektubundan alıntı.
- 9) "Kaynak: 2003 yılı Dünya Sağlık Örgütü raporu ve DİE 2004 yılı yoksulluk araştırması".
- 10) "Liberter Komünistlerin Örgütsel Platformu", Mahno, 1927.
- 11) "Bir İtalyan Anarşisti: Malatesta, Hayatı ve Düşünceleri", Vernon Richards.
- 12) "Bir İtalyan Anarşisti: Malatesta, Hayatı ve Düşünceleri", Vernon Richards.
- 13) "Alıntı: Karakızıl Notlar, Nefac ile Röportaj s.49".

* Platformizm üzerine ayrıntılı bir değerlendirmeyi bir sonraki sayıda hazırlamaktayız.

"Anarşist komünizm, genel anarşist isyan geleneği içerisinde özel bir vurguya işaret etmektedir. Bu vurgu, ezilenlerin ve sömürülenlerin özgürleşmesi mücadelesinde sınıf mücadelesi perspektifini önceleyen bir bakış açısını içerir."

İtalya'da Anarşist Hareketin Tarihi

İtalya Birinci Dünya Savaşı sonrasında, muazzam işçi eylemlerine sahne olmuştur. Bu dönem, Rusya'da gerçekleşen ve görece başarı sağlayan Ekim Devrimi'nin, savaş sonrasındaki ekonomik çöküntü ile birleşmesiyle, işçi ve köylülerin "toplumsal yaşamı yeniden kurmak" bilincini edinmelerinde etkili olmuştur. Özellikle İtalya'nın sanayi bölgelerinde işçiler bürokrasiye ve ikamecilige karşı kendi inisiyatiflerini, doğrudan demokrasi kanalları aracılığıyla işleyebilen örgütlülükler yaratarak fabrika işgalleri gerçekleştirmiş ve kapitalist düzene alternatif somut deneyimler ortaya koymuşlardır.

Anarşizm İtalya'da bu dönem en önemli gelişimini yaşamıştır. Hem ideolojik hem de stratejik olarak ortaya koyduğu yönelimler, işçi örgütlülüklerinde ve ezilen halk kitleleri arasında yayılmış ve benimsenmiştir. Anarşist hareketin İtalya'da gelişmesinde birinci dereceden katkısı olan en önemli anarşist militan ise Errico Malatesta idi.

İtalya'da Ondokuzuncu Yüzyıl başlarında anarşist düşünceler, ilk olarak, önderliğini Mazzini ve Garibaldi'nin yaptığı cumhuriyetçi hareket içinde gelişmeye başladı. Herkesin kendi emeğinin ürününe sahip olmasını ve tüm diğer mülkiyetlerin kaldırılmakla kalmayıp, hırsızlık olarak tanımlanmasını talep eden Proudhon ve Fourier'in fikirleri, o dönem İtalya'da anarşist çizginin gelişmesinde etkili olmuştur. Özellikle o dönem Proudhon ve Fourier'in fikirlerinden etkilenen Cumhuriyetçi Carlo Pisacane, İtalya'nın ilk anarşistlerindedir. Carlo Pisacane, Proudhon'un ekonomik düşüncelerini benimsemiş olmakla beraber, "fabrikaların kolektif mülkiyetini ve toprağın komünler içinde kolektifleştirilmesini" savunarak, onun da ötesine geçmiştir. Pisacane Proudhon'un devlete ilişkin düşüncelerini kabul ettiğini "gerçek ve zorunlu ilişkiler içinde kurulan toplum her tür devlet düşüncesini dışlar" cümlesiyle ortaya koyar. "Eylemlerin fikirlerden

değil, fikirlerin eylemlerden ortaya çıktığını" düşünen Pisacane, "eylem içinde propagandanın" da en erken savunucusu olmuştur. Carlo Pisacane, ardında bir hareket bırakmamıştır. Ancak onun özgürlükçü düşünceleri, özellikle cumhuriyetçiler üzerinde çok etkili olur. Bu dönem Bakunin de onun düşüncelerinden etkilenmiş ve kendi eylem programında bu düşüncelere yer vermiştir.

CARLO CAFIERO

Pisacane, ülkede anarşist düşüncenin gelişimini olumlu yönde etkilemiştir ancak eylemsel olarak İtalya'da anarşizmin ilk ortaya çıkışı, 1864'de Bakunin'in ülkeye gelmesiyle başlamıştır. Bakunin, İtalya'da ilk olarak Floransa'da kalmış ve bu süre içerisinde yasadışı "Floransa kardeşliği"ni kurmuştur. 1865'de Napoli'ye geçtiğinde ise, "Uluslararası Kardeşlik" örgütünü kurar. Bakunin, bu örgütün ilkelerini belirtirken, temel amacın "mevcut devletleri yıkmak, Avrupa'yı ve daha sonra bütün dünyayı özgürlük, eşitlik ve adalet temelinde yeniden kurmak" olduğunu söyler. Uluslararası Kardeşlik örgütünün İtalyan seksiyonunu, İtalya'nın ilk dönem anarşistlerinden olan Giuseppe Fanelli ve Carlo Gambizzi örgütlemiştir. Özellikle Fanelli'nin İtalya dışında, İspanya'da da anarşizmin gelişmesine birinci dereceden katkısı olmuştur. Kitlelerin içsel özlemlerine hitap ederek, devrimin doğuşuna yardımcı olmak ve halkın devrimci enerjisini yönlendirmek misyonuyla hareket eden bu dernekler, İtalya'da pek etkin olamamışlardır. Bu yüzden İtalya'da anarşizm, 1869'a kadar sönük bir hareket olarak kalır.

1869'da İtalyan anarşist hareketinde yeni gelişmeler söz konusudur. Bu dönem Bakunin'in kurduğu Uluslararası Kardeşlik örgütünün İtalya seksiyonu kendini fes ederek Enternasyonal'e katılır. Bu noktadan sonra, anarşist hareket İtalya'da büyük bir ivme kazanır. 1870'lerin başlarında Bakunin'den etkilenen Malatesta, Carlo Cafiero ve Andrea Costa Enternasyonal'in İtalya seksiyonuna katılır. Bu üç anarşistin düşünceleri daha çok toplumsal mücadele içinde şekillenmiştir. Başlangıçta halkı ayaklandırmak için burjuvaziye eleştirmenin yeterli olduğu

CAMILLO BERNERI

LUIGI GALLEANI

nu düşünen Malatesta ve Cafiero, çok geçmeden örgütlenmenin, gerçekçi ve pratik hedefler belirleyerek propaganda yapmanın önemini anlamışlardır. Bu perspektifle, eylem içinde propaganda ortaya atarak, İtalya'daki anarşist hareketin gelişiminde önemli bir stratejik yönelim ortaya koymuşlardır. İtalyan devrimci geleneğinin en önemli taktiği olan ayaklanma, İtalyan anarşistleri açısından da önemli bir araç haline gelmiş ve bu dönem Garibaldi ve Mazzini'nin cumhuriyetçi kadrolarıyla mücadele etmek adına, grevler ve gösteriler örgütlemişlerdir.

Malatesta, Cafiero ve Costa bu anlayışla 1874'de, Enternasyonal'in içinde kendilerini toplumsal devrim komitesi olarak adlandıran bir grupla birlikte, Bologna'da bir ayaklanma planlarlar ancak o dönemin hükümetinin uyguladığı baskılardan dolayı bu plan uygulanamaz. 1876'da Malatesta, Bologna ayaklanmasını planlarken ki düşüncelerini şu şekilde ifade etmişti:

"Devrim lafla değil işle yapılır. Her ne zaman kendiliğinden bir halk hareketi patlak verirse, bu hareketle dayanışma içinde olduğunu ilan etmek her devrimcinin görevidir". Birkaç ay sonra da Malatesta ve Cafiero stratejilerini doğrudan ortaya koyarlar: "İtalyan Federasyonu liberter ilkelerin eylem yoluyla doğrulanmasını amaçlayan ayaklanma olgusunun en etkili propaganda aracı olduğuna inanır." Eylem içinde propaganda, İtalya'daki anarşist hareketin artık belirleyicisi olmuştur. Bu doğrudan eylem mesajı, uluslararası anarşist harekette de yankılanır. Özellikle İspanya ve Fransada.

1876'da dönemin hükümetinin tüm baskılarına rağmen Floransa'da ulusal bir kongre toplanır. Kongrede Malatesta ve Cafiero "Bakuninci bir kolektivizmden komünizme geçme" fikrini ortaya atarlar. Böylece kongreye katılanlar "herkes toplum için kendi yeteneklerinin izin verdiği herşeyi yapmalıdır ve toplumdaki bütün ihtiyaçlarının üretim durumuna ve toplumsal imkanlara göre karşılanmasını talep etme hakkına sahiptir" düşüncesinde birleşirler. Düşüncelerini pratikte hayata geçiren Malatesta ve Cafiero bir süre sonra tekrar harekete geçer. Silahlı bir grup kuran Malatesta ve Cafiero, Campiana yakınlarındaki iki köye girerek kral saltanatının sona erdiğini ilan ederler fakat halktan gerekli desteği göremezler. Kısa bir süre sonra da ha-

reket bastırılır. Bu ikinci başarısız ayaklanmadır ve yeni bir baskı dalgasına yol açar. Enternasyonal'in İtalyan seksiyonu genel ayaklanma çağrısı yapar. Ayaklanma gerçekleşmeyince bir takım tedhiş eylemlerine başvurulur. Bu eylemler Enternasyonal'in İtalyan seksiyonunun dağılmasıyla sonuçlanır. Cafiero ve Malatesta sürgüne gönderilir. Yaşanan bu olaylardan sonra anarşizmin bir ütopya olduğunu düşünen Cafiero ve Costa sosyal demokrat saflara geçerler. Bu dönem İtalyan işçilerinde de sosyal demokrasiye doğru genel bir yöneliş vardır ve anarşist harekette de genel bir gerileme yaşanır. Anarşizm artık çeşitli bölgelerde yerel gruplar halinde örgütlenmeye başlar. Bazı anarşistler ülkeyi terkederek anarşizmi başka ülkelerde yayma çabası içine girerler.

İtalya'da 1850-1860 yılları arasında gelişmeye başlayan anarşizm, 1890'larda işçi sınıfı içinde etkisizleşir. Bu dönem işçiler arasındaki küçük bir anarşist azınlık, işçilerde devrimci bilinci geliştirmek için pasif eylemler örgütler. Ancak şurası açıktır ki, anarşistler bu dönem işçi sınıfı içinde azınlık dahi olsalar, anarşist düşünceler işçi sınıfının kültürüne yansımış durumdadır. Özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasını kapsayan, dayanışma temelli bir komünizmi savunan Malatesta, 1883'de ülkeye döndüğünde, Enternasyonal'in İtalyan seksiyonlarının yeniden örgütlenmesine yardımcı olur. Malatesta bu dönem çeşitli broşürler çıkarmıştır. Amacı ise anarşist komünist fikirleri açıklamaktır. Devlet üzerine düşüncelerini belirttiği bu yazılarında, "devletin sadece burjuvazinin savunulmasına hizmet edeceğini, onu yıkmının ve bütün dünya insanları arasında mükemmel bir dayanışma kurmanın gerekliliğini" vurguluyordu. "Ona göre insanlığı kurtaracak yegane ideoloji anarşist komünizmdi, devletin yıkılmasını ve bütün zenginliklerin paylaşımını ancak o sağlayabilirdi."

1919-1920 İtalya'sı, devlet ve toplum ilişkilerinde bir çözülmenin ve farklı toplumsal kesimlerin yeni yeni rahatsızlıklarının ortaya çıktığı bir dönemdir. Başta işçi ve köylüler olmak üzere, emekçi güçler, toplumsal yaşamı yeniden kurmak için ayaklanmış durumdadır. Birinci Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkan ve bütün Avrupa'yı etkileyen ekonomik kriz ve beraberinde Rusya'da gerçekleşen devrim, İtalya'da radikal işçi hareketlerinin başlamasında etkili olmuştur. İşçiler sık sık fabrika işgalleri

ERRICO MALATESTA**ANDREA COSTA**

gerçekleştirmiş ve sendikaların üye sayıları da hızla artmıştır. İtalya'da 1912'de reformist bir çizgiye sahip olan CGL'den (1906'da kurulan "Genel İşçi Sendikası") kopan USI'nin (çoğunluğunu anarşistlerin oluşturduğu sendika) üye sayısı o dönem Sekizyüzbin'e ulaşmıştır. Atölye ve fabrikalarda yeni örgütlenme biçimlerinin şekillenmeye başladığı böyle bir süreçte anarşistler, parlamenter eylemleri reddedip, anarko-sendikalizmi sosyalizme alternatif olarak görüyorlardı.

USI ve Umanita Nova (Malatesta'nın 1919'lar da çıkardığı ilk anarşist gazete) işçilere, fabrika işgalleri gerçekleştirip kendi öz-örgütlülüklerini kurmaları yönünde çağrı yapıyordu. Anarşistleri kendi

1978 yılında gerçekleştirilen kongre

kimlikleriyle sendikalarda çalışmaya ve işçilerin devrimci bilincini güçlendirmeye yönelten Malatesta, buna yönelik düşüncelerini Umanita Nova'da şöyle ifade ediyordu:

"Genel grev protestoları artık kimseyi rahatsız etmiyor. Artık başka birşeye yönelmeli. Biz bir öneri getiriyoruz: Fabrikalara el koyun. Kesinlikle geleceği olan bir yöntem çünkü bu işçi hareketlerinin nihai hedefine denk düşmekte ve nihai mülksüzleştirme eylemi için hazırlık gören bir uygulamayı meydana getirmekte."

Yaygın olarak gelişen bu ajitasyonlar kısa zamanda yayıldı. 1919'lar da İtalyan metal işçileri, fabrikalarda "iç komiteler" (şikayet komitesi) oluşturdular. İşçiler ile işverenler arasındaki ilişkileri düzenleyen bir organ olan bu yapılar, hareketin yükselişiyle birlikte özgürlükçü bir anlayışla gelişti. Yani bu komiteler daha sonra hem yürütme hem de denetleme anlamında işçi inisiyatifini yansıtan, işçilerin doğrudan demokrasi talebini karşılayan konsey şeklindeki örgütlenmelere dönüştü. Bu hareket bizzat, anarşistler ve anarko-sendikalistler tarafından sürekli destekleniyordu. Kısa sürede bu örgütlenme şekli, İtalya'daki diğer fabrika işçileri arasında da uygulanmaya başlandı. İşçilerin öz yönetimini yansıtan bu örgütlülükler, sendikalı ve sendikasız tüm işçileri kapsar nitelikteydi ve temel olarak da anarko-sendikalistti.

Devrimin yakın olduğu düşünülüyordu. Ancak militanlıkta bu yükseliş, kısa süre sonra sermaye sınıfının saldırılarına maruz kaldı. Sermaye sınıfı, fabrika konseylerine karşı "harekete geçme" çağrısında bulunuyordu. İşçiler ayaklanıyor ve sermayenin emirlerine uymayı reddediyorlardı. Bunun üzerine genel grev çağrısı yapıldı ve bu çağrı ülkenin dört bir köşesine yankı buldu. Ancak işçiler, bu grevlerinde ne sosyalistlerin önderliğindeki CGL'den ne de Sosyalist Parti'den destek göremedi. Bu örgütler grev çağrısını reddettiler. Sosyalist Parti ve CGL (Confederazione Generale del Lavano - Genel İşçi Konfederasyonu) devrimci eylemi desteklemeye kararlıydı. Sonunda işçilerin öz yönetsel

örgütlü mücadelesini kırmak için CGL hükümetle anlaşma yaparak işçileri kendi reformist politikalarına uymaya zorlayıp hareketi söndürdüler. Sosyalistlerin yukarıdan aşağıya disiplini, fabrika işgalleri sırasında da kötü sonuçlarıyla kendini tekrar etmişti. Anarşistler sosyalistleri harekete ihanet etmekle suçuyorlardı.

Ancak birkaç ay sonra, işçiler eski konumlarını yeniden kazanmak için hareketlendiler. USI üyesi metal işçileri ücret kesintilerine karşı eylemler düzenleyip, diğer sanayilerdeki işçileri de kapsayan genel bir çağrıda bulundular: "fabrikaları işgal edin..." Bu eylemler İtalya'daki pekçok fabrikaya sıçradı. Köylüler de topraklara el koyuyordu. İşçiler fabrikaları işgal ettiler ve öz yönetimi oluşturarak kendileri için üretmeye başladılar.

Hareket İtalya'nın geneline yayıldı. USI üyesi militanlar ve anarşistler hareketin en ön saflarında yer alıyordu. Çünkü fabrikaların işgal edilmesi ve işçilerin öz yönetsel organlar oluşturması, anarşistlerin eylem programına uyuyordu. Malatesta bu olayları şöyle değerlendiriyordu:

"Metal işçileri ücretler meselesiyle hareketi başlattılar. Bu yeni tür bir grevdi. Fabrikaları terk etmek yerine, çalışmadan içerde kalmak fikri vardı. İtalya çapında, işçiler arasında devrimci bir şevk vardı ve kısa zaman içinde taleplerin nitelikleri değişti. İşçiler ilk ve son defa olmak üzere, tüm üretim araçlarının sahipliğini ele geçirmek üzere bu anın uygun olduğunu düşündüler. Savunma için silahlandılar ve üretimi kendi başlarına düzenlemeye başladılar. Ortadan kaldırılan aslında mülkiyet hakkıydı. Bu, coşkuyla doğan yeni bir rejim, yeni bir toplumsal yaşam biçimiydi ve hükümet arka çıktı. Çünkü muhalefet etmekten acizdi."

Ancak Sosyalist Parti ve reformist sendikaların tutumları nedeniyle işçiler fabrikaları terk etmeye karar verdiler. Hükümetle işbirliği yapan CGL, işçilerin haklarını genişletme sözüyle harekete darbe vurmuştu. Yeni bir toparlanma süreci yaşanamadı. Anarşistlerin sayıca çok olmaları, CGL'nin ve sermayenin işçiler üzerinde etkili politikalar yapmasını

engellemiyordu. Malatesta fabrikalarda işçilere şöyle sesleniyordu:

"Roma anlaşması kurtulmanın eşiğine geldiğiniz burjuvazinin sömürsüne sizi tekrar maruz bırakırken, zaferden söz etmek bir yalandır. Eğer fabrikalardan vazgeçecekseniz, bunu büyük bir savaşı kaybettiğinize inanarak, ve ilk fırsatta mücadeleyi yeniden canlandırmak ve sonuna kadar götürmek niyetiyle yapın. Zaferin aldatıcı niteliği hakkında hayallere kapılmıyorsanız, sizin için kaybedilmiş birşey yoktur. Fabrikaların kontrolü hakkındaki ünlü kararlar sizi alaya almaktır. Çünkü bu kararlar sizin çıkarınızla burjuvazinininkini, kurtla kuzunun çıkarlarını uyumlu kılmak gibi, uyumlu hale getirmek eğilimindedir. Hergün devrimi başka bir güne erteleyerek, sizi aptal yerine koyan liderlerinize inanmayınız. Şartlar kendisini dayattığı zaman, asla yanınıza gelmeyecek veya eyleminizi bırakmanız için size emretmek üzere gelecek emirleri beklemeksizin devrimi siz kendiniz gerçekleştirmelisiniz. Kendinize güvenin, geleceğinizi ellerinizde tutun, kazanacaksınız." Bu süreç tam bir yenilgiyle sonuçlandı. Fabrika işgalleri sona ermişti ve ülkede kapitalistlerin politikalarına tam bir uyum söz konusuydu. Burjuvazi kendi zaferini kutluyordu. Çok geçmeden USI'nin ve Anarşist Federasyonun üyeleri tutuklandı.

Yenilgiye rağmen, tüm bu mücadeleler otoritenin ve ikamenin olmadığı yerde işçilerin kendi inisiyatifleriyle ve özgür iradeleriyle özyönetim oluşturarak kendileri için üretebileceklerini kanıtlıyordu. Anarşist komünistler bu süreci, ezilen sınıf içerisinde örgütlü bir mücadele ortaya koyarak yaşadı. Bu dönem anarşistlerin örgütlü bir şekilde emek hareketi içinde yer alması, özgürlükçü düşüncelerin işçiler arasında yayılmasının en önemli nedenidir. İtalya'da yaşanan sürecin en fazla en somut göstergesi, anarşist komünizmin sınıf mücadelesiyle ilgili olmayan söylemleri reddedip reformizm olarak görünen her türlü büyüme sürecini kendi dışında bırakan ve toplumsal mücadele içinde şekillenen gerçekleştirilebilir bir ideoloji olduğudur.

Sınıflararası çelişkilerin belirginleştiği 1919-1920 İtalya'sında devrimci dalganın kırılması faşizmi doğurdu. Luigi Fabri'nin belirttiği üzere; faşizm işçi sınıfı hareketine karşı önleyici bir karşı devrimdi. Esasında mücadelenin böyle sonuçlanması Malatesta'yı da haklı çıkarmıştı.

Faşizmin kanlı günlerinde ona karşı en yoğun işçi sınıfı direnişi, anarşist geleneklere sahip yerlerde gerçekleşti. O dönem anarşizm faşizmin en militan düşmanı oldu. Çünkü faşizm devletçiliği ve kapitalizmin sürekliliğini hedeflerken, anarşizm kapitalist olmayan özgür bir toplumu hedefliyordu.

Anarşistler 1921-1922 yılları arasında faşizme karşı sınıf mücadelesini ön plana çıkaran işçi örgütü

"Arditi Del Popola"ya katıldılar. Arditi Del Popola, işçileri anti-faşist direnişe örgütlüyordu. Malatesta, Arditi Del Popola'nın İtalya'da faşizm karşısında birleşik bir devrimci işçi sınıfı cephesi fikrine en yakın hareket olarak belirtmişti. Komünistler ve sosyalistler o dönem üyelerinin anarşistlerle çalışmasına izin vermek yerine onları Arditi del Popola'dan "uzaklaştırmayı tercih ettiler". Marksistlerin desteğinin olmayışı Arditi del Popola'yı zayıf bırakmıştı. Böylece marksistlerin negatif tutumu ve otoriter bilinçleri faşizmin tasfiyesine ket vurmuştu. Çünkü anarşistlerin ve anarko-sendikalistlerin faşizme karşı devrimci bir işçi sınıfı cephesini destekleyip başarılı bir militanlık göstermesi, faşist çetelere karşı koymaya yetmedi. Bu sürecin sonunda İtalyan Anarşist Federasyonu üyeleri ve USI'li anarşistler tutuklandı. Pek çok anarşist sürgüne gönderildi. Böylece 1922'lerde anarşist hareket dağıldı. Ancak şurası açıktır ki; faşist diktatörlük karşısında yeniden inşayı gerçekleştirmeye çalışan sınıf anarşizmi (anarşist komünizm) olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı sırasında ve 1945'lere kadar faşizme karşı yeni bir direniş dalgası başladı. Carara'da anarşistler yeniden hareketlendi ve 1945'de İtalyan Anarşist Federasyonunu kurdular. İtalyanın kuzey bölgelerinde anarşizm yeniden bir canlanma yaşadı. Ancak çoğunluğunu anarşistlerin oluşturduğu USI tekrar örgütlenemedi. Sonrasındaki dönemlerde ise yeni bir sol ortaya çıktı. Bunlar katı bir ekonomizmi benimseyen marksistlerdi. Bu dönem Marksist Kızıl Tugaylar örgütü ülkede bir çok siyasi eylem gerçekleştirdi. 68'lerdeki isyan hareketi sırasında da anarşistler, özgürlükçü düşünceleri yaymaya devam ettiler. Anarşistler yerel gruplar halinde faaliyet sürdürmüşlerdir. 1986'larda kolektif sınıf mücadelesi perspektifiyle anarşist komünistler anarşist komünist federasyonu kurularlar (FDCA). FDCA, İtalya'da 1919-22'lere kadar süren özgürleşme mücadelesinin sürdürücüsü misyonunu edinmişti. FDCA bu amaçla kendisini, kapitalist topluma karşı mücadele edenlerin ve mücadelelerin arasına koydu. Bugün İtalya'da FDCA örgütlü yapısını sürdürmektedir.

Unutmadık! Unutturamadık!

12 Aralık 1980 - Ankara

Onbinlerce Erdal, Destanlar Dolusu Eren Doğdu

Sermayenin uşığı faşist askeri Cunta, burjuvaziye karşı ayaklanmış sınıf bilincini yok etmek için, darbenin hemen bir kaç ay sonrasında, göstermelik yargılamalarla, 17 yaşındaki TDKP- GKB militanı Erdal Eren'e idam cezasını kestiler. Sandılar ki bu toprakta bitiririz Erdal'ı. 17 yaşında yürüdü sehpaye genç bir komünistin fütürsuzluğuyla. Erdal'ın ismiyle doğanlar bir ömür boyu çok az insana nasip olacak bir onuru taşıyor şimdi. Karanlığın cellatları ise karanlık beyinlerinin karanlık köşelerine çekilmiş yok olmayı bekliyor.

**15 Aralık 1969
Milan**

"Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü"

Yaşadığımız coğrafyada devlet tarafından gerçekleştirilen bir çok yargısız infaz, işkencede ölüm olayının benzeri olarak, bir banka soygunuyla ilgili gözaltına alınan İtalyalı anarşist, demiryolu işçisi Giuseppe Pinelli'nin Milan emniyet müdürlüğünün 4. katından düşerek ölmesi, resmi makamlarca "kaza sonucu ölüm" olarak açıklandı. Pinelli'nin "kaza sonucu ölümü" Nobel Edebiyat Ödülü sahibi İtalyan yazar Dario Fo tarafından tiyatro oyunu olarak uyarlandı. Oyun halen bir çok tiyatro grubu tarafından sergilenmektedir.

1934 - Almanya

Erich Mühsam Anarşist Şair

İşçi Konseyleri örgütlenmesinde yer aldığı gerekçesiyle 1919 yılında 17 yıl ağır hapis cezasına çarptırılan anarşist şair Erich Mühsam, serbest kaldıktan sonra 1933 yılında Reichstag olayları ile ilgili olarak 27 Şubat günü tutuklanır. Orianenburg toplama kampında Naziler tarafında işkenceden geçirilerek katledildi (1934).

iş
sınıf
yüzbin
sindiren
cezae
Dö

mayacaklar!

**24 Aralık 1978
Maraş**

Faşist Katliam

Bu fotoğraflar emperyalist devletlerin bombalarıyla imha edilmiş bir halkın başına gelenleri yansıtır gibi halbuki 78 yılında sırf meshepleri farklı ve "sol" görüşlüler diye aynı şehirde yaşayan milliyetçi komşuları tarafından baltalarla vahşice katledilen 0 -80 yaş grubundaki insanlar . Faşizmin gerçek yüzünü tarih bir çok defalar açığa çıkarttı ama herhalde bu çıplaklığı ile yeniden yeniden görmek ve belleklere kazımak "milliyetçilik" denilince akla bu fotoğrafların gelmesi bütün insanlık adına yararlı olacaktır

**19 Aralık 2000
Türkiye**

Yaşam Hakkını Gasp Etme Operasyonu

Yaşadığımız topraklarda sermaye sınıfı kendisine karşı gelişebilecek her türden muhalefeti yok etmek için elinden geleni yapmıştır. Toplu katliamlar, yargısız infazlar, idam cezaları, ortaçağ işkenceleri egemen sınıfın pervasızca kullandığı araçlar olmuştur. 12 Eylül faşist darbesiyle birlikte burjuva devleti, mücadeleyi, her türce insanı cezaevlerine doldurarak yok etmek istemiştir. Devrimci güçleri mevcut cezaevi sistemiyle eyleme geçmesini gören burjuvazi, f tipi cezaevlerini gündeme getirdi. Dünyanın bir çok başka ülkesinde bu tip operasyonları devrimci, muhalif güçleri sindirmek, tecrit etmek ve imha etmek amacıyla kullanılmıştır. "Hayata Önüş" adı altında başlatılan katliam operasyonunun neticesinde bugüne kadar 120 can yaşamını yitirmiş durumda. Aradan geçen 5 yıla rağmen tecrit sürüyor.

İçerde Dışarda Hücreleri Parçala!!!

Demokrasi ve Sivil Toplum Örgütleri

Anarşist Komünist Perspektifler

DEMOKRASİ: TEMSİLİ VEYA DOĞRUDAN

18. Yüzyıl başlarında gelişmeye başlayan kapitalizm, yeni üretim süreçleriyle birlikte yeni yönetim şekillerini de beraberinde getirmek zorundaydı. Bunun sebebi hakim yönetim şekli olan mutlak monarşiye ve yedeğindeki aristokrasieye dayalı imparatorlukların kapitalizmin gelişmesi için yeterli esnekliğe sahip olmamasıydı. Toprağın temel üretim aracı olduğu zamanlarda üretim araçlarına sahip olan sınıfla yönetici sınıf aynı olduğu için bir sorun yoktu. Ne zaman ki endüstrileşme tarımın ekonomideki hegemonyasını kırıp sermaye birikimlerine, dolaşısıyla piyasanın hayat üzerinde egemenliğine yol açtı, aynı zamanda toplumda bir iktidar ikiliği doğdu. Çünkü üretim araçlarına sahip olanlarla yönetenler, yani kapitalistlerle aristokratlar birbirinden ayrıldı. O güne kadar ekonomide motor olan devlet yapısı artık sermaye için bir yük olmuştu. Bu çelişki Fransa'da kanlı bir şekilde çözümlendi. İngiliz aristokratları daha uyanık çıkararak süreç içinde kapitalistleştiler. Aristokrasieyle burjuvazinin yaklaşık yüz yıl süren mücadelesi, 1900'lü yılların başında burjuvazinin lehine çözümlenmiş, aristokrasie, varlığını koruyabildiği yerlerde, kendisine verilenle yetinmek durumunda kalmıştı.

Gelmek için önünde işçi sınıfından başka bir engel kalmayan burjuvazinin, insanları ve nesnelere yönetmek için yeni bir idari sisteme ihtiyacı vardı. Bu sistem mülkiyet hakkını güvence altına almalı, aynı zamanda iktidardakinin keyfi uygulamalarını sınırlandırabilmeliydi. Liberal demokrasi kavramı bu zorunluluktan ortaya çıktı. Demokrasi aslında Avrupa'nın 2500 yıllık bir geleneği olan Antik Yunan şehir devletlerinden esinlenmiş ve ismini almıştı. Bu gelenek toplumu ilgilendiren bütün kararları halkın almasına dayanıyordu. Tabii ki nasıl Yunan kentlerinde halk olarak kastedilen orada yaşayan insanların küçük bir azınlığıysa, ilk modern demokrasilerde de insanların çok az kısmı bu yönetme hakkına dahil oldular.

Süreç içerisinde demokrasi ilerledi ve şu anki toplumda var olan haline geldi. Bu duruma gelene kadar insanlar çok uzun mücadeleler verdi. İşçiler, kadınlar, farklı ırktan olanlar, diğer insanlarla eşit olabilmek için gerektiğinde hayatlarını ortaya koymaktan çekinmediler. Bugün gelinen noktanın onların mücadelelerinin kaçta kaçına denk düştüğü çok önemli bir tartışmadır.

Kapitalizmin ortaya çıkardığı demokrasiye göre "sermaye ile emek arasındaki ilişkinin, yasal ayrıcalıklar ya da ehliyetsizlik, sıkı kurallara bağlı haklar veya sorumluluklar olmaksızın, şeklen özgür ve eşit bireyler arasında olduğu varsayılır" (1). Bu demokrasinin en güçlü dayanağıdır. Bütün bireyler hukuk önünde eşittir, kimsenin kimseye göre doğuştan bir üstünlüğü yoktur. Burjuvazi bu ilkeyi hem kendi arasında, düzenin belirlenmiş kurallarla işlemesi, kargaşanın engellenmesi amacıyla kullanmıştır; hem de işçi sınıfı karşısında kendi statüsünü meşrulaştırmıştır. Özellikle bu meşrulaştırma kapitalizm açısından çok kritiktir. Kapitalizmde demokrasi siyasi olanla iktisadi olanı görünüşte birbirinden ayırmayı becermiş, bu sayede de artı değer sömürsünü meşrulaştırmıştır. Artı değer ne olacağı siyasetin değil, iktisadın konusudur ve iktisattaki her türlü mülkiyet ilişkisi hukuk tarafından güvenceye alınmıştır. Bu sayede demokraside siyasi statüde eşitlik ve sınıfsal eşitsizlik, egemen sınıflara zarar vermeyecek şekilde bir arada durabilmektedir.

Bu şekilde bir demokrasinin tek varolabilme şekli temsili demokrasidir. Burada temsili ile vurgulanan şey birilerinin birilerini temsil edecek olmasıdır. Aksi

"Süreç içerisinde demokrasi ilerledi ve şu anki toplumda var olan haline geldi. Bu duruma gelene kadar insanlar çok uzun mücadeleler verdi. İşçiler, kadınlar, farklı ırktan olanlar, diğer insanlarla eşit olabilmek için gerektiğinde hayatlarını ortaya koymaktan çekinmediler."

takdirde normalde temsil edilmesi gerekenler siyasal eşitlikle iktisadi eşitsizliği, sömürüyü kıyaslayabilirler ve bunu değiştirmeye yönelik girişimlerde bulunabilirler. Herkesin kendi kendini temsil etme yeteneği olmadığı doğrultusundaki anti-demokratik düşüncenin kökleri de en az demokrasinin ortaya çıkışı kadar eskidir. Bu düşünceye göre normal insanların zaten kendi haklarında karar verecek yeterlilikleri ve/veya zamanları yoktur. Bu yüzden kendilerinden daha yetenekli, hayatını sürdürmek için ötekiler kadar çalışmak zorunda olmayan, yani üst sınıflardan, birisi onların adına da karar verecektir. Burada hedeflenen şey ise iktisadi farkların siyasete taşınmasını engellemekten başka bir şey değildir.

Bunu ortaya koyduktan sonra artık kapitalistlerin ne kadar demokrat olduklarını sorgulamaya fazla gerek yoktur. Çünkü görüldüğü gibi kapitalistler yalnızca işlerine geldiği kadar demokratlardır. Kaldı ki, kapitalizm bugüne kadar yükselen işçi hareketleri karşısında demokrasiyi askıya alıp faşizmi ortaya çıkarmaktan hiç çekinmemiştir. Buradan bile demokrasinin, temsili demokrasinin, kapitalizm tarafından işçi sınıfını olabilecek en iyi şekilde, özellikle şimdiki gibi gürlütüsüz patırtısız zamanlarda, yönetmek için bir araç olduğu söylenebilir.

Demokrasinin işçi sınıfına kapitalistler tarafından verilen bir armağan değil, onu daha rahat boyunduruk altına almak için kullandığı bir araç olduğunu söyledikten sonra, tartışılması gereken şey temsili demokrasiye ne tür alternatifler üretilebileceğidir. Bu alternatifler ortaya konmadan önce de, yönetim şekillerini tartıştığımız göre, yönetimin içeriği bir kez daha gözden geçirilmelidir.

Yönetim kavramı bugüne dek hem insanların yönetimi hem de nesnelere yönetimini belirtecek şekilde iki anlamlı kullanılmıştır. Anarşizmin bu yönetim anlayışında yaptığı en temel değişiklik, insanların yönetimini "yönetim" kelimesinin anlamından çıkartıp onu sadece canlı-cansız nesnelere yönetimi anlamına taşımıştır. Bunun sebebi insanların birer nesne olamayacak olmaları, özne olarak kendilerini ifade etme ve gerçekleştirilmeleri gerekliliğidir. Yönetme anlayışındaki bu fark anarşizmi diğer bütün siyasal yönelimlerden ayrı kılar. Artık sorun insanların kim veya kimler tarafından yönetileceği sorunu değil, nesnelere yönetiminde kimin ne ölçüde söz sahibi olacaktır.

Yalnız bu noktada çok dikkatli olmak gerekmektedir, çünkü temelde insanın yönetilmesini reddeden pek çok sistem nesnelere yönetiminin doğrudan insanın yönetimine denk geldiğini gözden kaçırabilir, veya bu gerçeği gizleyebilir. Çünkü en nihayetinde insanların hayatı nesnelere nasıl dağıtılıp nasıl kullanıldığına bağlıdır. Örneğin kapitalizmde yasal olarak işçiler çalışmak zorunda değildirler, ama buna rağmen üretim araçlarının, yani nesnelere belirli ellerde tutulması insanların dolaylı yoldan yönetilmesine olanak sağlar. Bunun alternatifi ise nesnelere üzerinde herkesin, bütün bireylerin eşit tasarruf ve söz hakkı olmasıdır, bu da komünizme ve demokrasiye denk düşer: Doğrudan demokrasiye.

Burada farkına varılacağı gibi doğrudan demokrasinin yukarıda bahsedilen temsili demokrasiyle ismi dışında pek bir benzerliği yoktur, ama önemli farkları vardır:

- Bir azınlık tarafından çoğunluğa dayatılan genel bir hukuka değil, özgür bireyler arasında oluşturulan üzerinde anlaşmış ilkelere dayanır.
- İktisadi eşitsizlikle birlikte var olamaz, ortaya çıkabilecek herhangi bir iktisadi eşitsizlik en baştan engellenir.
- Her birey kendisini temsil eder, herkesin alınan karara katılma hakkı vardır.

Doğrudan demokrasi emekçi sınıfların özgürce var olabilmelerinin tek koşuludur, bunun dışındaki tüm yönetim biçimlerinde ya işçilerin sesi kesilecek, ya da konuştuklarının gerçeğe dönüşmesine izin verilmeyecektir.

Doğrudan demokrasi düşüncesi başlı başına devrimci bir düşüncedir, çünkü temsili demokrasi doğası gereği sınıflı toplumu kapsayabiliyorken doğrudan demokraside sınıflı bir topluma yer olamaz ya da sınıflı bir toplum doğrudan demokrasiyi kaldıramaz. Ortalama bir liberal demokrat doğrudan demokrasinin gerçekleşemeyeceğini, çünkü birbirinden farklı insan eğilimlerinin bir arada var olamayacağını söyleyecektir. Bizim söylediğimiz de aynı şeydir: Toplumda

"Doğrudan demokrasi emekçi sınıfların özgürce var olabilmelerinin tek koşuludur, bunun dışındaki tüm yönetim biçimlerinde ya işçilerin sesi kesilecek, ya da konuştuklarının gerçeğe dönüşmesine izin verilmeyecektir."

sınıflar var olduğu sürece onları uzlaştırmak, sınıfların farklı çıkarları yüzünden, mümkün olamayacaktır. Oysa sınıfsız bir toplumda birbirleriyle zarar verecek şekilde çelişecek eğilimler olmayacaktır, bu yüzden sınıflı toplum tasfiye edilmelidir. Sınıfların ortadan kalkması ise zaten devrim anlamına gelir. Devrimden sonra doğrudan demokrasiye geçiş ise devrimin hayatta kalabilmesi ve ilerleyebilmesi için gereklidir. Aksi takdirde kitleler devrimi kendilerine mal edemeyeceklerdir.

Bundan sonra geride tek bir soru kalmaktadır: Temsili demokrasi doğrudan demokrasiye geçişte bir aşama olarak kullanılabilir mi?

Temsili demokrasilerin kapitalizmin diğer baskıcı türlerine göre bazı avantajları varmış gibi görünmektedir: Belirli sınırlar içinde örgütlenme, basın, toplanma ve gösteri yapma özgürlüğü gibi. Elbette bu olanaklar varken bunlar kullanılmalıdır. Ama unutulmaması gereken şey egemenlerin kendilerine yönelik bir tehdit gördükleri zaman bu özgürlükleri her an geri çekebilecekleridir. Bu yüzden üzerinde durduğumuz temsili demokrasi zeminine çok fazla güvenmemek gerekmektedir.

TEMSİLİ DEMOKRASİ AÇISINDAN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Sivil toplum kavramı modern temsili demokrasi kavramından daha eski bir kullanıma sahipken günümüzdeki anlamına kapitalizmin gelişimiyle birlikte kavuşmuştur: "Devletten farklılaştırılmış, ama ne kamusal, ne özel ya da belki aynı anda her ikisi birden olan, sadece hanenin özel alanı ile devletin kamusal alanından ayrı bir dizi toplumsal etkileşimi kapsamakla kalmayıp, daha da belirgin olarak, özel iktisadi ilişkileri, piyasayı, üretim, dağıtım ve değiş tokuş ağını kapsayan ayrı bir toplumsal faaliyet alanı."(2) Burada sivil toplumun en belirgin özelliği "siyaset" ile "iktisat" arasındaki ilişkiyi parçalaması, kendisini iktisadi alana çekmesi, bu iktisadi alanı özerkleştirmesidir.

Sivil toplum bazen devlet-toplum çatışmasının toplum tarafı olarak görülür, oysa sivil toplum tam tersine devlet-kapitalizm uzlaşmasının bir yan ürünüdür. Esas olarak devlete karşı değildir, sadece devlete ait olan kamusal yaşamın düzenlenmesinde bu rol daha doğrudan ve daha az efor gerektiren araçlarla, kitleleri de içine alacak şekilde yerine getirilir. İleride bahsedilecek sivil toplum örgütleri bu araçlardan en önemlileridir.

Sivil toplum devlet iktidarının egemen sınıfların kontrolünden çıkmadan daha rahat uygulanabildiği bir zemin yaratır. En baştan beri özel mülkiyete bağlı olan sivil toplum, temsili demokrasinin özgürlük illüzyonunun sürmesinde katkıda bulunur. Siyasi alan ile iktisadi alan arasındaki ayrımı derinleştirir, devlet tarafından denetlenen siyasi alana karşı piyasayı denetler.

Sivil toplumun bir diğer özelliği de aynı devlet gibi "sınıflar üstü" olma iddiasında olmasıdır. Sınıflar arası çelişkiler sivil toplum düşüncesine göre yok sayılır. Bunun yerine, sivil toplum kuruluşlarında yaygın bir şekilde görüleceği gibi, düzenle doğrudan çatışması olmayan, düzenin bir şekilde halletse bile ayakta kalabileceği kimlikler ve farklılıklar ön plana çıkartılır. Bu farklılıkların bir arada olması demokratikliğin ölçüsü olarak gösterilir. Sınıf perspektifinin bir kenara bırakıldığı örgütlenmelere yönelir.

Burjuvazinin topluma dayattığı sivil toplum modeli beş temel kurala dayanır:

- 1) Sivil toplum, devlet, aile ve yerel yaşamdan bağımsız bir toplumsal alandır.
- 2) Bireyler, sivil toplumu oluşturan herhangi bir dernek, işyeri veya gruba katılmaya zorlanamazlar.
- 3) Sivil toplum, hukuk düzeninin dışında kalmaz.
- 4) Sivil toplum, kolektif hedefler koyar ve vatandaşları temsil eder. Örgütlü sivil toplum bireyler ve devlet arasında "aracı" ve "itici güç" olarak rol oynar.
- 5) Sivil toplum, "yetki devri" (subsidiarity) boyutunu getirmiştir. Devlet ancak kendi girişimi, vatandaş açısından, yerel, bölgesel veya ulusal girişimden daha etkin ve yararlıysa, harekete geçmelidir. (3)

"Sivil toplum devlet iktidarının egemen sınıfların kontrolünden çıkmadan daha rahat uygulanabildiği bir zemin yaratır. En baştan beri özel mülkiyete bağlı olan sivil toplum, temsili demokrasinin özgürlük illüzyonunun sürmesinde katkıda bulunur."

Bu ilkelerin tartışılması sivil toplum kuruluşlarının temsili demokrasilerdeki önemi konusunda çok aydınlatıcı olacaktır.

1) Devlet, aile ve yerel yaşamdan bağımsız toplumsal alanlardan en belirgin olanı iktisadi alandır, kaldı ki akla gelebilecek diğer alanlar da, eğitim, sosyal faaliyetler vs. doğrudan iktisadi alana bağlıdır. İktisadi alanın düzenlenmesi burjuvazinin denetiminde olduğu sürece de sivil toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının düzenlenmesi de burjuvazinin gündemi olacaktır. Keza yukarıdaki ilkelerin alındığı broşür de Türkiye'yi Avrupa birliğine entegre etme sürecinde Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmıştır ki, Avrupa Birliğinin genişlemesinin kimin çıkarına olduğu aşıkardır. Bunun haricinde, şu an mevcut sivil toplum kuruluşları ya maddi olarak burjuvaziye bağlıdır (bağışlar vs.) veya tamamen burjuvazinin örgütlülükleridir.

2) Bu ilke sivil toplumun ve sivil toplum örgütlerinin en zayıf tarafıdır. Bir yandan toplumsal (=iktisadi) alan sivil topluma bırakılmakta, öbür taraftan insanların bu sürece katılmalarının önüne mümkün olan bütün engeller çekilmektedir. Bu temsili demokrasinin en belirgin özelliklerinden birisidir, insanlar eşit haklara sahiptir ama eşit olanakları yoktur. Zaten ortalama bir işçinin sivil toplum kuruluşlarına katılamayacağı, bunun için ne vakit, ne enerji, ne de maddi kaynaklarının olmadığı bu kadar ortadayken hiç kimsenin zorla sürece dahil edilemeyecek olması burjuvazinin yüce gönüllülüğünden daha fazla bir şeydir ki, bu ileride derinleştirilecek bir tartışmadır.

3) Sivil toplum burjuva düzeninin dışında kalmaz. Sınırları kapitalizm tarafından net olarak çizilmiştir, rolü, işlevi bellidir. Eğer bir gün birileri sivil toplumu kendisini yaratan kapitalizme karşı kullanmaya çalışırsa bu engellenecek, bunu yapmaya çalışanlar ise cezalandırılacaktır.

4) Sivil toplum sürece dahil olsalar da olmasalar da insanlar adına hareket edebilir, onlar adına karar alabilir ve uygulayabilir. İnsanlar sivil toplumun kararlarına uymak zorundadırlar, ne de olsa sivil toplumun da arkasındaki güç devlettir. Sivil toplum devleti de denetler. Neticede devlet burjuvazinin denetimindedir. Devletin bazı uygulamaları kapitalizmi yavaşlatıyorsa sivil toplum müdahale eder.

5)Aslında burjuvazinin temel düsturu serbest piyasa ekonomisidir, ancak hem kendisine, diğer burjuvalara güvenmediğinden, hem de işçi sınıfından korktuğu için kendisi üzerinde de yaptırım gücü olan devleti ayakta tutar. Yine de, özellikle ortam durgunken, ortalıkta da ciddi bir muhalefet yokken devletin burjuvazinin işine minimum derecede karışması istenen şeydir. Eğer burjuvazinin gücü bir sorunu çözmeye yetmiyorsa devlet o noktadan sonra devreye girebilir.

Görülüyor ki sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları temsili demokrasiye göbekten bağlı burjuva yapılarıdır. Bu yapılar hiçbir zaman sınıflı-devletli bir toplum yapısını karşılarına alıp onunla hesaplaşmazlar, tam tersine işlevleri bu toplumlarda ortaya çıkabilecek gedikleri ilk elden tespit edip düzenin devamlılığı lehine bu gedikleri tıkamaktır. Hedeflenen şey ise kapitalist sömürünün kazasız belasız sürdürülebilmesidir.

Günümüzde sivil toplumculuk o kadar çok yaygın hale gelmiştir ki, ortaya çıkış itibarıyla katı sınıfsal sınırları olan sendikalar bile tamamıyla sivil toplum kuruluşları haline getirilmişlerdir. Bu özgün örnek burjuvazinin işçi sınıfına karşı en önemli zaferlerinden bir tanesidir. İşçi sınıfının kapitalizme karşı en önemli mücadele aracı olan, ezilenlerin devlet dahil bütün egemenlere karşı savaşımında kitleleri bir araya getiren sendikalar, günümüzde yukarıdaki beş ilkeye uyar duruma gelmiştir.

DOĞRUDAN DEMOKRASİ ve DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ

Sivil toplum ve sivil toplum örgütlerini reddediyor olmak insanların örgütlü mücadelesini reddediyor olmak anlamına gelmez. Vurgulanan sadece mücadelenin farklı alanlarda, farklı amaçlarla yürütülüyor olmasıdır. Bu alan beraberinde demokratik ve özgür toplumu da getirecek olan, sınıfları kaldırmaya yönelik toplumsal devrim mücadelesidir ve bu mücadelede kitlelerin mücadele aracı olacak olan da demokratik kitle örgütleridir.

"Günümüzde sivil toplumculuk o kadar çok yaygın hale gelmiştir ki, ortaya çıkış itibarıyla katı sınıfsal sınırları olan sendikalar bile tamamıyla sivil toplum kuruluşları haline getirilmişlerdir."

Sivil toplum kuruluşu yerine demokratik kitle örgütü diyor olmak basit bir sözcük değişikliğinin ötesinde bir şeydir. Burada insanların örgütlü olmasının anlamı, hangi insanların örgütlü olacağından başlayarak, tamamen değişmektedir. Şimdiye kadar sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları bize bazı şeylerin nasıl olmaması gerektiğini göstermiştir. O halde nasıl olacağı üzerine tartışmaya başlayabiliriz.

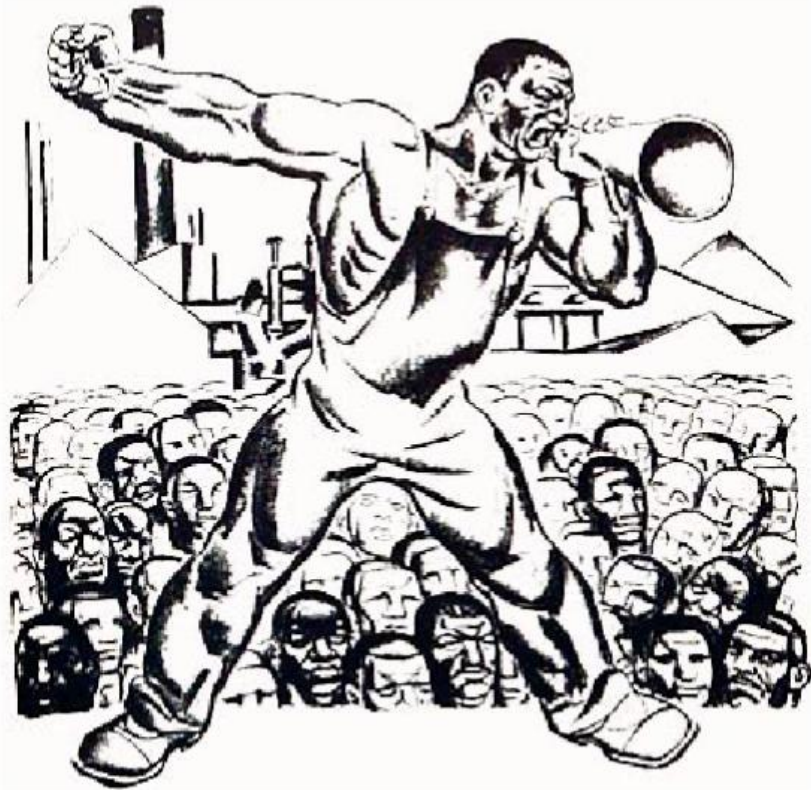
Yukarıdaki onaylamadığımız ilkelerden ilham alırsak:

- 1) Demokratik kitle örgütleri, ekonomik alan dahil olmak üzere yaşamın bütün alanlarına müdahale edebilmelidir.
- 2) Bireylerin kendilerini ilgilendiren her konuda örgütlenmelerinin önü açılmalıdır.
- 3) Kendi meşruluğunu kendisi yaratır.
- 4) Kolektif hedefler doğrultusunda insanları bir araya getirir, insanların her türlü baskıya karşı mücadele aracıdır.
- 5) Devletin ve sermayenin işine müdahale eder.

Bütün bu ilkeler bize demokratik kitle örgütünün herhangi bir sivil toplum kuruluşundan ne derece ve niye farklı olacağını net biçimde ortaya koymaktadır.

Demokratik kitle örgütleri sistemle uzlaşmanın yollarını aramaz, sistemi parçalamaya çalışır. Amaç doğrudan demokrasinin geçerli olacağı sınıfsız ve sömürsüz toplumdur. Doğal olarak bu mücadelede önüne pek çok engel çıkartılacak, hareket ezilmeye çalışılacaktır. En önemli engellerden birisi de insanların örgütleneme potansiyelidir. Burjuvazi hiç kimsenin sivil toplum kuruluşlarına örgütlenmeye zorlanamayacağını vurgularken sadece politik bir ironi yapmaktadır. Bu aynı zamanda burjuvazinin insanların örgütlü süreçlere katılırken yaşamsal sorunların önceliğinin farkındalığının ifadesidir. Bu söylem bir propaganda olarak kullanılmaktadır: Yaşamsal olana öncelik vermek. Burjuvazinin üzerini örtmeye çalıştığı şey ise kapitalizm karşıtı mücadelenin ezilen yığınlar açısından en az gündelik hayat mücadelesi kadar yaşamsallığıdır.

Doğrudan demokrasi demokratik kitle örgütleri için sadece bir hedef değil bir çalışma biçimidir. Yapıları gereği demokratik kitle örgütlerinin iç işleyişlerinde ve çevreyle ilişkilerinde doğrudan demokrasiyi benimsemesi çok önemlidir. Her şeyden önce doğru amaçlara doğru araçlarla ulaşılabilir, kullanılan araçlar ulaşılan hedefi belirler. Demokratik olmayan araçlarla demokratik sonuçlara ulaşılabilmesi, özgürlüğün özgürlükçü olmayan araçlarla yakalanmaysa çalışılması zorlama olacaktır. Demokratik kitle örgütlerinin bir diğer yapısal özelliği yayılcı, kapsayıcı ve birleştirici olabilmeleri, farklı görüş ve farklı mücadeleleri belirli ilkeler doğrultusunda bir araya getirebilmeleridir.

“Bütün bu ilkeler bize demokratik kitle örgütünün herhangi bir sivil toplum kuruluşundan ne derece ve niye farklı olacağını net biçimde ortaya koymaktadır.”

Bu yüzden ne siyasi partiler, ne de diğer türlü siyasi örgütlenmeler tek başlarına demokratik kitle örgütü olamazlar. Bu örgütlenmeler (anarşist komünist kolektifler gibi) kendi iç işleyişlerinde demokratik olsalar da yapısal olarak kitle örgütü değil kendisini belli bir yolda net olarak tanımlanmış yapılar olacaktır. Bu örgütlenmeler demokratik kitle örgütlerini destekleyebilirler ki, hem bu destek demokratik kitle örgütlerinin güçlenmesi için gereklidir, hem de demokratik kitle örgütleri siyasal örgütler için pratik faaliyet alanlarıdır. Bu ikili ilişki, karşılıklı özgürlükçü bir temele dayandığı sürece, toplumsal muhalefet ve devrimci hareketin yükselmesi için gereklidir.

Demokratik kitle örgütleri bütün bu özelliklerinden dolayı ezilen sınıfların ezenlere karşı mücadele aracı olma potansiyeline ve bu mücadeleyi devrimci bir mücadeleye çevirme yeteneğine sahiptir. Bu konuda, şu an bir örnek var olmasa da, sendikalar incelenebilir. Güçlü, kapsayıcı, militan bir sendikacılık çok uzak bir ihtimal değildir, özellikle işçi sınıfının üzerindeki her türlü baskının artma eğiliminde olduğu şu günlerde. Tabii ki ideal bir sendika sadece kendi iş koluna kısıp kalmamalı, diğer mücadelelere de destek verebilmeli, bir dayanışma merkezi haline gelmeli ve son derece yayılcı olup toplumun her alanına nüfus edebilmelidir. Bu koşullar sağlandığı takdirde o sendika gerçek bir demokratik kitle örgütü olmayı becerebilmiş demektir.

Politika üretimi demokratik kitle örgütleri açısından yaşamsal bir öneme sahiptir. Bu örgütlenmeler insanların sadece bir araya geldiği yerler değil, insanların omuz omuza birlikte mücadele ettikleri alanlar olmalıdır. Hangi mücadelenin nasıl verileceği konusunda demokratik kitle örgütlerinin tam inisiyatifi olmalı, ama bu varolan diğer mücadelelere kayıtsız kalınması anlamına gelmemelidir. Aynı şekilde doğrudan demokrasi doğrultusunda karar hep beraber alınmaya çalışılmalıdır. Kimseyi temsil etmemiş olmak için katılımın artırılması çok önemlidir. Daha önce belirtildiği gibi siyasi örgütler demokratik işleyişe zarar vermeden demokratik kitle örgütlerinde aktif katılımcı olabilirler, politika üretimine katılabilirler ve katılmalıdırlar.

SONUÇ

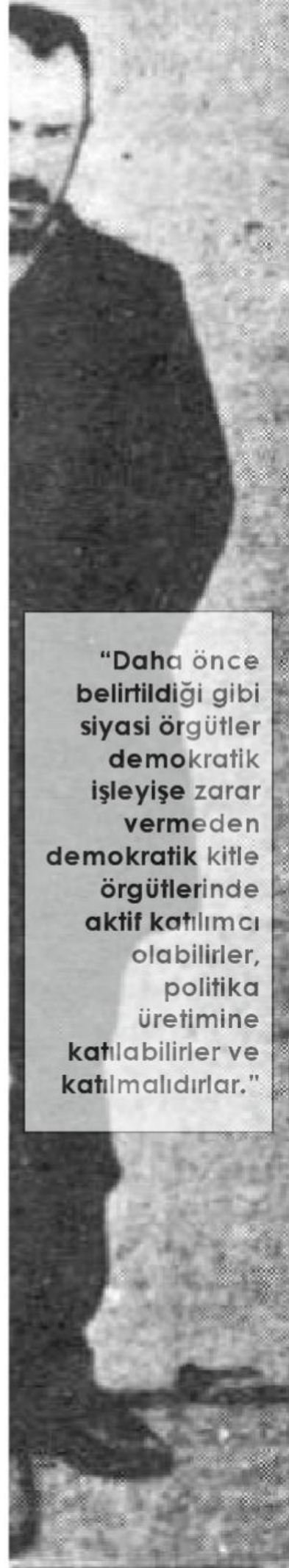
Demokrasi, kapitalizm tarafından dayatılan haliyle işçi sınıfının önündeki en önemli engellerden birisi olmuştur. Bu temsili sistem bugüne kadar işçi sınıfını oyalamayı başarmıştır. Ama bunun nedenlerinden bir tanesi de işçi sınıfının kendisine uygun mücadele araçlarını geliştirememiş ya da tam oturtamamış olmasıdır.

Şu anda verili haliyle demokrasi siyasi alanla iktisadi alanı birbirinden ayırmış, siyaset devlete bırakılmışken iktisadi alanın denetimi burjuvazinin kontrolündeki sivil topluma bırakılmıştır. İşçi sınıfı iki yönlü bir mücadele vermek zorundadır. Bir yandan nesnelere yönetimi özgürlükçü ve eşitlikçi bir biçimde üretkenlerin eline geçmeli ve bir daha bırakılmamalıdır, bu da yoğun iktisadi mücadeleyi beraberinde gerektirmektedir.

Demokratik kitle örgütleri bu alanda işçi sınıfının özgürlük mücadelesinde, burjuvazi ve sınıflı toplumun tasfiyesi yolunda önemli bir araçtır ve siyasi örgütlerin de katkılarıyla bu araçlar geliştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- (1) Kapitalizm Demokrasiye Karşı, Ellen Wood, s. 247-248
- (2) A.g.e, s. 283
- (3) Sivil Toplum İşbaşında, Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, s.3

“Daha önce belirtildiği gibi siyasi örgütler demokratik işleyişe zarar vermeden demokratik kitle örgütlerinde aktif katılımcı olabilirler, politika üretimine katılabilirler ve katılmalıdırlar.”

SINIF MÜCADELESİNDE ANARŞİST POTANSİYELLER ATEŞ İLE BARUT

Sınıf Hareketiyle Özgürlükçü Komünist Kesişme

Tarihsel olarak bakıldığında sömürüye uğrayan emek ve onun dolayımında güç kazanan bir çok otoriter ilişki mevcuttur. Sınıflı toplum tarihi boyunca sömürüye karşı emekçi kesimlerin ortaya koydukları muhalefet biçimleri çok çeşitli biçimler almıştır.

Tarih sahnesinde emek sömürsüne karşı radikal mücadeleler (köle isyanları gibi) yaşanmış olmakla birlikte kendi konumunu bir bilinç ve iradi örgütlenme haline getirerek sömürüye karşı mücadele bayrağının açılması 19. yüzyılların ortalarına rastlamaktadır.

Ortaya çıkan mücadele pratiği emek-sermaye karşıtlığının doğrudan tezahürüdür. 19. yüzyıl sonlarına doğru enternasyonalist bir örgütlenmeye kavuşan emek hareketlerine yönelmiş bir çok siyasal akımın mevcut olduğunu, bu akımların bir çoğunun işçi sınıfının veya ezilen kesimlerin çıkarlarının temsiliyeti iddiasında olduğunu görmemiz mümkündür.

19. yüzyılda sermaye karşı emekten yana tavır koyan dolayısıyla sol olarak nitelenebilecek iki ana akım vardır bunlar Marksizm ve Anarşizm dir. Bu iki akımın 1. Enternasyonal sürecinde kesişen yolları, aynı sürecin içinde tarihsel olarak sonlanmıştır.

Anarşist hareket kendi içerisinde çeşitli farklılıklar içermekle birlikte emek hareketinin gündemiyle kendi gündemi arasında doğrudan ilişkiler kurmuş ve anarşistlerin önemli kısmı, emek mücadelelerinin, bir çok coğrafyada katılımcıları ve sürdürücüleri olmuştur.

Bu tarihsel süreç içerisinde anarşist komünist düşünce özellikle 1920'li yıllarda Ukraynalı anarşist komünist Makhno ve yoldaşlarının başlattığı platformist gelenek, emek hareketinin anarşist düşünceyle devrimci tarzda kaynaşmasına yardımcı olmuş ve 1930'lu yıllarda İspanya İşçi hareketinin örgütlenmesine ve devrimci isyanına yol gösterici olmuştur.

Yukarıda çok genel olarak ele aldığımız anarşist komünist yönelimin kendi içerisinde, sınıf hareketini ele alışı kimi önemli farklar içermesine dair tarihsel tartışmalara şimdilik girmeden yaşadığımız güncellik üzerinden özgürlükçü komünistlerin konuya ilişkin tutumlarının ne olması gerektiğini tartışmak istiyoruz.

Bizler özgürlükçü komünistler olarak öncelikle sınıf mücadelecisi olunmadan yani emek sermaye karşıtlığı çerçevesinde emekten yana politik bir duruşun içinde olunmadan otorite karşıtı olunamayacağını belirtmekte yarar görüyoruz.

“Anarşist hareket kendi içerisinde çeşitli farklılıklar içermekle birlikte emek hareketinin gündemiyle kendi gündemi arasında doğrudan ilişkiler kurmuş ve anarşistlerin önemli kısmı, emek mücadelelerinin, bir çok coğrafyada katılımcıları ve sürdürücüleri olmuştur.”

Yaşadığımız yüzyılda bir çok devrimci pratiğin ortaya koyduğu temel gerçek şudur ki; emek-sermaye çelişmesini emekten yana özgürleştirmek için mücadele etmeyen ve kendi örgütlenme anlayışının temeline bu bakış açısını koymayan hiçbir güç özgür ve komünist dünya için mücadele ediyor sayılamaz.

Sınıf mücadeleciler perspektif sınıf hareketinin politik-ideolojik duruşu esas alınmadan doğru yorumlanamaz.

Devrimci anarşistlerin, toplumsal hareket içerisinde, sınıf hareketiyle birlikte örgütlenmesinin ve çoğalmasının yolu sınıfın siyasal-ideolojik alanlarında doğrudan mevcudiyet kazanabilmesiyle ilgili olacaktır.

Sınıf mücadelesini emek hareketinin mevcut durumdaki nesnellğine indirgemek, teorik-politik perspektifini bu ekonomist duruşla açıklamaya çalışmak ne kadar yanlışsa kendi örgütsel ve politik duruşunu, toplumsal süreçlerin ve sınıf hareketinin yerine koymaya çalışmak ta bir o kadar yanlış sayılmalıdır.

Özgürlükçü komünistlerin iki sapmaya karşıda mücadele etmek örgütlenme anlayışlarının temelini oluşturmaktadır. Örgütlenme anlayışını bu türden burjuva siyasetinin içeriği ile dolduranların anarşist komünist örgütlenme de özellikle de yaşadığımız coğrafya da yol alabilme şansları yoktur.

Özgürlükçü komünist örgütlenmeyi teorik-ideolojik-politik bütünlük içerisinde eksiksiz bir şekilde tarif etmeye çalışmak veya konuya son noktasını koyabilecek ölçüde derinleştirdiğini sanmak bir yanılsama olmaktan öteye geçmeyecektir. Açıktır ki bitirilmiş bir şema arayışında değiliz hele ki ezen ezilen çelişkileri açısından yoğun gündemlere sahip topraklarda her özgürlükçü komünist örgütlenme kendine özgü bir çok deneyim yaşayarak yol alabilme şansına sahip olacaktır.

Özgürlükçü komünist örgütlenme üzerine yazacaklarımızın genel bir kapsayıcılık tan ziyade yönelim oluşturma çabasının bir parçası olarak ele alınması gerektiğini düşünüyoruz. Öncelikle olarak politik-ideolojik-teorik bütünlük ve bu paradigmanın sorunları üzerine tartışmak daha sonra özgürlükçü komünist yönelimi yaşadığımız coğrafyada somutlanmak gerektiğini düşünüyoruz.

Günümüzde sınıf ve sınıf mücadelesi gibi konularda ortalıkta tam bir kafa karışıklığı hâkimdir. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu kafa karışıklığı esas olarak okur-yazar tayfasında, entelektüel camiadadır. Çünkü bu tür konularda esas kavramsal düşünme ihtiyacını hisseden insan topluluğu entelektüeller, aydınlardır. Bugün tarih, insanoğlunun şimdiye kadar yarattığı en bütünlüklü kavram-sallaştırmalardan birine, sınıf ve sınıf mücadelesi kavramlarına karşı çok güçlü bir ideolojik ve düşünsel karşı çıkışa tanıklık etmektedir. Günümüzün egemen düşünsel paradigması olan liberalizm, toplumsal hayatın belirleniminde sınıflar arası çelişkilerin etkisini görünmez kılmak için her türlü yolu denemektedir. Aslında sınıflı toplumu ideolojik düzlemde bahis dışı bırakmak, liberalizmin bir diğer burjuva ideolojisi olan faşizmle kesişme noktasıdır. Her iki ideolojinin de aynı sınıfın çıkarlarını koruyor olması, bu geçişin nasıl olduğu konusunda uzun tartışmaları gereksiz kılmaktadır. Belli olan şudur ki sınıf ve sınıf mücadelesi gibi kavramlar burjuvazi tarafından şu veya bu şekilde saf dışı bırakma ihtiyacı yaratılmaktadır. Elbette ki bu kavramsallaştırmalara karşı çıkanlar olduğu gibi, onlara sahip çıkanlar da mevcuttur. Marksist sol, büyük oranda politik güç kaybetmiş olmasına rağmen hala bu kavramları ideolojik düzeyde korumakta, onlara sahip çıkmaktadır. Ancak Marksist geleneğin de ortaya çıktığından bugüne kadar yaptığı temel hatalardan bir tanesi, kavramları nesnellğin önüne çıkartması, sanki nesnellik kavramlara bağlıymış gibi düşünüp hareket etmesidir. Biraz daha açık şekilde, burjuvazinin işçi sınıfına karşı üstünlüğünü ilk önce gündelik hayatta kazandığı, ideolojik hegemonyasını daha sonra yarattığı göz önüne alınırsa Marksist sol tam tersi şekilde önce ideolojik üstünlük elde etmeye çalışmakta, nesnellği ancak bu şekilde değiştirebileceğini düşünmektedir. Bunun da tezahürü şu anda Marksizm'in burjuvazinin zemininde burjuvazinin ona bıraktığı alan içerisinde hareket ediyor oluşudur. Bu elbette sadece Marksizm'in teorik sorunlarından değil aynı zamanda burjuvazinin ideolojik aygıtları elinde tutuyor olmasından da kaynaklanmaktadır ama bu günümüzde Marksizm ve onun etrafındaki düşünsel zeminin olgulara tersten yaklaştığı gerçeğini de

“Özgürlükçü komünist örgütlenme üzerine yazacaklarımızın genel bir kapsayıcılık tan ziyade yönelim oluşturma çabasının bir parçası olarak ele alınması gerektiğini düşünüyoruz. Öncelikle olarak politik-ideolojik-teorik bütünlük ve bu paradigmanın sorunları üzerine tartışmak daha sonra özgürlükçü komünist yönelimi yaşadığımız coğrafyada somutlanmak gerektiğini düşünüyoruz.”

tirmez. Sorun şudur ki; şu anda Marksizm tarafından sınıf ve sınıf mücadelesi kavramları yalın bir "sınıf bilinci" problemine indirgemıştır. Burjuvazi ideolojik zeminde sınıfı yok sayarken, yapılması gereken şey sınıf nesnelliğini burjuvazinin reddedemeyeceği şekilde burjuvazinin karşısına dikmektir. İşte teorik-politik zeminde yıllardır sürmekte olan kafa karışıklığının gerçek nedeni budur. Bu durumu ortadan kaldıracak olan ise sınıf mücadelesinde doğrudan araçlar kullanarak yer alabilecek özgürlükçü komünist akımlar olacaktır. Bu gelişmenin, anarşist hareketin tarihsel olarak ortaya koymuş olduğu kimi zaaf noktalarının aşılması ile mümkün olacağını görmek gerekiyor. Ancak sınıf mücadelesinde ortaya çıkan kimi anarşist zaafaların eleştirisini başka bir yazıda ortaya koymak üzere bu yazının konusu olan sınıf ve sınıf mücadelesi anlayışımıza yoğunlaşmak gerekiyor.

Tabi ki başta belirttiğimiz gibi bunlar entelektüel tartışmalarıdır. Bu demek değildir ki bu tartışmalar değersizdir, ama tartışırken tartışılan şeyin sınırlarını bilmek önemlidir. Gerçek şudur ki, sınıflı toplumun var oluşunda ve umduğumuz yok oluşunda bu tartışmaların çok da belirleyiciliği olmayacaktır. Olsa olsa nesnellige bir noktadan müdahale etmeye çalışan insanlara atılacak adımın doğrultusu hakkında fikir verebilir bu tür tartışmalar. Bu tartışmaların ve yapılan tanımların böyle bir doğrudanlığı olması onların objektif ve dolayısıyla gerçekçi olmasını sağlayacaktır. Gerçekçi ve doğru bir değerlendirme de herhangi bir mücadelede hayattır. Bu yüzden, burjuvazinin yarattığı kafa karışıklığını yenmek için, ama kesinlikle burjuvazinin suratına haykırmak için değil, mücadeleye nereden başlayacağımızı ve nasıl devam edeceğimizi daha iyi kavramak için şöyle bir sınıf ve sınıf mücadelesi tanımı yapılabilir:

Sınıflar toplumu oluşturan temel yapıtaşlarıdır. Aralarında geçişler olabilmesine rağmen büyük oranda üretim ve tüketim süreçlerine katılmada birbirlerine göre belirgin farklara, kendi içlerinde de belirgin benzerliklere sahiptirler. Katmanlı yapıya sahip oldukları ve geçiş katmanları barındırdıkları için bazen bireyleri teker teker bu sınıfların içine dahil etmek zor olabilmektedir, ancak insan grupları yaptıkları işler, eğitim seviyeleri, yaşadıkları bölge göz önüne alındığında kolaylıkla sınıflara dâhil edilebilmektedir. Sınıflar birbirleriyle sürekli ilişki halindedirler ve şu andaki koşullarda birbirlerine muhtaçtırlar. Sınıf mücadelesi denilen olgu da bu ilişkiye dayanır. Kapitalist toplumda Sınıflar genel olarak iki temel saflaşma içindedir: İşçi sınıfı ve burjuvazi. İşçi sınıfı toplumsal üretimin, toplumsal hayatın sürmesi için olan gerekliliklerin çoğunu yapar, ancak toplumsal üretim araçlarının mülkiyetine sahip değildir. Bunun yarattığı iki temel sonuç işçi sınıfının özgür olamayışı ve toplumsal tüketimden gereken payı alamayıdır. Burjuvazi ise üretim araçlarının mülkiyet ve denetimini elinde tutan sınıftır. Burjuvazinin içinde, aslında işçi sınıfına ait özellikler barındırmasına rağmen sınıfsal çıkarları burjuvaziye eklenmiş olan küçük burjuvalar da vardır. Genel olarak sınıfların çıkarları çelişmektedir, çünkü üretenler aynı zamanda üretimi yönlendirmek bir yana, kendi hayatlarını yönlendirme hakkından bile yoksundurlar. Burjuvazi, kendi varlığını sürdürürebilmek için işçi sınıfını boyunduruk altında tutmak zorundadır. Bunun aksi sınıfsız toplumdur, ama burjuvazi kendi ayrıcalıklarını kendi eliyle vermeyecektir. Tam tersine bunları güçlendirmeye çalışmaktadır ve çalışacaktır. Sınıf savaşı sadece işçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşı değil, aynı zamanda burjuvazinin de işçi sınıfına karşı savaşıdır. Bu savaş burjuvazi işçi sınıfını yok edemeyeceğine, çünkü o zaman kendi de yok olacağına göre, sınıfsız bir toplum oluşana kadar sürecektir. Sınıf mücadelesinin o günkü hızı ve niteliği, o toplumun varoluşunun temel belirleyicisidir.

Anarşizm sınıf mücadelesinin içerisinde doğmuş olan bir hareket ve düşüncedir. Tarihte anarşist hareketin en güçlü olduğu zamanlar sınıfı mücadelesinin doruğa çıktığı, işçi sınıfının burjuvaziyle nihai hesaplaşmaya giriştiği anlardır. Devrimci anarşizmi benimsemiş militanlar, bahsedilen anların hazırlanmasında, o an esansında ve yapılanların bedelinin ödenmesinde her zaman işçi sınıfıyla birlikte olmuş, işçi sınıfıyla aynı kaderi paylaşmıştır. Günümüzün anarşizmi ise tuhaf bir şekilde liberal ideolojinin ortaya attığı post modern sapmanın en önemli destekçilerinden birisi gibi görünmektedir. Bu post modern sapma, sınıf mücadelesinin toplumsal süreçlerdeki belirleyiciliğini reddetmekte, onun yerine örgütsüz bireyi kutsamakta, ideolojilerin tümünün reddi maskesi altında statükoyu sürdürme çabası olan liberalizmin ekmeğine yağ sürmektedir. Bugün anarşist gelenekte sınıf ve sınıf mücadelesine layık olduğu önemi verebilecek

"Anarşizm sınıf mücadelesinin içerisinde doğmuş olan bir hareket ve düşüncedir. Tarihte anarşist hareketin en güçlü olduğu zamanlar sınıfı mücadelesinin doruğa çıktığı, işçi sınıfının burjuvaziyle nihai hesaplaşmaya giriştiği anlardır."

tek ideolojik zemin anarşist komünizmdir. Aslında anarşist komünizm sadece anarşizm açısından değil, bütün düşünce ve hareketler açısından da sınıf mücadelesine en fazla katkısı olabilecek düşünsel altyapılardan birisidir. Bunun en önemli sebebi anarşizmin işçi sınıfına yönelik geliştirdiği devrimci tutumla özgürlükçü düşünceyi birbirine korkmadan harmanlayabilen özgün ve doğrudan yaklaşımıdır.

Bugüne dair işçi sınıfı değerlendirmeleri

Günümüzde dünya işçi hareketleri geçmiş tarihiyle kıyaslandığında ciddi bir durgunluk döneminden geçmektedir. Küçük ve yerel direnişler ve hak alma mücadeleleri dışında yaprak bile kımıldamıyor denilecek ölçüde geriye çekilmiş bir dünya işçi sınıfıyla karşı karşıyayız.. Oysa son 25 yıl işçi sınıfın pek çok kazanımının yavaş yavaş elinden alınmasına sahne olmuştur. Sendikaların içi boşaltılmış, demokratik haklar kısıtlanmış, özelleştirmeye ve taşeronlaştırılmaya yönelmiş, tekelleşme hız kazanmış, emeklilik hakkı yok edilmiş, son olarak da sosyal güvenlik sistemi alt üst edilmiştir. Buna rağmen genel saldırılara karşı ciddi genel direnişler oluşmamış, bazı lokal hareketlerde genel bir zeminin olmaması yüzünden başladıkları yerde etkisiz ya da çok az bir etkiyle sönümlenmişlerdir. Görünen tablo burjuvazi için kaçınılmaz bir propaganda malzemesidir. Kendisine kayıtsız şartsız itaat eden kitlesel bir işçi sınıfı. Burjuvaziye göre zaten bu hep böyle olmuştur. İşçi sınıfı zaten burjuvazi ne isterse gık demeden yapmıştır. Oysa gerçek hiç de böyle değildir. Yazının başında da vurgulandığı gibi yaşadığımız topraklarda 12 Eylül öncesinde burjuvazinin görmezden gelemeceği kadar güçlü ve kendi içinde birliğini az çok sağlamış bir işçi sınıfı vardı. Bu nesnellik burjuvazinin sona yaklaştığını işaret ediyordu. Burjuvazi işçi sınıfının 15-16 Haziran direnişiy-le başlayan bu devrimci gelişiminin durdurabilmek için önce sivil faşist çeteleri kullandı, sivil faşist güçlerin durduramadığı devrimci gelişmeyi ancak 12 Eylül askeri cuntası, dünya burjuvazisi adına kanla ve katliamla bastırabildi. Darbe öncesi yaşanan, faşist terörün yol açtığı "anarşi" var demagojisinden işçi sınıfı sorumlu tutuldu. İşçi sınıfının kanı, canı pahasına kazandığı birçok hak 12 Eylül faşizminin generalleri tarafından gasp edildi. Pek çok devrimci-demokrat 12 Eylül faşizminin zindanlarında, darağaçlarında can verdi. Birçok işçi önderi, üniversite personeli, çıkartılan gestapo yasalarıyla işlerinden edildi. Sınıf mücadeleciler çizgiyi az çok benimseyen bütün sendikaların kapılarına kilit vuruldu.

12 Eylül faşizminin işçi sınıfı üzerindeki etkileri hala sürmektedir. İşçi sınıfı yaşamış olduğu bu Nazi Almanya'sını aratmayacak yıkım karşısında halen kendisini toparlayıp, ortaklaşa harekete geçebilme zemini yakalayabilmiş değildir. Bu durumun sebeplerinden bir tanesi de 12 Eylül faşizminin sol güçleri de önemli ölçüde imhaya yönelmiş olmasıdır. Yaşadığımız coğrafyada sınıf mücadeleciler çizgide mücadele verebilecek güçler 12 Eylül faşizmiyle birlikte sürekli bir güç kaybına politik-ideolojik tasfiyeye uğratılmıştır.

12 Eylül faşizmine karşı gövdesel bir direniş gerçekleştiremeyen sol güçler, kendi örgütsel-politik-teorik sorunlarından çıkış yolu bulmak konusunda günümüzde halen zorlanmaktadır.

Sol güçlerin önemli ölçüde sınıf hareketine yönelimi dayatıcı ve yukardan aşağı örgütlenme modeli üzerine oturtulmuştu. Hareketin 12 Eylül faşizmiyle birlikte kitlesel desteğini giderek yitirmesi, yaşadığımız coğrafyada ki sol güçlerin, sınıf mücadelesine otoriter yaklaşımının bir şekilde tezahürü de olmuştur.

Burjuvazinin, hukuksal ve şiddete dayalı politikaları göz önüne alındığında Emekçi yığınları, mücadelenin öznesi olarak ele almanın önemi çok daha fazla ortadadır.

Otoriter yapının her türlü şiddeti pervasızca uygulamaktan çekinmediği bir coğrafyada, sınıf mücadeleciler çizginin, hareketin öznelere tarafından ve doğrudan yaratılmasının gerekliliği en çıplak haliyle yakın geçmişimizden yola çıkılarak ortaya konulabilir.

Otoriter yapıların yaratmış olduğu sınıfı nesnelleştirme süreci tabii ki 12 Eylül faşizminin yarattığı tahribatı gölgede bırakacak düzeyde değildir. Fakat otoriter devlet aygıtının tahrip gücüne karşı tutarlı ve istikrarlı bir kitle hareketinin yaratılamayışında bu durum etkindir.

"Sol güçlerin önemli ölçüde sınıf hareketine yönelimi dayatıcı ve yukardan aşağı örgütlenme modeli üzerine oturtulmuştu. Hareketin 12 Eylül faşizmiyle birlikte kitlesel desteğini giderek yitirmesi, yaşadığımız coğrafyada ki sol güçlerin, sınıf mücadelesine otoriter yaklaşımının bir şekilde tezahürü de olmuştur."

Bu güne kadar sol işçi-emekçi kesimlere sınıf bilinci aşlamaya çalışırken hem örgüt fetişizmi yaratıp ezilenlerden, sıradan emekçi yığınlardan kendisini uzaklaştırmış, hem de yaratılan ast-üst ilişkisinin oluşturduğu hiyerarşi, kitleleri inisiyatif-sizleştirip, mücadeleden uzaklaştırmıştır.

Oysa çok açıktır ki devrimci sınıf bilinci, sömürüye uğrayan kitleler söz konusuysun hareketlere geçirici bir neden değil ancak kıskırtıcı ve yön verici etkileriyle anılması gereken bir kategori olabilir.

Bugün yapılması gereken şey sınıf mücadelesinde gücümüzün yettiği noktadan işçi sınıfıyla, onlara güvenerek ve dolayısıyla onları eğitime derdi olmadan, onlarla kavga vermek ve aktivist kolektiflerini de bu amaca yönlendirmektir. Çünkü inanıyoruz ki yaşamın somut pratiğinin yol açacağı çelişkiler en büyük eğitendir.

Bugün işçi sınıfının önemli özelliklerinden birisi yarını olmayışdır. Gün iyi kötü idare edilmektedir ama milyonlar için yarın belirsizdir. Bu koşullar altında devrimci alternatifler olmadığı müddetçe, işçi sınıfı düzenle uzlaşmak dışında çıkar yol bulamayacaktır. Çıkış olabilecek yolların hepsi burjuvazi tarafından kapatılmıştır. Mevcut koşullarda burjuva ideolojisinin geniş emekçi yığınlarına verebildiği tek ideal sınıf atlama idealidir. Bu ideal uğruna yaşamak emekçi kesimlerin burjuvaziyle uzlaşmak durumunda kaldığı bir yanılsamadan ibarettir. Bu gerçek her iki kesim tarafından da çok iyi bilinmektedir aslında. Ama ne yazık ki güçlü bir sınıf hareketinin olmadığı koşullarda emekçi kesimler burjuva ideolojisinin yalan ve demagojileri dışında tutunabilecek dal bulamazlar.

Bu uzlaşma noktası işçi sınıfına dayatılan bir gerçekliktir. İşçi sınıfının çoğunluğu, sınıf atlama hayaliyle yaşamakta ve hatta burjuva partilerine destek verme eğilimi içinde yaşamaktadır. Bu durum sınıfın doğasına aykırı gibi gözükmeyle birlikte devrimci hareketlerin zaafa uğradığı güç kaybettiği ve esas olarak ta emek hareketlerinin gündem oluşturamadığı bir dönemde son derece doğaldır.

Anarşizm ve Sınıf Mücadelesinin Kesişimi

Anarşist düşünce doğası gereği sosyal gerçekliğe karşı radikal bir bakış açısına sahiptir. Anarşist düşünce diğer kapitalizm karşıtı güçlerden farklı olarak kapitalizmin veya sınıflı toplumun ortaya çıkışını iktisadi bir sürece indirgemekten ziyade, sosyal ve sınıfsal bütünlüğü içinde yani altyapı ve üstyapı diyalektiği içinde ele almaktan yanadır. Anarşistlerin sınıf mücadelesini ele alış tarzları da bu bütünlüğün devamı olmak zorundadır.

Ortaya konması gereken sadece geniş emekçi yığınların kapitalist sistemin ekonomik sömürüsüne nasıl uğradıkları değil en geniş çeperiyle sosyal, cinsel, psikolojik sömürü altında oldukları gerçeğidir. Bu bakış açısı özgürlükçü düşüncenin amansız bir otorite karşıtlığına sahip olmasının öncelikli nedenlerinden biridir.

Teorik kurguları gereği her türden otoriter yapıya, anlayışa karşı mücadele etmek isteyen anarşistler, bu mücadelenin sadece ideolojik bir aforizma olma riskini her zaman ciddiye almak durumundadırlar. Sorun burada otoriteyi ideolojik bir kategori olarak red edip politik düzeyde onaylamanın yolunu açan her türden liberal ideolojiye karşı sınıf mücadelecilik bakış açısını doğru ve devrimci politik anlayışla ele almaktır. Otorite karşıtlığı eğer ki politikleşen bir hatta yer almıyorsa veya burjuva ideolojisinin düzen içi sınırlarında "birkaç 10 yıl içinde uslanacak" çocuklar izlenimi veren bir naiflik içinde yer alıyorsa, ortaya konulmak istenenin gerçek bir anarşizm olmadığı haliyle açıktır.

Dünya Anarşist hareketinin içinde devrimci bir geçmişe sahip olan platformist hareket bu anlamda teori-politik-ideolojik bütünlük oluşturmaktan yana olmuş ve işçi sınıfının gündelik mücadele anlayışını devrimci tutumla ele almıştır.

Özellikle 50 li yıllardan sonra ortaya çıkan, politik realiteden ve dolayısıyla sınıf mücadelesinden yalıtılmış naif otorite karşıtlığı, sadece ve sadece burjuva duyarlılıklara ve anlayışa hitap edecektir.

Dünya kapitalizminin muazzam hegemonyasının ağır bir şekilde üstümüze çöreklediği bu günlerde gerçek anlamda özgürlükçü politikanın ne olabileceği konusunda birkaç önemli vurguyu aktarmak gerektiğine inanıyoruz.

"Ortaya konması gereken sadece geniş emekçi yığınların kapitalist sistemin ekonomik sömürüsüne nasıl uğradıkları değil en geniş çeperiyle sosyal, cinsel, psikolojik sömürü altında oldukları gerçeğidir. Bu bakış açısı özgürlükçü düşüncenin amansız bir otorite karşıtlığına sahip olmasının öncelikli nedenlerinden biridir."

Önce politikleşmek üzerine

Politikanın, realiteyi göz önünde bulundurmak ve aynı gerçeklikle, düşüncelerin arasında bağ kurmak, buna göre davranmak, giderek bunda ustalaşmak anlamına geldiği açıktır. İşte bu nokta da biraz da anarşizmin nihilizme yakın duran damarından kaynaklı olsa gerek anarşistler politikayı ve politik araçları sevmezler. Fakat ortaya çıkan sonuç nedir? Politikayı ve politik araçları sevmemek, onların gerçekliğini tanımamak üzere kurulabilecek bir ilişkiler biçimi gerçekten özgürlükçü bir yönelim oluşturma şansına sahip midir? İşte bu noktada politikanın belirleyiciliğinden söz edilmesi gerekmektedir. Bu noktada önemli olan, insanın, ister kabullensin ister kabullenmesin, ortaya koyduğu edimlerle politik bir taraf olduğu gerçeği ve bu gerçekten kelimenin tam anlamıyla bir nihilist olmayı becerse bile kaçış imkanı bulamayacak olmasıdır.

Bu noktada politik gerçeği tanımak üzerine kurulu bir devrimci tutum veya özgürlükçü bir perspektif yaratabilmek gerekiyor.

Anarşizmi, politik sonuçlara taşınması imkânsız ütopyik bir felsefi tutum olarak görmek isteyen ve sınırlarını bu kulvarın dışına taşırmaktan son derece rahatsız olan anarşizmler çağında yaşıyoruz. Bu durum bizlere neden politikleşmeliyiz sorununu tekrardan tartışmaya açmanın kaçınılmaz olduğunu göstermektedir. Her ne kadar tarihsel örnekleriyle devrimci anarşist hareket bu konuyu politikleşmek yönünde tarihsel olarak ortaya koymuş olsa da yaşadığımız dönemin postmodern düşünme alışkanlıklarının yarattığı tahribat göz önünde bulundurulduğunda politikleşme kavramının tekrardan ele alınması gerekli hale geliyor.

Politikleşmeyi üretim ilişkileri içerisinde yer alan sınıfların, çelişkileri karşısında taraf olmanın belirlediği bir sınıflar arası ilişkiler bütünü olarak görmek gerekiyor. Bu ilişkiler bütünü içerisinde emek-sermaye çatışmasının sürekliliğini her an ve her koşulda görebilmek mümkündür. Politika emek-sermaye çelişkisinin nesnellliğini gizlemeye yarayan bir araçtır, Bu araca karşı devrimci politikayla karşı konulmadığı ölçüde, sermaye sınıfının realitesi tanınmış ve meşrulaştırılmış olacaktır. Burjuvazi varoluşunu siyasal bir alanda tanımlar, üretim araçları üzerindeki mülkiyetini tamamen siyasallaşmış bir hukuk anlayışına yaslar. Bu politik gerçeği anlamamak, burjuva politikasının her düzeyde yeniden ve yeniden onaylandığı ve burjuva dünyanın sizden bağımsız ama sizi içinde tutan kurallarına onay verildiği anlamına gelecektir.

Burjuva hukuğunun gerçeğini görmek politik bir düzeydir. Bu düzey önüne iki alternatif koymaktadır. Birincisi yukarıda da andığımız dolayimli veya dolayimsız egemenlere onay verme gerçeğidir. İkincisi ise burjuvaziye karşı işçi sınıfının yanında yer alarak onun gündelik ve tarihsel çıkarları uğruna savaştır. Burjuvaziye karşı savaşmanın sınıflar arası ilişkinin verili biçimlerinde yer almak anlamına geldiği dolayısıyla gerçek anlamda sınıf savaşımı yürütmenin, burjuvaziye ve onun emekçi kesimleri, ezme-yönetme-sömürme aracı olarak kullandığı devleti ortadan kaldırmanın, öncelikli olarak nesnelliği doğru görmek sonrasında emekçi yığınların gözlerine indirilmiş perdenin nasıl aralabileceğini doğru keşfetmekle mümkün olacağı açıktır.

Bu tür bir çaba işçi-emekçi yığınların mücadelesinin doğrudanlığına inanmak ve sırtını buraya yaslamak zorundadır. Ezilen emekçi yığınların gündelik hak arama mücadelesinin son derece basit ekonomik nedenleri olduğunu ama aslında bu durumun kaçınılmaz devrimci dönüşümlerin zemini olduğunu bilmek bu çelişkinin evriminin ancak sınıf hareketinin önünü açık tutabildiği oranda yaşabileceğine inanmakla mümkün olacaktır.

İşte bu nokta da toplumsal alanda anarşizmin sloganlarının, devrimci eğiliminin önemini ve neden politikleşmek gerektiğinin ayırımına varmak mümkündür. Bizler, egemenlerin ellerinde tuttıkları tahakküm araçları sayesinde, sınıfsal ve insan çıkarlarına yabancılaştırılmış emekçi kitlelerle bağ kurmak istiyorsak, onların gündelik mücadelelerinin, otoriter kurumları radikal bir şekilde ortadan kaldıracak yegane gücü barındırdığına inanıyorsak, mücadelemizi sınıf hareketinin gündemiyle, somut sorunlarıyla şekillendirmek durumundayız demektir.

Politikanın başta da söylediğimiz anlamda, teorik-ideolojik kesişmeyi gündelik yaşama taşıyor olması ebetteki devrimci gelişmelerin olmadığı dönemlerde bir

“Burjuva hukuğunun gerçeğini görmek politik bir düzeydir. Bu düzey önüne iki alternatif koymaktadır. Birincisi yukarıda da andığımız dolayimli veya dolayimsız egemenlere onay verme gerçeğidir.”

çok geri noktayı barındıracaktır. Sorun bu noktada özgürlükçüleri özellikle teorik tavizlere sürüklemeyecek doğru politikaların belirlenebilmesidir. Doğru politikalar ancak doğru ilişkiler zemininde kurulabilir. Anarşistler için bu anlamda doğru ilişki zemini örgütlü, ilkeli ve özdisiplinli sınıf mücadelesi zeminidir.

Hiçbir ideoloji hiçbir felsefi tutum (politik olmayı red ettiğini deklere etse bile) bu çelişkinin dışında bir yerde olamaz. Çünkü bu çelişki toplumsal yaşamın en dinamik ve en güçlü çelişkisidir. Bu çelişkinin dışında sonuçlarından kaçınmak için özel bir uğraş veriyor olmak açıktır ki çelişen taraflardan güçlü ve hakim durumda olana onay vermek, onun politik meşrutiyetini tanımak anlamına gelecektir.

Günümüzde yaşam tarzı anarşizmlerin, sınıf mücadelesine sırtlarını dönerek anarşizmi bireysel tutumlara indirgeyen yaklaşımı tam da yukarıda sözü edilen, burjuvaziye onaylamakla eş anlamlı sonuçlar doğurmaktadır.

Özgürlükçü komünist geleneğin belki konusu bu yazının sınırlarını zorlayacak olan Ukrayna deneyimi, İspanya deneyimleri ortaya koymuştur ki özgürlükçü düşünceler ancak devrimci bir politikanın içerisinde yaşam bulabiliyor. Otoriteleri yok etmek ve yerine özgürlükçü bir dünya yaratmak isteyenler veya kelimenin gerçek anlamıyla sadece ve sadece kendi gerçeğini özgürleştirmek isteyenler siyasallaşmak zorundadır.

Konuyu daha detaylı tartışmak önemli gözüküyor ama şimdilik sorunu bu noktada özgürlükçü siyasallaşmayı burjuva kirlilikten koruyacak olanın teorik-ideolojik doğrular olmadığı aksine sınıf mücadelecisi bir çizginin, özgürlükçü bir çevrenin, kendi değerlerine yabancılaşmamasının yegane teminatı olabileceği önermesiyle ve konuya ilişkin genel tutumuzu hatırlatarak "Sınıf mücadelecisi bir çizgisi olmayanın özgürlükçü örgütlenmesi de olamaz" ara veriyoruz.

Bütün olumlu özelliklerine rağmen bugün toplumsal alanda anarşizmin bugün ciddi bir politik tutuma sahip olduğu söylenemez. Bunun özelleştirilmesinin anarşistler tarafından verilmesi gerekmektedir. Bunun en önemli sebebi anarşizmin kendi içindeki özgürlükçülüğün yanlış anlaşılması ve bunun sonucu olarak da, bazı örgütlenmelerin kusurlarının abartılarak örgütlenmenin kötülenip anarşizmin örgütlülüğe karşı bir noktaya çekilmiş olmasıdır. Burada kastedilen sadece biçimsel bir örgütlenme değildir. Örgütlenme esas olarak insanların güçlerini bir amaç için birleştirmesidir ve bu birleşme çoğu zaman insanların bazı konuda kendi bireysel varoluşlarından taviz vermelerini gerektirecektir. Bu amacın önemine göre değişir, ama çok önemli bir amaç varsa bu noktada doğru olan şey insanların bazı şeylerden fedakarlık yapabilmeleridir. Aksi şekilde hadi örgütlendik ama ben bildiğimi yaparım tavrı sadece yüzeysel, hayata etkime şansını baştan yitirmiş bir tarzıdır. Yazık ki pek çok anarşist çevrenin gelebildiği en ileri nokta budur, burada da sorgulanması gereken o çevrenin niyetleridir. Anarşizmin bir diğer sorunu da bu topraklardaki geleneksizliğidir. Bugüne dek marksizm sınıf mücadelesini az çok etkilemiş, onu yönlendirebilmiştir. Oysa anarşizm yeni ortaya çıkmıştır. Bu yine de mücadele etmemek için bir sebep olamaz. Madem bir gelenek yoktur, bir an önce yaratılmalıdır. Bu da bu geleneğin yaratılacağı örgütlenmenin bir an önce yaratılmasını zorunlu kılar. Bu anarşistlerin ciddi bir sorumluluğudur. Sınıf mücadelesine anarşizm damgasını vurmalıdır. Anarşizm sınıf mücadelesinin temel bileşeni olmalıdır, fikirlerimizin karşılığı tam olarak budur. Önümüzdeki bir diğer sorun da perspektifsizliktir. Anarşistler bugüne dair politika üretememekte, özgün pratikler yaratamamaktadır. Oysa politik zemin hareket etmeye elverişlidir. Ezilenlerin ezilmişliği günbegün artmaktadır. Anarşistler ait oldukları saflara geçmeli ve mücadeleyi güçlendirmek için ellerinden geleni yapmalıdırlar. Bunun için de doğru politika üretilmesi, doğru araçların geliştirilmesi gerekir. Elbette bunun için de yine güçlü bir anarşist örgütlenmesinin oluşturulması şarttır.

Sınıf Mücadelesinde Anarşist Perspektifler

Dayanışma:

Anarşizmle sınıf mücadelesinin belki de en iyi buluşacağı zemin dayanışmadır. Bunun sebepleri hem işçi sınıfının kendiliğinden ve varoluşsal şekilde dayanışmacı olması, daha doğrusu dayanışmanın zorunlu olması, hem de dayanışmanın anarşistlerle işçi sınıfı arasında doğrudan bir ilişki zemini tariflemesidir. Dayanışma işçi sınıfının burjuvazinin baskı düzeni karşısında varoluşsal bir zorun-

"Günümüzde yaşam tarzı anarşizmlerin, sınıf mücadelesine sırtlarını dönerek anarşizmi bireysel tutumlara indirgeyen yaklaşımı tam da yukarıda sözü edilen, burjuvaziye onaylamakla eş anlamlı sonuçlar doğurmaktadır."

luluğudur. İşçi sınıfı varlığını kendi sınıfından olan diğer insanlarla dayanışarak sürdürür. Bu dayanışma pek çok bireyin hayatta kalma koşullarını güçlendirir. Her ne kadar günümüzde bu dayanışma doğrudan sınıfsal bir görüntüde olmayıp daha çok eş dost dayanışması olarak yaşansa da köken olarak yine de sınıfsaldır, dayanışılanlarla aynı sınıf paylaşılmaktadır çünkü, ve bu dayanışma her zaman daha geniş zemine yayılmaya müsaittir. Keza burjuvazi bile işçi sınıfı karşısında kendi içinde çok güçlü bir dayanışmaya sahiptir. Sınıfsal dayanışmanın varlığının bir diğer kanıtı da sınıf atlayanların genelde eski sınıflarından olan insanlarla bağlarını hemen koparmalarıdır. Dayanışmanın en önemli özelliği uygun zeminler yaratıldığında politikleşebilmesidir. Çünkü dayanışma etkileri doğrudan gözlemlenebilen bir olgudur, bu yüzden değme politik söylem dayanışmanın nesnel sonuçları karşısında sönük kalmaya mahkumdur. Dayanışmanın politikleşmesinin yolu da gündelik hayat mücadelesiyle politik mücadele arasında kafada var olan sınırların kaldırılmasıdır. Tam tersine işçi sınıfının gündelik hayat mücadelesi politik mücadelenin merkezi haline getirilmelidir. Neticede bugünün dünyasında herşeyin varoluşunun temeli sınıflar arası çelişkilerdir. Bu çelişkilerin, sonucu yok edilene dek, üzerine gidilmelidir.

Özgürlükçülük

Anarşizm kitlelerin özgürlüğüne inanır, bunu sağlamaya çalışır. Anarşizmin özgürlük anlayışının temeli kitle örgütlenmeleridir. Bu kitle örgütlenmeleri anarşist örgütlenmenin dışında işçi sınıfının kendi örgütlenmesini ve iradesini yansıtan örgütlenmelerdir. Anarşist örgüt bu örgütlerin bileşeni olmalı, onların güçlenmesi için çalışmalı, ama onların yönlendiricisi rolünü oynamaktan kaçınmalı, tam tersine onların özgün iradesinin ortaya çıkması için mücadele etmelidir. Burada anarşist örgüt kitle örgütünün güçlenmesi için vardır, kitle örgütü anarşist örgüt için değil. Bu kitle örgütünden kimse anarşist örgüte katılamaz anlamına gelmemektedir, elbette anarşist örgütte olmak ciddi bir sorumluluk demektir ve bu sorumluluğu almak isteyenlere kapılar açık olmalıdır, ama kitle örgütünün asıl varoluş sebebi işçi sınıfını devrimci bir şekilde yanyana getirmektir. Devrimi yapacak olan işçi sınıfı olduğuna göre bunun nesnel koşulu da işçi sınıfının özgütlenmesi olan kitle örgütleridir.

Anti-Faşist İlke

Faşizmin bu topraklarda bugüne dek burjuvazi tarafından işçi sınıfına karşı yoğun olarak kullanılmıştır, hala da kullanılmaya devam etmektedir. Sınıf mücadelesinin önündeki en önemli engellerden biri işçi sınıfı içinde bile yoğun olarak faşizme meyil olmasıdır. Özellikle kırsal kesimde işçi sınıfı burjuvazi tarafından faşizm sayesinde denetim altında tutulmaktadır. Açık olan bir diğer şey ise sınıf mücadelesi güçlendiği an faşizmin şimdi olduğundan daha fazla körükleneceğidir. Bu yüzden gerçekçi bir anti faşist stratejinin mücadelenin en başından itibaren ortaya konup uygulanması gereklidir. Açık olan şudur ki faşizm işçi sınıfının burjuvaziyle dayatılmış uzlaşmasının bir parçasıdır. Özellikle işçi kökenli gençliğin faşizme ilgisi tamamen bu uzlaşma üzerindedir. Şu anda faşizm insanlar için bir güçtür ve insanların güce uyması çok doğal bir süreçtir. Yapılması gereken şey, alternatif özgürlükçü işçi sınıfı güçlerinin yaratılması, bu sayede faşist çetelerin etkinliklerinin bastırılmasıdır. Faşizmle gerçekçi bir mücadele ancak bu şekilde sürdürülebilir.

Anarşist Komünistler otoriter ve militarist yapının en amansız düşmanları olmak durumundadır. Otoriteye karşı mücadele etmek ,otoriter kurumların zoruna ve sömürüye karşı yan yana gelebilecek en geniş kesimlerle mümkün olacaktır.

Kapitalizmin egemen olduğu bir konjonktürde bu mücadelenin kelimenin en geniş anlamıyla anarşistleşmiş kitlelerle mümkün olmayacağını görmek durumundayız. Burjuva devletini ortadan kaldıracak güç, onun yol açtığı sömürüye ve baskıya baş kaldıracak kitlelerdir. Sınıf mücadelecisi anarşist perspektif bu gerçeğin üzerinde doğru politikalar geliştirmek zorundadır. Sınıf hareketiyle, devrimci anarşistlerin buluşabileceği zeminin en net ilkelerinden birisi de anti faşist mücadele anlayışıdır.

Sömürüye ve tahakküme karşı en geniş kesimlerle birlikte örgütlenmek ve dolayısıyla sermaye sınıfının gerçek yüzünü teşhir etmek amacıyla anarşistler

“Faşizmin bu topraklarda bugüne dek burjuvazi tarafından işçi sınıfına karşı yoğun olarak kullanılmıştır, hala da kullanılmaya devam etmektedir. Sınıf mücadelesinin önündeki en önemli engellerden biri işçi sınıfı içinde bile yoğun olarak faşizme meyil olmasıdır.”

anti faşist mücadelelerin sürdürücüsü kışkırtıcısı olmak durumundadırlar. Faşizme karşı mücadele hem yaşadığımız coğrafyanın hem de yaşadığımız yüzyılın somut gerçeğidir.

Burjuva hegemonyasının gericiğinin, ırkçılığının, emek düşmanlığının en açık yüzüdür faşizm. Faşist ideolojik ve politik duruşa karşı tavrı olmayan, özellikle de bu konuda geliştirdiği politik tahliller doğrultusunda ilkeli bir zemin yaratma mücadelesi içinde olmayan hiçbir güç sağlıklı bir otorite karşıtı mücadele geliştiremez.

Faşizmi ekonomistçe yorumlayıp sorunu herhangi bir kapitalizm karşıtlığına indirgemek gerçek anlamda burjuva sınıfının elindeki sopayı görmezden gelerek onun siyasal mevcudiyetine biat etmek olacaktır.

Tarihsel olarak açıktır ki burjuva egemen sınıfların elindeki sopa kırılmadıkça sınıf mücadelecisi bir çizginin gelişmesi özellikle de devrimcileşmesi mümkün değildir. Sermaye karşıtı mücadele bu gün siyasal olarak faşist akımlar veya onların ideolojik duruşu güçlendiği oranda anti faşist mücadeleyle iç içe geçmektedir. Bu konuda yaşadığımız coğrafyanın bugünü ve dünya kapitalizminin işgalci ve ırkçı yüzünün yeniden hortlayarak bütün özgürlükçü değerlere saldırı başlatması göstermektedir ki faşizm tarihsel bir tartışma değil gündelik politik bir sorundur. Bu noktada konu faşizm tartışması değil faşist güçlere karşı hangi zeminde ve ilkeler üzerinde tavır alınacağıdır. Faşist hareketin varlığı ve ona indirilecek her türden siyasal darbe emekçi kesimlerin otoriteye karşı mücadelesinde hem kendine güven hem de güç katacaktır.

Bu noktada burjuvazinin her tür yönetme aygıtına karşı mücadele devrimci anarşistlerin görevi olmakla birlikte faşist harekete karşı mücadele yürütmek ve faşist hareketlerin siyasal varoluşunu çökertmeye çalışmak özellikle önem taşımaktadır.

Faşist hareketin yaşamın her alanında mevcut bulunan hegemonyasına karşı girişilecek her aktif eylemlilik ilgili alanlardaki işçi-emekçi örgütlenmelerinin önünü açabilecek önemdedir.

Bugün dünyanın bir çok yerinde olduğu gibi yaşadığımız coğrafyada da faşist hareket devlet ve sivil örgütlenmeler aracılığı ile emekçi yığınların üzerinde muazam bir baskı aygıtını hüküm sürdürmektedir.

Her türden gericiğin, ırkçılığın, cinsiyetçiliğin, işkencenin, imhanın ve tahakkümün emekçi yığınlar üzerinde uygulanmasına yönelmiş olan faşist güçlere karşı direniş anarşist komünist örgütlenmenin asli görevleri arasında olmak zorundadır.

Eylemde Anarşi

Mahalle Çalışmaları:

Günümüzde anarşistlerin en yoğun çalışması işçi mahalleleridir. Farklı şehirlerdeki anarşist gruplar, mahallelere giderek politik çalışma yürütmeye çalışmaktadırlar. Bu çalışmalar henüz çok tazedir ve şu anda somut bir sonuç alındığı söylenemez. Yine de bu çalışmaların varlığı bile anarşistlerin politik

alanında varolma çabalarını göstermektedir ki bu başlı başına ümit verici bir gelişmedir. Günümüzde mahalleler işçi sınıfının kapitalizm karşısında sıkışmışlığının ifadesidir. Dayanışma güç kaybetmekte, yerini sınıf atlama kaygıları almaktadır. Elbette bunun gidebileceği nihai bir son nokta vardır, herkesin sınıf atlama teknik olarak mümkün değildir. Ama bu son noktayı beklemeninde hiçbir anlamı yoktur. Şu an olduğumuz noktadan mücadelenin devam etmesi gerekmektedir. Yukarıdaki perspektiflerle yürütülen uzun süreli ve kararlı bir mücadele önümüzü açacaktır.

“Bu noktada burjuvazinin her tür yönetme aygıtına karşı mücadele devrimci anarşistlerin görevi olmakla birlikte faşist harekete karşı mücadele yürütmek ve faşist hareketlerin siyasal varoluşunu çökertmeye çalışmak özellikle önem taşımaktadır.”

İşçi Çalışmaları:

Şu anda anarşist bir sendika veya sendikal mücadele mevcut değildir. Varolan sendikalar sınıf mücadelesi yürütebilecek durumda değildirler. Sendikalar işçi sınıfının özörgütlenme araçları olmadığı sürece aslında sınıf mücadelesine katkı yapmaktan çok sınıfsal uzlaşma aracı durumuna düşmektedir. Yapılabilecek şey, tabii bunun için güçlü bir örgütlenme şarttır, sendikalarda bir taban insiyatifi yaratmak olabilir. Bu en azından sendikal yönetimi ele geçirme çabasından daha fazla işe yarayabilecek bir yöntemdir. Yine de işçi sınıfının çoğunun sendika bir yana sosyal güvenceden bile yoksun olduğu bir noktada sendikaların önceliği tartışmalıdır.

Anarşistlerin daha yoğun olarak yaptıkları çalışma gerv dayanışmasıdır ki, bu çalışmanın iyiniyetli bir işten öteye geçebilmesi zor görünmektedir. Bunun sebebi de bu şekilde işçi sınıfıyla bütünlüklü, sağlam ilişkiler kurulması için nesnel koşulların hazır olmamasıdır. Günümüzde ne anarşistlerin ilişkilenebilecekleri güçlü bir işçi örgütü, ne de işçi sınıfına güven verebilecek güçlü bir anarşist örgüt vardır. İşçi sınıfının küçük işyerleri ve taşeron işletmeler tarafından iş alanında parçalanması da mücadelenin önünde bir diğer engeldir. Lokal direnişler başarısızlığa mahkum gibidir. Mahalle çalışmaları bu konuda birleştirici olabilir, farklı işyerlerinde çalışan aynı mahalleli insanlar bağ kurulmasını kolaylaştırabilirler.

Açıktır ki sınıfın en düşük ücretle ve her türden sosyal güvenceden yoksun kesimi özgürlükçü komünist düşüncelerle bağ kurmaya en açık kesimdir. Bu kesimlerin yaşadığımız coğrafyada çalışan nüfusun önemli bir çoğunluğunu oluşturduğu gerçeği düşünülürse, bu kesimlerle bağ kurabilmek ve örgütlenebilmek öncelikli sorumluluğumuzdur. Konuyla ilgili daha geniş bir tartışmayı yaratabilmek için özgürlükçü komünistlerin sınıf mücadelesi anlayışlarını bu alana doğru yoğunlaştırması ve giderek tartışmaların sınıfın en alttaki kesimlerinin gündemiyle yoğunlaşması gerekmektedir.

İşsizlerle Örgütlenme

Bu konuda yaşadığımız coğrafyanın çok ciddi bir işsizler nüfusuna sahip olduğu bilinen bir gerçek. Bu konuda özgürlükçü tutumun derinleştirilmesi alternatif örgütlenme tarzları üzerine yeni tartışmaların yapılması gerektiğine ve bu tartışmalarla koşut olarak sürece örgütlenme deneyimlerine ihtiyaç olduğunu düşünmekteyiz. Bu konuda da muhtemel devrimci tutumu örgütlenme anlayışına sahip olabilecek teorik-politik kurgu anarşist komünist perpektiflerde mevcuttur.

Resmi rakkamlarla 10 milyon işsiz mevcut olduğu bir coğrafyada mahale-işsiz çalışmasını küçümsemeye kalkmak hele ki yerine hiç bir ciddi sınıf içi örgütlenme ve mücadele pratiği koyamıyorken kelimenin gerçek anlamıyla anarşist züppelikten öteye geçmeyecek bir tutumdur.

Sonuç: Ateş ile Barut

İşçi sınıfı ile burjuvazinin mücadelesi bugünkü dünyanın varoluşunun temel belirleyicisidir. Bugünkü hayat işçi sınıfı için kabul edilebilir değildir, ama burjuvazi, çoğu zaman zor kullanarak işçi sınıfını bu konumda tutmaktadır. Bu düzenin değişmesinin tek yolu işçi sınıfının bütünlüklü bir başkaldırıyla burjuvaziyi sınıf olarak yok etmesi, üretim araçlarını ve dolayısıyla hayatını ellerine almasıdır. Anarşistler bu mücadelede işçi sınıfının yanında olmalıdır. Aslında anarşizm işçi sınıfı mücadelesinin temel bileşeni olmalıdır. Anarşizm bu potansiyele sahiptir. Bunu da ancak güçlü bir örgütlenme oluşturup doğru perspektifler oluşturarak yapabilir. Anarşistlerin bu konuda şimdiye göre çok daha fazla özveri göstermeleri gerekecektir. Ama bu özveriler yapıldığı ve doğru işlerle desteklendiği sürece anarşizmin önü açık olacak, işçi sınıfının mücadelesine katkısı maksimuma çıkacaktır.

İşçi sınıfı bu günkü dünyayı var etmiştir bundan sonraki dünyayı da var edebilecek yegane güçtür. Biz bu mücadeleye bir noktadan destek verebiliyorsak başarılıyız demektir.

“Resmi rakkamlarla 10 milyon işsiz mevcut olduğu bir coğrafyada mahale-işsiz çalışmasını küçümsemeye kalkmak hele ki yerine hiç bir ciddi sınıf içi örgütlenme ve mücadele pratiği koyamıyorken kelimenin gerçek anlamıyla anarşist züppelikten öteye geçmeyecek bir tutumdur.”

Proleter Radikalizmi

Teorik, politik, ideolojik sorunlar üzerine bir başlangıç

“Özelikle teo-
rinin sorunlarını
ele alış gerçek
bir radikalizmi
barındırmıyorsa
belidir ki dönüp
dolaşıp egemen
ideolojinin yeni-
den üretimden yol
açacak sonuç-
ların etrafında
dönüp dolaşa-
cağız. Günü-
müzde genel bir
sınıf mücadelecilik
tutumun çok
kolay egemen
sağ paradig-
mayı beslediği
yine genele bir
otorite karşıtlığı-
nın çok kolay
burjuva ideoloji-
sinin bu gün için
parlatılmış post
modern yorum-
larına saplanıp
kaldığı açıktır.”

Devrimci praksise uyum sağlayacak bir özgürlükçü tutumdan söz ediyor- sak, başlığımızda yer alan üçlemenin bütünlüğünü oluşturmak kaçınılmazdır. Bütünlüğü oluşturmak, özellikle de her daim yıkımdan söz eden anarşizme dair bir varoluş edinmek isteyen devrimciler için ne anlama gelmektedir? Belli ki eleştirel epistemolojinin sınırlarından taşan, gerçekliğin sadece eleştirel bilgisiy- le yetinmek istemeyen, gerçeklikten radikal bir kopuşu önemseyen özgürlükçü komünistler için sorun görüldüğü kadar basit olamayacaktır.

Devrimci düşüncenin ve eylemin üç önemli alanını yan yana getirme çaba- sı basit bir doğruları toplama işlemi değildir. Teorik sorunlarda radikalleşmek, çoğunlukla dışımızda üretilen bilgi alanına karşı özgür bir paradigmal çerçeve oluşturulmasını gerektirir. Bunu becerebilmek ise günümüz koşullarında ancak devrimci bir kolektifin teorik sorunlarda ortaklaşa çalışmasının ürünü olacaktır.

Proleter Teori A dergisinin böyle bir amaçta yanyana gelmiş ilkeli bireyle- rin inisiyatifini taşıyor olması bu anlamda bizler için fazlasıyla değerlidir. Henüz yolun başındayız, önemli ölçüde önümüze koyduğumuz hedeflerin dışındayız ama yola çıkmak zorlandı, bugün için bunu başardık. Teorinin sorunlarını ele alış, gerçek bir radikalizmi barındırmıyorsa belidir ki egemen ideolojinin yeniden üretimine yol açacak sonuçların etrafında dönüp dolaşacağız. Günümüzde sınıf mücadelecilik tutum olarak ortaya konan perspektiflerin çok kolay egemen sağ paradigmayı beslediği yine otorite karşıtlığı olarak ortaya çıkan anlayışların çok kolay burjuva ideolojisinin post modern yorumlarına saplanıp kaldığı açıktır.

Bizler günü kurtarmanın ve döneme uygun bir hareket olmanın peşinde değiliz. Devrimci tarihsel hafızanın önümüze koymuş olduğu bu gün için halen geçerliliğin olanca ağırlığı ile sürdürmekte olan, sınıf mücadelecilik geleneğinin sürdürücüleri olmak gibi çok net bir ideolojik kesişmeyle yan yana durmaktayız. Politika da solda olmak olarak tarif edebileceğimiz bu duruş, hem özgürlükçü dü- şünce alanında hem de eleştirel kuramlar çerçevesinde, günümüzde alabildiğine düzen içi bir manipülasyon aracı haline getirilmiştir. Bu durumu bizler teorinin gerçek anlamda krizi olarak görmekle birlikte, bir çok siyasal duruşun tarihsel olarak devrimci iddialarının tersine sonuçlarla karşılaşmalarını bir tesadüf olarak görmüyoruz. Bu durum açıktır ki yola çıkanların, başlangıç noktasındayken bile red etmeye veya eleştirmeye çalıştıkları gerçeğin bir şekilde parçası olmaları ile ilgilidir. Proleter Teori A olarak ortaya koymak istediğimiz sonuç, başlangıç nok- tasıyla bitimi arasında, sınıflı toplumun düşünme ve eyleme alışkanlıklarından radikal bir kopuşun ürünü olacak bir praksisdir.

Radikalizm

Gerçek bir radikalizmin, teoride, politikada, ideolojide eş zamanlı açığa çıkabilecek sonuçlarla ilgili olduğunu ortaya koyan bir çok tarihsel sürecin, günümüzde de varlığını sürdürmekte olan dinamikleri mevcuttur. Sözü edilen dinamikler güçlü bağlarla bir birine kenetlenmiş durumda değildir. Tam tersine her biri kendi lokal gerçekliğinin teorisini ve politikasını yapmayı ve özellikle de birlikte örgütlenmek yerine, birbirine karşı örgütlenmeyi tercih etmektedirler. Bu dağınıklığı emek hareketinin her cephesinde, demokratik hareketin her tür sorununda görebilmek mümkündür.

Bugün devrimci teorinin bütünlüğüne ve örgütlülüğüne karşı burjuvazinin dünyanın her yerinde elinde tutmuş olduğu ideolojik silah, postmodern liberal

düşünme alışkanlıklarıdır. Yeni üretim ilişkilerinin özellikle de bilgi teknolojisinin sonuçlarını her açıdan egemen sınıfların lehine çeviren postmodern kuram, sermaye cephesine karşı devrim veya gerçek anlamda yıkıcılık idealini nostaljik bir imge haline getirmeye çalışmaktadır.

Radikal bir kopuşun giderek zorlaştığını söylemek mümkündür fakat bu gün halen en azından ideolojik kerte de, radikal düşünmek ve bir başlangıç praksi oluşturabilmek için gereken koşullar mevcuttur. Bu başlangıç radikalizmini yine tarihsel olarak proleteryanının özgürlük mücadelesiyle, kendi gerçeklikleri arasında doğrudan bağlar kurma uğraşındaki anlayışlar gerçekleştirebilme şansına sahip olacaktır.

Önümüzdeki Hedefler

Bugünden geçmiş tarihsel deneyimlere dönülüp bakıldığında yaşadığımız teorik-politik krizin ne kadar ciddi boyutlarda olduğunu görebilmek mümkün olacaktır. Sınıf mücadelesi 20. yüzyılın birinci yarısında kitlesel kalkışmaların ve devrimci atılımların gerçekleştiği, egemen paradigmalara yerle bir olabildiği altın bir çağ yaşamıştır. Bu tarih hak etmediği yenilgilerin ve teslimiyetlerinde tarihi olmuştur aynı zamanda. Bütün olumsuzluklarını ve eleştirel tutumunu aşip gerçek anlamda enternasyonalist devrimci sonuçlara kavuşamamış olsa da bu tarih bizler için toplumsal gerçek ve bu gerçeğin devrimcileşebilme olasılıklarına dair yaşamsal önemde deneyimler bırakmıştır.

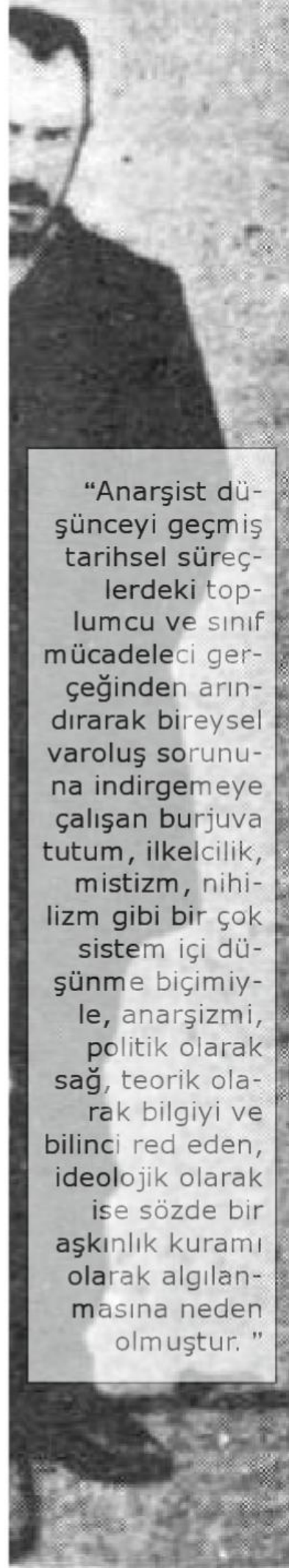
Sorunu, basitçe eleştirel tutumun gerçeklik algısındaki kimi felsefi yanlışlarla ve bu yanlışların reel sosyalizm pratiğinde olduğu gibi ortaya çıkartmış olduğu tarihsel hata ve ihanetlere bağlamak mümkündür. Çünkü yenilgi sadece politik bir yenilgi değildir aynı zamanda çok ağır ideolojik tahribatlara yol açmış tarihsel bir yenilgidir. Reel sosyalizm pratiklerinin, içerden çözülüşü, burjuva ideolojisine, hiç bir karşı devrim elde edemeyeceği değer de inisiyatif kazanmasına, dünya genelinde köhnemiş ideolojisini parlatıp cilalamasına neden olacak fırsatlar vermiştir. Radikalizmin çözülüşü olarak algılanabilecek bu durum, eleştirel tutumun zaafiyeti ile eşleşiyor gibi gözükse de aynı süreçlerde yer alan ve özgürlükçü epistemolojiyle düşünüp, devrimci eylemlerle politika yapmaya çalışan anarşist komünist düşüncüleri de önemli ölçüde etkilemiştir.

Anarşist düşünce alanında yer alan sağ anlayışlar, 20.yüzyılda kimi ideolojik konuları ön plana taşıyarak, giderek sınıf mücadelesine ve toplumsal gerçeğe açıktan sırtını dönebilir hale gelmiş, yenilginin belki de doğrudan politik olmayan ama aslında teslimiyetin en açık ve en net bir biçimde ortaya çıkmasının işareti olmuşlardır.

Anarşizm, bugün geniş yığınlar tarafından sınıfı mücadeleciler bir eksenden ziyade sistem içi marjinal algılanışa dönüşmüştür. Anarşist düşünce devrimci damarlarından kopartılmış durumdadır. Anarşist düşünceyi geçmiş tarihsel süreçlerdeki toplumcu ve sınıf mücadeleciler gerçeğinden arındırarak bireysel varoluş sorununa indirgemeye çalışan burjuva tutum, ilkelcilik, mistizm, nihilizm gibi bir çok sistem içi düşünme biçimiyle, anarşizmi, politik olarak sağ, teorik olarak bilgiyi ve bilinci red eden, ideolojik olarak ise sözde bir aşkınlık kuramı olarak algılanmasına neden olmuştur.

Ortaya çıkan bu durumu ideoloji ve politika ilişkisi içerisinde bir çok deneyimi örnekleyerek ortaya koymak mümkündür. Günümüz anarşizmin popülaritesinin gerçek anlamda burjuva ideolojisiyle beslendiğini, sistemi yeniden ve yeniden üretmeye yarayan bir görsel aykırılık oyunundan öteye gitmediğini açığa çıkartmak mümkündür. Otoritelerden ve otoriter ilişkilerden "arınmak" yanılması gerçek toplumsal ilişkilerin ağırlığından bunalmış küçük burjuva yaşam tarzının can simidi haline gelmiştir.

Açıktır ki sınıf mücadeleciler pratiği yaratacak olan küçük burjuva ideolojisinin eleştirisi değildir ancak bu eleştiriden beslenmeyen bir anarşizmde devrimci dinamikler bulabilmek konusunda eksik kalacaktır. Burjuva ideolojisiyle beslenen anarşizmler postmodern ideolojiye ve onun pratik-politik sonuçlarına dört elle sarılmış durumdadır. Bu etki bizler için son derece olağan ve anlaşılır bir liberalizmle sonuçlanmaktadır. Bu nokta da yaşadığımız coğrafyada da özellikle 2000 li yıllardan sonra önem kazanmaya başlayan anarşist komünist eğilime ve sınıf

“Anarşist düşünceyi geçmiş tarihsel süreçlerdeki toplumcu ve sınıf mücadeleciler gerçeğinden arındırarak bireysel varoluş sorununa indirgemeye çalışan burjuva tutum, ilkelcilik, mistizm, nihilizm gibi bir çok sistem içi düşünme biçimiyle, anarşizmi, politik olarak sağ, teorik olarak bilgiyi ve bilinci red eden, ideolojik olarak ise sözde bir aşkınlık kuramı olarak algılanmasına neden olmuştur. ”

mücadeleci anarşizm anlayışının içerisindeki burjuva düşünme alışkanlıklarına çubuğu bükme gerekecektir.

Emek hareketinin tarihine baktığımızda sınıf mücadeleci olduğunu iddia ederek ortaya çıkan bir çok ara akım ve bunların emek-sermaye mücadelesinde emekten yanaymış görüntüsü verirken burjuva dünyaya ve burjuva egemenlerin hizmetine girmiş ideolojik tutumları mevcuttur. Bu noktada anarşist komünistleri ideolojik-politik duruşları itibarıyla bu uzlaşmacı ve tutumlardan uzak tutabilecek, ilkeli ve özdisipline dayalı gerçek anlamda bir mücadele anlayışının sorunlarına ışık tutmamız gerekecektir. Açıktır ki "sınıfı mücadelecimiz" denilerek sınıf mücadeleci olunmuyor. Konjonktürel olarak da sınıf mücadelesinin gelişme eğrisi gösterdiği bir çok dönemde ara akımların bir şekilde sınıf mücadeleci görüntülerle var olma ihtiyacı açığa çıkmaktadır.

Dün, bugün, yarın diyalektiğinin bugün için kendi gerçekliğimizle ilişkilenen tarafı, sorunu herhangi bir anarşizm herhangi bir sınıf mücadelecilik olarak değil, tarihsel olarak devrimci tutumu ve sonuçlarıyla ortaya çıkmış Ukrayna ve İspanya devrimlerini derinden etkilemiş olan platformizmin üzerinde ele almamızdır. Bugün için önemli teorik birikimler edinememiş olsak da başlangıç noktamız teorinin sorunlarına devrimci bir çözüm oluşturabilecek niteliktedir.

Hem tarihsel anlamıyla hem de konjenktürel sorunları nedeniyle bugün anarşist komünist hareketi ve düşünceyi teorik, politik ve ideolojik radikalizmle bir arada barındırabilen bir zemin mevcut değildir. Sorun birazda bu zemini ortaya koyabilecek, bu zeminin yaratılmasının sorunlarıyla yoğunlaşmış bir yönelimi oluşturabilmektir. Proleter Teori A tam da bu tür bir ihtiyaçtan ve bu tür bir tartışmanın herhangi bir zeminde değil özellikle ezilenlerle birlikte mücadele etme, örgütlenme yeteneği kazanmış anarşistlerle oluşacağının bilinciyle çıkartılıyor.

Enternasyonal teori var mı?

Yaşadığımız coğrafyanın alabildiğine keskin sınıfsal çelişkileri mevcuttur. Bu çelişkiler, herhangi bir batılı aydının veya batılı bir bilim adamının dışında kaldığı, görse bile anlamak için devrimci bilinç oluşturmak konusunda yetersiz kaldığı çelişkilerdir. Devrimci teori elbetteki enternasyonalist olmak, yereli yakaladığı ölçüde evrenselleşebilmek zorundadır. İleriki sayılarımızda uluslararası anarşist komünist düşüncenin geldiği evre ve sorunları üzerine kimi tartışma yazıları yayınlamak gibi bir anlayış içerisindeyiz. Bu tür bir çaba yerel olarak sürdürdüğümüz teorik politik çalışmaların üzerini örtmüyorsa, bir nevi çeviri dergisi değil de kendi tartışmalarımızla ilişkilenen, uluslararası deneyimleri ve tartışmaları yansıtırorsa anlamlı olacaktır. Bu gün anarşist komünist örgütlenmelerin dünya genelinde, teorik-politik sorunları ele alışlarında genel bir durağanlık ve bilinenleri tekrarlamamanın ötesine geçmeyen bir sığlık mevcuttur. Umut ediyoruz ki kendi yerelimizde oluşturacağımız sınıf mücadeleci çizgi, enternasyonal örgütlenmelerin ve düşüncenin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Teorinin krizi aşılabilir mi

Yaşadığımız dönemin egemen ideolojisi, bir çok alternatif yaklaşımı ve devrimci eğilimi içine alarak pasifize edebilmektedir. Egemen ideoloji sistem karşıtlığını devrimci sonuçlarından uzaklaştırabildiği ölçüde kendi alanına hapsedmekte, dünya kapitalizmine karşı bir çok vesileyle ortaya çıkan hoşnutsuzlukları, sınıf çelişkilerini "düzen içileştirilebilir muhalefet ideolojileri" ile bastırabilmektedir. Yukarıda da yer yer Anarşizmin başına gelen talihsizliğinde benzer bir çerçevede ele alınması gerektiğini söylemeye çalıştık. Bu gün gerçek anlamda devrimci sonuçlara taşınabilecek bir otorite karşıtlığının önünde önemli teorik boşluklar bulunmaktadır. Anarşizmi, sadece ve sadece bir etik problem olmaktan çıkartmak, teorinin sorunlarına taşımak gerekmektedir. Teorinin krizi öncelikle anarşizmle toplumsal bilinç arasında ortaya çıkmış olan boşluktan doğmaktadır. Bu gün, özgürlükçü komünizmle, yaşadığımız toplumsal gerçeklik **arasındaki ilişki** sınıfsal zeminiyle, bireyin varoluşu ve sorunları zeminiyle ve özgürlük kavram-sallaştırılmasıyla yeniden buluşturulmak zorundadır.

Teorinin sorunlarının aşılamaz olmadığını düşünmekteyiz. Karşımızda duran hatta bize benzediğini iddia etmekte olan, daha çok ta bizi içinde tutabileceğini işlemeye çalışan egemen paradigmaya karşı devrimci eğilimleri güçlendirecek

"Proleter teori A tam da bu tür bir ihtiyaçtan ve bu tür bir tartışmanın herhangi bir zeminde değil özellikle ezilenlerle birlikte mücadele etme, örgütlenme yeteneği kazanmış anarşistlerle oluşacağının bilinciyle çıkartılıyor."

ve yeniden sosyal bir hareket olarak açığa çıkmasına neden olacak süreç proleterya ile birlikte mücadele etme niyetindeki anarşist komünist örgütlenmeler tarafından yaratılabilecektir. Teoride ve politika da içinde bulunduğumuz krizi çözebilmeyen yegane yöntemi bu gün için ideolojik tarafımızı güçlendirmek yani proleteryanın saflarında düşünmeyi, eylemeyi becerebilmek olacaktır.

Özgürlükçü düşünceyi yeniden olması gerektiği yerde, burjuva ideolojisi ve yaşam anlayışıyla hesaplaşırken bulmak için yapılacak olan esas tercih, sıfır noktasındayken bile proleter bir hareket olabilmenin imkanlarının yaratılabileceği olacaktır.

Teorik sorunlara dair daha geniş bir açılımı önümüzdeki sayılara bırakmakla beraber şimdiden üzerinde yoğunlaşacağımız kimi gündem maddelerini sıralamak mümkündür. Birincil olarak dünya kapitalizminin bugün içinde bulunduğu iktisadi tablonun analizi ve yorumu. Aynı şekilde içinde yaşadığımız coğrafyanın benzer bir çözümlemesi bizler için yaşamsal önemdedir. Doğal olarak kapitalizmin sömürü biçimlerinin ortaya çıkartılmasına ve safların doğru biçimlendirilmesine yarayacak olan bu tür den çözümlemeler üstyapısal sorunlarla birlikte ele alınmadığı sürece ekonomik indirgemeciliğin açmazlarından kurtulamayacaktır.

Yaşadığımız coğrafyadan yola çıkarsak, kürt hareketi gibi bir nesnelğin sınıf mücadelesine olan etkilerini doğru analizi edemeyecek bir hareket asla olması gereken devrimci çözümleri üretmeyecektir. Özgürlükçü düşünce temel toplumsal meseleleri ele alırken ancak diğer ezilme-ezme ilişkilerinde açığa çıkartılmasıyla doğru sonuçlara yönelebilir. Bir diğer ifade şekliyle sınıflar mücadelesinin çok boyutlu yapısını doğru kavramak gerekmektedir. Bu tartışmanın detayları da ileriki sayılarımızda önümüze koyduğumuz hedeflerden biridir. Özgürlükçü komünistler olarak, emek-sermaye çelişmesini, otoriter kurumları var eden en temel yapı olduğunun bilinciyle ve daha da önemlisi ilk elden ortadan kaldırmayı hedeflediğimiz devlet örgütlenmesinin temel misyonu ve ereği olarak görüyor olmamıza rağmen etnik, cinsel, dinsel baskı araçlarının otoriter yapıyı beslediği gerçeğini önümüzde buldurmak durumundayız.

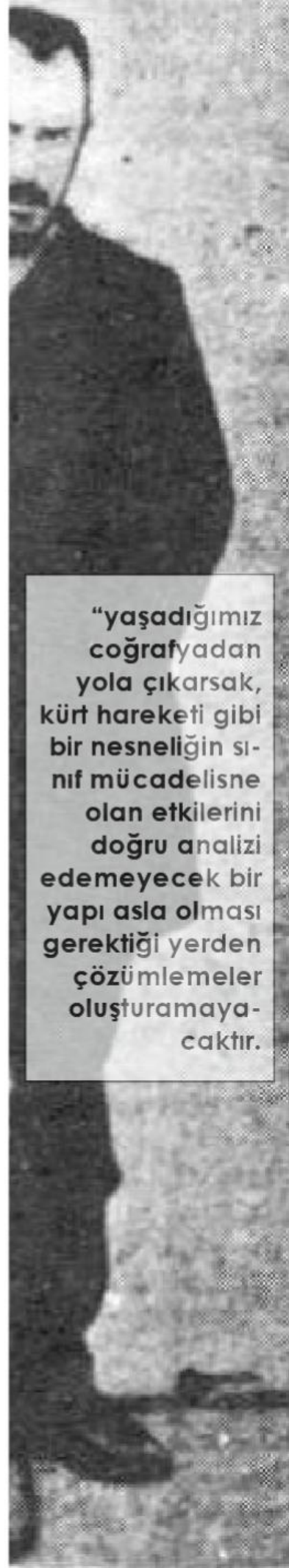
Teorini bir önemli kriz noktasında özgürlükçülerin bilim paradigmasına ilişkin tutumlarının ortaya konulmasındaki sıkıntılardır. Tarihsel olarak bilimsel bilgiyi kendi varoluş biçiminin temel taşı haline getirmek için uğraşmış bir çok toplumsal alan teorisi postmodern erime karşısında zorlanmakta yeni yeni post kimliklerle karşımıza çıkmaktadırlar. Elbetteki anarşistler açısından bilimselcilik devrimci olabilmenin temel kriteri değildir ama bilimsel bilgi pratikleriyle bugünün toplumsal gerçekliği arasında devrimci bir ilişkilendirme yapılamadığı süreçte bilimsel teori burjuva ideolojisinin elinde kendi tarihsel haklılığını ve sömürü ilişkilerinin meşrulaştırmanın bir aleti haline gelmektedir. Yine bilim teorileri ile ilgili tartışmaları gelecek sayılarımıza bırakarak kısa bir değinme ile yetinmek durumundayız.

Teorini sorunları arasında yine kısaca değinilmesi gereken bir diğer önemli nokta da tarih alanına dair hesaplaşmaları güncel tutabilmek olacaktır. Geçmiş tarihsel süreçlerde dünya proleteryanının kazanımlarını yenilgilerini açığa çıkaracak ve bu tür süreçlerde yer almış tarihsel praksisin aktörlerini doğru tasnif edebilecek bir teorik çabanın kaçınılmazlığı ortadadır.

Bugün bir çok anarşistin kolaycı bir şekilde çoğunlukla da kendine ait olmayan argümanlarla tarihi tasniflemeye çalıştığını görmek mümkündür. Kimi yerde troçkizan v.b. yaklaşımlar anarşistlerin tarih bilinciymişçesine rahatlıkla ortaya konulabilmektedir. Benzer şekilde bir çok burjuva liberal çözümleme sanki anarşizmin ortak bir hafızasını yansıtmışçasına tarihin özgürlükçü yorumlanışı biçiminde sunulmaktadır.

İdeolojik krizimiz yok fakat...

Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesinde taraf olmak özgürlükçü düşüncenin ve eylemin en temel görevidir. Bu görev mikro düzeyde ezme-ezilme ilişkilerine indirgenerek liberalleştirilmemesi gereken bir gerçekliktir. Bu noktada ideolojik duruşumuzu ve örgütlenme bilincimizi en çarpıcı bir şekilde yansıtan nokta "sınıf mücadelecisi olunmadan otorite karşıtı olunamayacağı" gerçeğini dillendiriyor oluşumuzdur. Bu saptama açık ve net olarak ideolojik duruşumuzu yansıtmaktadır.

“yaşadığımız coğrafyadan yola çıkarsak, kürt hareketi gibi bir nesnelğin sınıf mücadelesine olan etkilerini doğru analizi edemeyecek bir yapı asla olması gerektiği yerden çözümlenmeler oluşturamayacaktır.

“Yazımızın başında devrimci teorinin bütünlüğünün öneminden söz etmiştik, bu gün için parçalar ayrı ayrı yerlerde ve böyle bir bütünlük oluşturmaktan uzak, işte tam da bu yüzden ideolojik duruşumuzun haklılığı, politik-teorik bütünlüğe kavuşturulamadığı ölçüde ayakları havada kalmak durumundadır”

İdeolojik duruşumuzdaki bu iddia sınıflı toplum tarihi kadar eskidir. Bu gün bir çok düzeyde kriz yaşadığımız gerçeğini örtbars etmenin kimseye faydası yoktur ama bir o kadar tarihsel haklılığımızı ortaya koyan yukarıdaki yaklaşımı, alabil-diğine ısrarla toplumsal alana taşımak konusunda da her hangi bir mahcubiyet içinde olmamıza gerek yoktur. Bu gün toplumsal gerçekliğin karşısında nasıl konulanacağını doğru tespit edememiş olmaktan söz edilebilir ama asla derin bir ideolojik krizden ve yalpalamadan söz edilemez. Bizler bütün teorik-politik sorunlarımıza ve kimi yerde ortaya koyduğumuz ideolojik zaafımıza rağmen toplumsal alanda ortaya çıkmış her türden otoriter ilişki biçiminin amansız düşmanları olma noktasında özellikle de her türden gericiğe, cins ayrımcılığa, sömürüye, ırkçılığa ve bütün bunların en çarpıcı biçimde birleşimi olarak karşımıza çıkan faşizme karşı mücadele etme kararlılığındayız.

Anarşist Komünist anlayışın olmazsa olmazı teorik, politik, ideolojik bütünlüktür. Bu bütünlük radikal eğilimleri temsil etme yeteneğini ancak yeniden yıkım yeniden inşa dinamiğini barındırdığı ölçüde kazanabilir. Bu yıkıma açık bütünlük oluşturma çabası bizi temsil eden en önemli bakış açılarından biridir. Anarşizmi küçük burjuva gençliğinin ideolojik oyuncağı olmaktan çıkarabilecek yegane gelişme, sorunu teorik-politik-ideolojik düzlemde ortaya koyabilecek anarşist komünist hareketlerin açığa çıkmasıdır.

Politik açıdan bakıldığında, yeni dünya düzeni ideologlarının sol tandanslı bir çok muhalifi de peşine taktıkları post modern düşünme alışkanlığını tahrip etmeye çalıştığı değerleri savunmak bugün için özel önem taşımaktadır. Bu ideolojik mücadele ya buharlaştırmaya çalıştıkları toplumsal alanın tasfiyesi ile ya da devrimle sonuçlanacak. Tarif etmekte kendilerinin isteksiz olduğu modernite sonrası dönemin ideolojisi veya düşünme alışkanlığı olan postmodernizmin bugün bulaşmadığı ideolojik alan yok gibi (post anarşizm, post marksizm post İslam v.s.) İşin kötüsü ön ismi post la başlamasa da bir çok akıma gayri ihtiyari bulaşmış durumda.

Devrimci tutum, her gördüğü örgütlenme biçiminin iktidar dışında anlam taşımayacağına inanmaya başlamış post anarşizm ve onun türvelerinden farklı kurulmak zorundadır. Bu farklılığı mümkün kılacak en önemli başlık parça bütün ilişkisine dair önermelerin çerçevesinde oluşacaktır.

Devrim özgürlük içinse hiç bir teorik arkaplan hiç bir politik gerekçe ve hiç bir ideolojik duruş bu algılayışı eğip bükmemelidir. Devrim Epistemolojik ve Ontolojik Kopuştur, Devrim özü olduğu gibi biçimi de yıkıyorsa esas yıkılan kendisidir.

Devrimci kimliğin politik alandan başlanarak tanımlanmaya çalışılması, teoriyi burjuva güçlerin can kurtaranı haline getirir. Devrimi sadece gerçekliğin çelişkilerine göre değil fakat özgür bir dünyanın veya özgür insanlığın arayışıyla zenginleşen işte tam da bu yüzden politikleşmek zorunda olan bir düşünme veya duyumsama biçimi haline getirmek yapılması gerektir. Biz bu dünyayı usulden değil esastan değiştirmek istiyoruz işte bu yüzden devrimci teorinin önemi en az devrimci pratik kadar öne çıkmaktadır.

Şurası açıktır ki devrimci teoinin bulunmadığı bir zemin devrimci politikalar üretmez devrimci politikaların olmadığı bir örgütlülük ise asla özgürlükçü gündelik yaşam pratikleri yaratamaz. Sorun bir birini tamamlayan bir bütünlük içinde aranmalıdır. Bu gün dünya kapitalizminin her türlü sol alternatifle beraber şekillendiği unutulmamalıdır.

Yaşadığımız coğrafyada son yıllarda özgürlükçü komünistlerin sınıf hareketiyle doğrudan buluşmak onun içinde yer almak ve örgütlenmek çabaları ortaya çıkmışsa da kimi kentlerde bu noktada olumlu adımlar atılmış olsa da yolun daha çok başındayız. Henüz devrimci bir akım olabilmenin temel özellikleri olarak görebileceğimiz kimi sosyal kriterlerin dışındayız.

Gelecek sayılarımızda teorik sorunlarda daha detaylı tartışmaları hep beraber yaratabilmek dileği ile.

Eric Mühsam-Nazilerin katlettiği Anarşist Komünist

Yahudi kökenli eczacı bir ailenin oğlu olarak 6 Nisan 1878'de Berlin'de dünyaya gelir. 17 yaşındayken 'sosyalist düzen yanlısı' olmaktan gittiği Lübeck lisesinden kovulur.

O sıralarda bohem sanatçı tayfasından çevresiyle eleştirel gazeteler adına yazılar yazmaya başlar

1900 yılında Gustave Landauer ile dostluk bağları gelişir ve böylece anarşistlerle tanışır. 1904'de Monte Verita (İsviçre'de) topluluğuna katılır.1909'da Münih'te 'Sozialistischer Bund' a federe olarak 'Tat' grubunu kurar.Daha sonra anarşist barışseverliğini anlattığı 'Kain' adlı kendi özel gazetesini 1911'de yayınlar.

Ülkede savaş ilan edilmesinin ardından çalışmalarının hızına ara verirken 1916 yılında savaşa karşı koyanlarla birlikte olma girişiminde bulunur.Ancak Baviere hükümeti tarafından sınır dışı edilir ve bir kasabada gözetim altında tutulur.

7 Kasım 1918'de monarşinin düşmesiyle Münih'e döner ve 7 Nisan 1919'da Baviere Cumhuriyet Konseyinin ilanına yol açacak olan devrimci sürece dahil olur. Mühsam, Landauer, Toller ve Marut konseyin en önde gelen yöneticileridirler.Fakat bu tarihten bir hafta kadar bir süre sonra Alman Komünist Partisi tarafından tasfiye edilir.

Mühsam 13 Nisanda 15 yıl hapse mahkum olur.1924 aralığında 6 yıllık tutsaklıktan sonra çıkan genel afla serbest kalır.Berlin'deki Alman Anarşist Komünist Federasyona katılır.1926-1931 yılları arasında 'Fanal' gazetesinde yazar ve birçok önemli politik denemelere imzasını atar.

ÉRICH MÜHSAM

GUSTAV LANDAUER

ERNST TOLLER

RET MARUT

28 Şubat 1933'te (Reichtag kargaşasının ardından)Naziler tarafından tutuklanır. Gönderildiği Oranienburg toplama kampında intihar ettiğine inandırmaya çalışan Naziler tarafından işkencelerden sonra asılarak öldürülür.

tempo

LIBERTAD

organo DE LA FRI

tempo lib

tempo
NUEVO OJ

TRINAI

Fiyatı: 3 YTL
proleterteoria@yahoo.com.tr